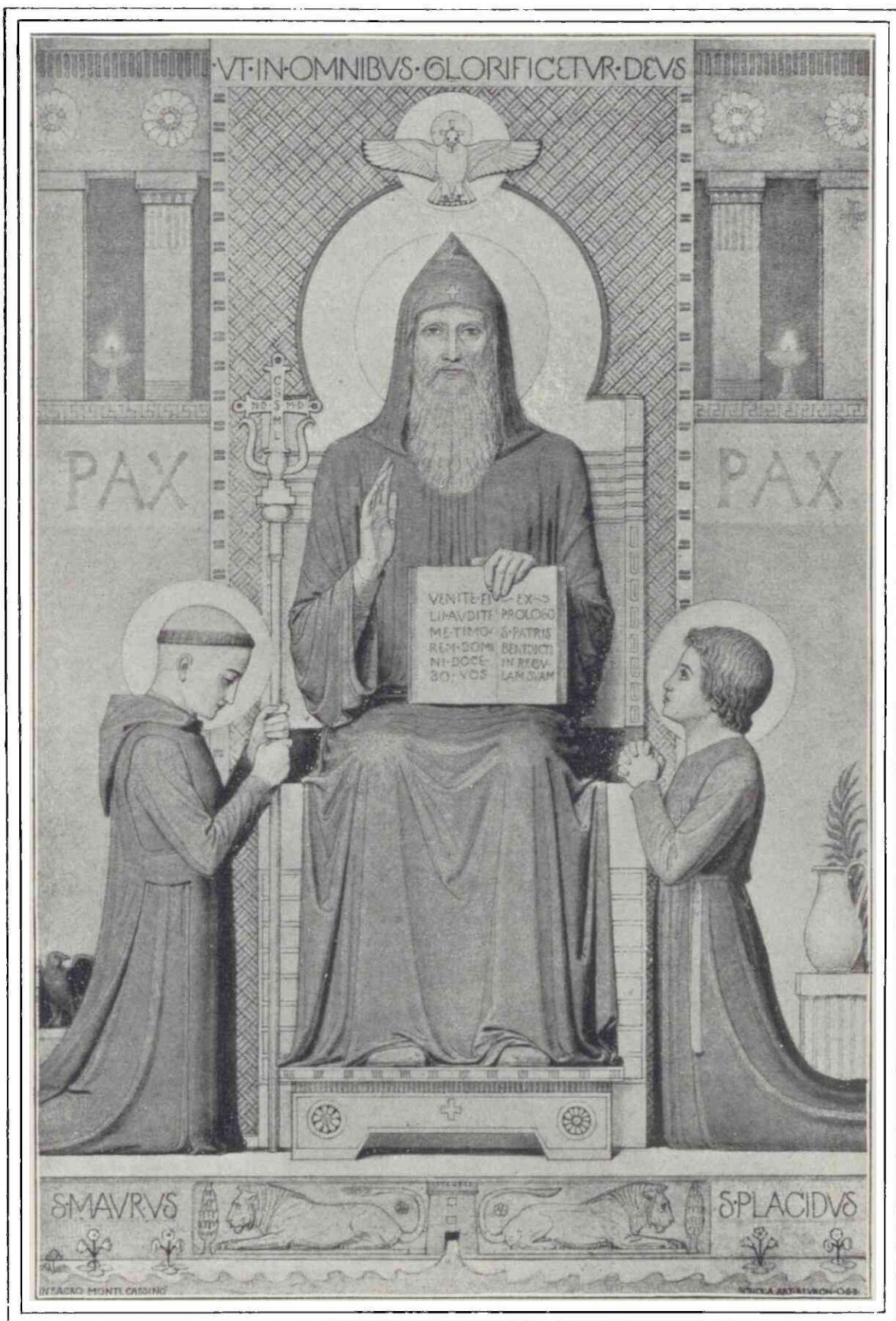

Svatý Benedikt,
patriarcha řeholnictva na Západě.

S povolením nejdůstojnějšího pana *Placida Woltera*, arcipata beuronské kongregace, řádu sv. Benedikta, i nejdůstojnější knížecí arcibisk.
konsistoře pražské.

Život svatého Otce Benedikta

od sv. papeže Řehoře Velikého.

(Druhá kniha dialogu.)

†
P A X

Byl muž ctihodného života, milostí a jménem Benediktus, Požehnaný, jenž, chovaje srdce dospělé již od mladosti a převyšuje svůj věk mravy svými, neoddal svého ducha žádné rozkoši: nýbrž, když ještě na této zemi dlel, opovrhl světem, kterého byl by mohl volně užívat, jako zvadlým s jeho květem.

Pocházeje ze šlechtického rodu z Nursie, dán byl v Římě na studie. Ale ježto viděl při nich mnohé řítiti se do propasti neřestí, sotva nohou do světa vkročiv, vztáhl ji nazpět, aby snad také sám, z jeho moudrosti okuse, náhlým pádem nezahynul. Opovrhnuv tedy zanášením se vědami a opustiv dům a věci otcovské, jedinému Bohu touže se líbiti, hleděl dosíci oděvu svatého obcování.

Ustranil se tudíž vědomě nevědom, a moudře neučen.

O všech jeho velikých skutcích jsem se sice nedozvěděl; avšak to málo, co chci vypravovati, mám od jeho čtyř učenníků, kteří to se mnou sdělili, od Konstantina totiž, muže velmi ctihodného, jenž mu následoval ve správě monastýru; od Valentiniana, jenž byl mnoho let představeným kláštera Lateranského; od Simplicia, jenž po něm třetí řeholní obec řídil, konečně od Honorata, jenž nyní ještě spravuje monastýr, v kterém žil Benedikt na počátku.

Hlava první.

O spravení rozbité řítice.

Když tedy Benedikt, zanechav zanášení se vědami, byl si ustanovil odebrati se na poušť, následovala ho jediná jeho pěstounka, která jej něžně milovala. Když přišli na místo jménem Enfide a tam od mnoho dobrých lidí z lásky jsouce zdržováni dleli u kostela sv. Petra, vypůjčila si dotčená pěstounka od susedky hlíněnou řítici ku prosívání pšenice, položila ji neopatrně na stůl a odešla. Náhodou stalo se, že řítice spadla se stolu a na dva kusy se rozbila. Jakmile pěstounka se vrátila a to spatřila, počala usedavě plakati, že vypůjčenou věc viděla rozbitou. Tu nábožný a lásky plný jinoch Benedikt vida svou pěstounku naříkati a maje s ní útrpnost, vzal ty dva kusy rozbité řítice a se slzami oddal se modlitbě. A když vstal od modlitby, spatřil před sebou nádobu tak scelenou, že nebylo lze sebe menší známky nějakého rozbití na ní najíti. I těše laskavě svou pěstounku, dal jí nazpět řešeto v celosti, které zvedl rozbité.

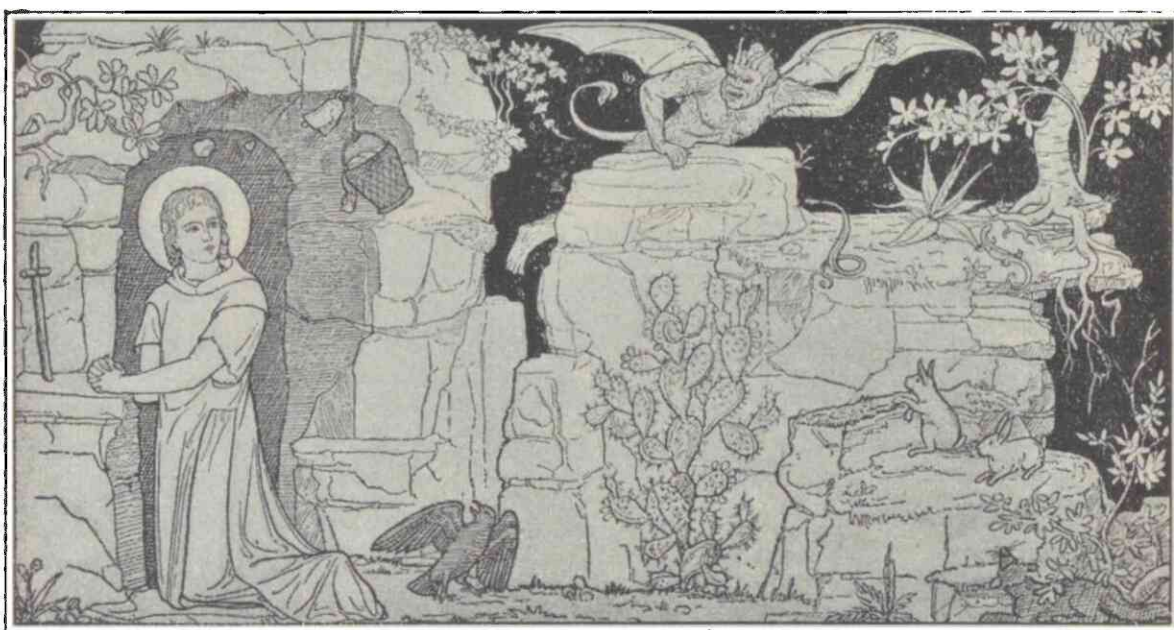
Tato událost stala se na tom místě všem známa a vzbudila takový obdiv, že tamější obyvatelé zavěsili ono řešeto u vchodu kostela, aby všickni souvěcí i potomkové viděli, s jakou milostí počal jinoch Benedikt dráhu dokonalého obcování. Mnoho let zůstala ta nádoba tam před očima všech a visela až po naše časy Longobardu nade dveřmi chrámu.

Ale Benedikt více touže snášeti útrapy světa než slyšeti jeho chvály, pro Boha raději se námahami unavovati, než štěstím tohoto života oplývati, tajně unikl své pěstounce a uchýlil se na odlehlou poušť zvanou Subjako, která jest od města Říma asi čtyřicet mil vzdálena, a kde se čerstvé a jasné vody prýští. Tyto hojné vody shromažďují se nejprve v rozsáhlém jezeře a potom tekou řekou dolů.

Když tam prchaje putoval, potkal jej jakýsi mnich jménem Roman a tázal se ho, kam by se ubíral. Poznav žádost Benediktovu, zachoval při sobě tajemství, poskytl

mu pomoci, dal mu roucho svatého obcování a pokud mohl, mu sloužil. Přišel Muž Boží na jmenovanou samotu, ukryl se v jedné velmi úzké jeskyni a zůstal tam po tři léta, nejsa nikomu znám kromě mnichu Romanovi.

Mnich Roman žil v nedalekém samostanu pod řeholí otce Theodata. V dobrém úmyslu ztratil se v některé hodiny s očí svému duchovnímu otci a donášel v jisté dny Benediktovi chléb, kterého si mohl sám od úst utrhnouti. Ale k oné jeskyni nevedla od kláštera Romanova žádná cesta, ježto vysoká skála vyčnívala nad jeskyni. Proto

Sv. Benedikt jest pronásledován v jeskyni v Subjaku od ďábla. (Hlava 1.)

Roman spouštěl chléb s vrchu skály jedním otvorem dolu po velmi dlouhém provazu, a na tom provazu upevnil malý zvonek, aby Muž Boží jeho zněním poznal, kdy mu Roman chléb přináší, a aby vyjda chléb si vzal. Než zlý nepřítel záviděje jednomu jeho lásku a druhému občerstvení, spatřiv jedenkrát opět chléb spouštěti, hodil kamenem a zvonek rozbil. Nicméně Roman nepřestal vhodným způsobem pomoci skýtati.

Když se konečně všemohoucímu Bohu zalíbilo, aby si Roman od svého namáhání odpočinul a život Benediktův lidem za příklad byl postaven, aby jako svíce na

svícnu postavená svítil všechněm, kteří jsou v domě Božím¹⁾ ráčil se Pán zjevit u vidění jakémusi knězi poněkud vzdáleněji bydlícímu, jenž si připravoval oběd v hod velikonoční, a řekl mu: »Ty si strojíš lahůdky, a Muj Služebník tam na onom místě trpí hlad.« Tu kněz nemeškaje ještě v den svátečný vydal se s připravenými pokrmy na cestu a hledal Služebníka Božího po příkrých stráních a úbočích, ve hlubokých roklich a slujích, až jej našel v jeho skalné jeskyni. Když se byli pomodlili, posadili se, a velebíce Boha v sladké rozmluvě hovořili o nebeských věcech. Po té řekl kněz příchozí: »Nyní pojezme, neboť dnes jest hod velikonoční.« Muž Boží odpověděl: »Ano, jest hod velikonoční, ježto dnes dopráno mi tebe viděti.« Poněvadž byl totiž tak daleko vzdálen od lidí, nevěděl, že se toho dne slaví hod velikonoční. Ctihodný však kněz opět ho ubezpečoval řka: »Opravdu jsou dnes přesnice, jest dnes slavnost vzkříšení Páně, proto nesluší se tobě dnes se postiti, a já také jsem právě k tomu sem poslán, abychom darů Božích spolu požili.«

Dobrořečice tedy Bohu, brali pokrm. A když se občerstvili pokrmem a hovorem, navrátil se kněz k svému kostelu.

Téhož času našli také někteří pastýřové oné krajiny Muže Božího v jeho jeskyni skrytého; a poněvadž ho spatřili oděného zvířecí kůží mezi křovím, mysli, že to divoké zvíře. Ale poznavše v něm Služebníka Božího, mnozí z nich zaměnili svou hrubou mysl v milostný zbožný život. Tímto způsobem stalo se jeho jméno v sousedních krajinách všem známo; i vyhledávali ho od toho času mnozí a přinášeli mu tělesné pokrmy, za to pak nosili domu ve svém srdci z jeho úst pokrm života.

Hlava druhá.

O přemožení tělesného pokušení.

Jednoho dne, když byl Benedikt samotný, dostavil se pokušitel. Černý malý pták, který se obyčejně kos zove,

¹⁾ Mat. 5, 15.

Sv. Benedikt poskytuje v jeskyni Subjaské srdcím svých navštěvovatelů pokrmu duchovního. (Hl. 1.)

začal okolo jeho tváře poletovati a do jeho obličeje tak dorážeti, že ho mohl svatý Muž lehce chytiti, kdyby byl chtěl; ale učinil znamení kříže, a pták odletěl. Jakmile však pták odletěl, následovalo takové pokušení tělesné, jakého svatý Muž nikdy dříve nebyl zakusil. Zlý duch uvedl mu totiž na mysl ženskou osobu, kterou kdysi viděl, a roznítil její podobou v duši Služebníka Božího takový oheň, že mohl plamen náruživosti ve svém nitru stěží udržeti, a pokušením skoro jsa přemožen, již na to pomýšlel, poušť opustiti. Tu však náhle byv dotknut milostí Boží, přišel opět k sobě; a uzřev na blízku houští kopřiv a trní, shodil své roucho a vrhl se nah do bodlavého trní a do žáhavých kopřiv, a dříve z toho nepovstal, až po celém těle jsa zraněn, vyléčil ranami těla ránu duše. Takovým způsobem proměnil rozkoš v bolest, a spasitelně trestaje své tělo palčivou bolestí, uhasil vnitřní hříšný plamen. Přemohl tedy hřích, poněvadž zaměnil žár. Od toho času bylo v něm smyslné pokušení tak utlumené, (jak se později svěřil svým žákům,) že nic takového nikdy již nepocítil.

Na to počali mnozí svět opouštěti a do jeho učení vstupovati; neboť byv sprostěn zla pokušení, právem se stal mistrem ctností. Proto také je ustanoveno skrze Mojžíše v knize Exodus, aby levité od pět a dvacátého roku a výše sloužili (v stánku úmluvy), od padesátého roku však aby byli strážci posvátných nádob.¹⁾

Petr. Uvedenému místu poněkud rozumím, nicméně tě prosím, abys mi je šířeji vysvětlil.

Řehoř. Zajisté, Petře, bývá v mladosti tělesné pokušení prudké, ale od roku padesátého horkost těla chladne. Posvátné nádoby jsou však duše věřících. Pokud tedy vyvolení bývají pokoušeni, potřebí jest, aby byli poddáni a sloužili, a poslušností a prací se unavovali. Když pak se stal duch věkem klidnějším a horkost pokušení ustoupila, potom stávají se strážci nádob, ani bývají povoláni za učitele duší.

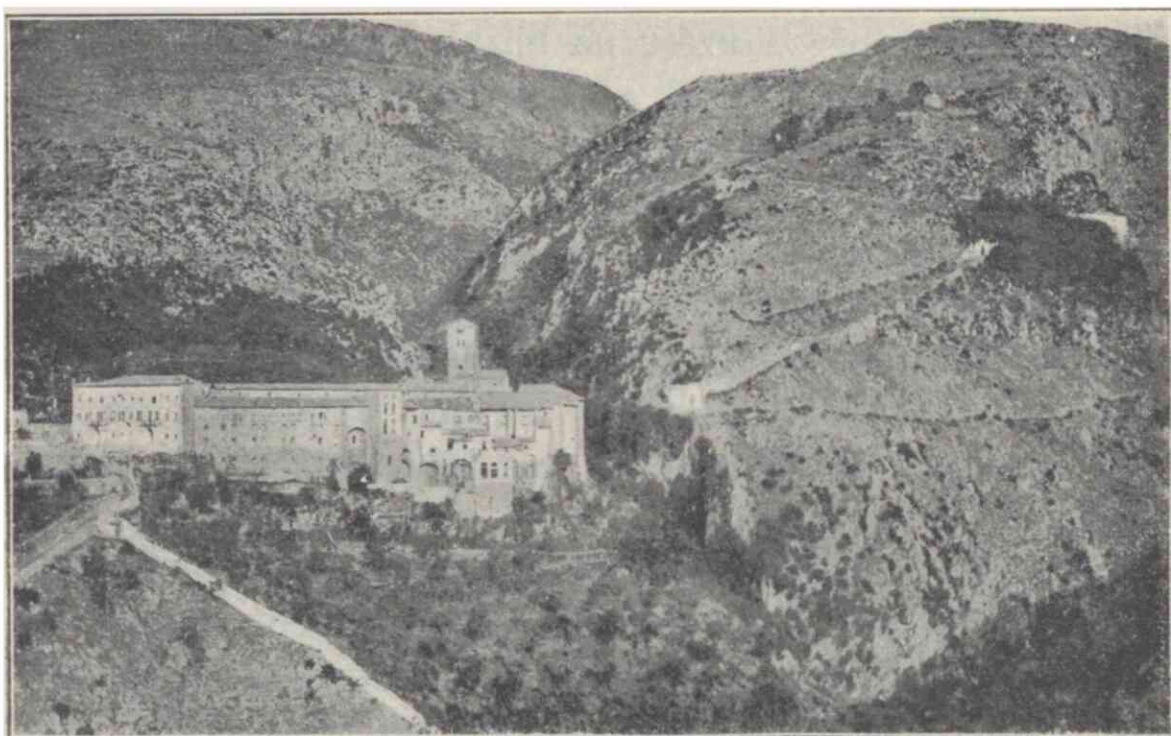
¹⁾ Num. 8, 24 – 26.

Petr. Přiznávám se, líbí se mi, co pravíš. Než když jsi mi tajemství dotčeného místa otevřel, prosím, abys v tom, co jsi o životě tohoto spravedlivého počal, dále pokračoval.

Hlava třetí.

Kterak znamením kříže číše s jedem se rozpadla.

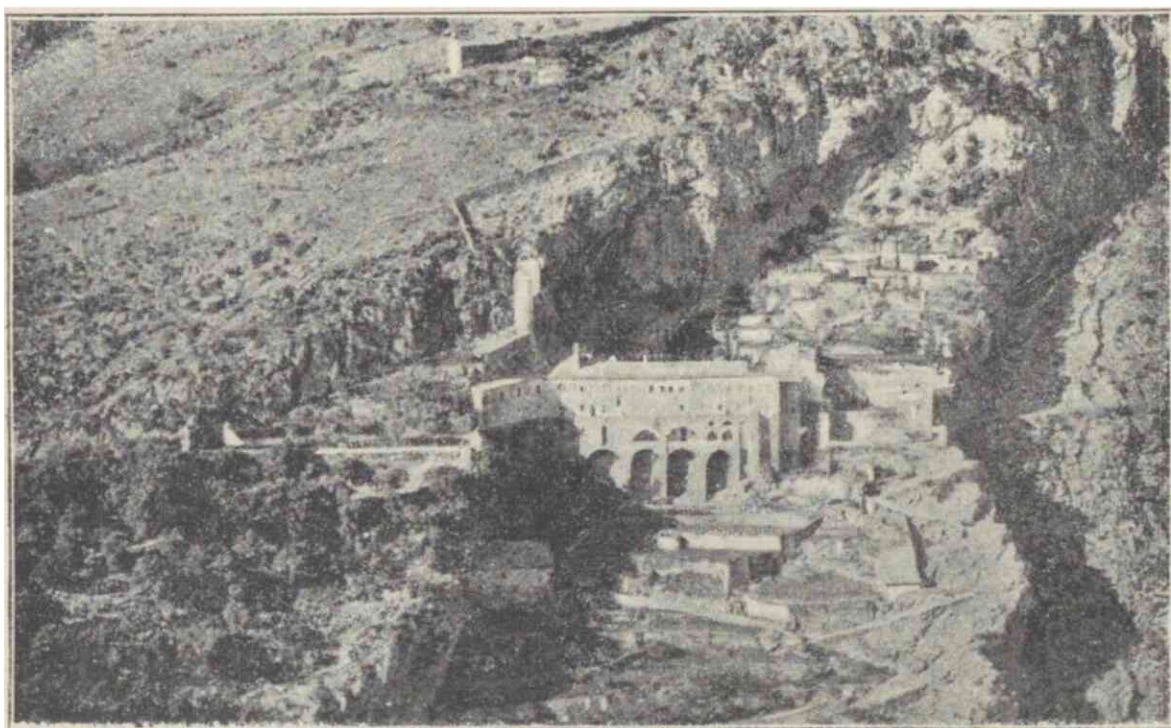
Řehoř. Když tedy Muže Božího pokušení opustilo, vydával jako role od trní očištěné a dobře vzdělané, ze

Kláštery v Subjaku: Sv. Školastika a Sacro Speco.

setby ctností ještě hojnější užitek. Pověst o jeho neobyčejném obcování učinila jméno jeho slavným. V nedalekém klášteře zemřel opat. I přišla celá klášterní obec ke cti-hodnému Benediktu a snažně ho prosila, aby byl jejich představeným. Dlouho zdráhal se jim vyhověti a předpověděl jim, že se jeho a oněch bratří mravy spolu nesrovnají, než prosbami jejich byv přemožen, konečně svolil. Ale když se jal bdíti v onom monastýru přísně nad zachováním řehole, a nikomu nebylo dovoleno jako dříve skrze přestupky uchýliti se v levo nebo v pravo od cesty řádného života, tu počali se dotčení bratří horšiti a především

výčitky sobě činiti, že takového představeného si byli žádali; neboť jejich převrácená mysl brala pohoršení na jeho pravidelném obcování. Ano, když viděli, že pod jeho vedením nedovolených věcí činiti nesmějí, a toho želeli, že musejí starých zvyku svých zanechat, a když jim za těžko přicházelo, že měli ve starém srdci nové věci pojímati — jest přece pro zlé lidi život dobrých vždycky výčitkou — tu odvážili se někteří docela uvažovati o jeho smrti, a společně se uradivše, namíchali jedu do vína. Když však po-

Kláster vystavený nad jeskyní Subjaskou. (Sacro Speco.)

dána byla u stolu sedícímu Otcí podle klášterního obyčeje k žehnání číše, ve které byl obsažen smrtonosný nápoj, udělal Benedikt nad ní rukou kříž; a hle, skleněná nádoba na to znamení tak se rozpadla, jakoby do té nádoby smrti místo kříže kamenem byl udeřil. Poznal hned Muž Boží, že obsahovalo nápoj smrti, co nemohlo snést znamení života, i povstav, promluvil s tváří klidnou a myslí pokojnou ke shromážděným bratřím, řka: Smiluj se nad vámi, bratří, Buh všemohoucí, proč jste mně chtěli něco takového učiniti? Zda-li jsem vám dříve neřekl, že moje a vaše mravy se nikterak spolu nesrovnávají? Jděte a hledejte si

otce podle svých mravů; neboť mne déle míti nemůžete.«
Po té navrátil se na místo své milené samoty a přebýval sám před očima nejvyššího Pozorovatele se sebou.

Petr. Nerozumím tomu jasně, co to jest: »Přebýval se sebou.«

Řehoř. Kdyby svatý Muž jednomyslně proti němu se spiklé, a tak velice nepodobné svému obcování, je nutě byl chtěl dále řídit, byl by snad vniterné čerstvosti ducha i svého klidu pozbyl a ode světla rozjímání oko své mysli odvrátil. An by jejich nenapravitelností každodenně se unavuje méně byl dbal sebe sama, byl by snad i sebe zanedbal a jich nezískal. Neboť, kdykoliv přílišným pohnutím mysli býváme ze sebe vytrženi, jsme sice titíž, ale při sobě nejsme, ježto sebe nikterak nevidouce po jiném tékáme. Či řekneme, že ten byl při sobě, jenž odešel do daleké krajiny, tam podíl, který byl obdržel, rozmrhal a zadal se jednomu měštěnínu té krajiny, pásł mu vepře, jež vídal požíratí mláto, an sám hladem hynul? Když pak začal uvažovati dobré věci, které byl ztratil, tu stojí o něm psáno: »Přišel sám k sobě, řekl: Jak mnoho nájemníků v domě otce mého má hojnost chleba!«¹⁾ Kdyby byl býval při sobě, kterak by byl k sobě přišel? Proto tedy pravím, že ctihodný muž Benedikt se sebou přebýval, poněvadž maje se veždy ve stráži, před očima Tvůrce neustále sebe hledě, ustavičně se zpytuje, okem mysli své ze sebe se neuchyloval.

Petr. Co pak tedy znamená, co stojí psáno o apoštolu Petrovi, že když byl vyveden ze žaláře andělem, přišel sám k sobě, řekl: »Nyní vím v pravdě, že poslal Pán anděla svého, a vytrhl mne z ruky Herodesovy a ze všeho očekávání lidu židovského?«²⁾

Řehoř. Dvojím způsobem, Petře, býváme ze sebe vytrženi; buď se snižujeme nízkými myšlenkami pod sebe samy, buď býváme povzneseni milostí patření nad sebe samy. Onen tedy, který pásł vepře, tékavou svou myslí

¹⁾ Luk. 15, 17. — ²⁾ Skut. Ap. 12, 11.

a nečistotou klesl pod sebe; tento však, jenž byl od anděla vysvobozen a v duchu u vytržení povýšen, byl sice také ze sebe, ale nad sebou. Oba tudíž přišli k sobě, — marnotratný syn, an po poblouzeních ve svém životě opět se sebral ve svém srdci, — Petr, an s výše patření sestoupil a navrátil se k obyčejnému myšlení, ve kterém se dříve pohyboval. Potud tedy ctihodný Benedikt na oně poušti přebýval se sebou, pokud se ostříhal se svými myšlénkami v mezích svého nitra. Neboť kdykoliv ho uneslo zanícené patření do výšin, zanechal ovšem sebe pod sebou.

Petr. Líbí se mi, co pravíš; ale prosím, řekni mi, zdali bylo správné, že opustil bratří, kterých se byl jednou ujal?

Řehoř. Podle mého soudu, Petře, dlužno ve sboru shovívavě snášeti zlé, jsou-li tam někteří dobří, jimž lze jest pomoci. Kde však nejeví se ovoce dobrých, bývá snaha o zlé marna; zvláště když na blízku příležitost, kde se může pro čest Boží působiti více. O koho se tedy měl Muž svatý vynasnažovati, když viděl, že ho všickni nenávidí? A často se stává v mysli dokonalých, čehož nechci zamlčeti, že, když vidí svou snahu býti bez užitku, na jiné se ubírají místo ke práci prospěšné. Proto i onen výborný kazatel, jenž »touží rozdělen býti a býti s Kristem, jemuž »živu býti Kristus jest a umřítí zisk,«¹⁾ jenž netoliko sám boju s útrapami byl žádostiv, nýbrž i jiné ku jich snášení povzbuzoval, byv v Damašku pronásledován, aby mohl vyváznouti, hledal zeď, provaz i koš, a hleděl skrytě spuštěn býti. Zdaliž myslíme, že se Pavel bál smrti, po níž, jak sám ujišťuje, z lásky k Ježíši toužil? Ježto však na témž místě méně užitku a více práce býti pozoroval, k užitečné na jiném místě práci se šetřil. A pak statečný bojovník Boží nechtěl býti držán u vazbě, nýbrž vyhledával bojiště. Podobně ctihodný Benedikt, jak brzy poznáš, budeš-li dále poslouchati, neopustil jich tolik neučelivých, kolik jich na jiných místech vzkřísil ode smrti duchovní.

¹⁾ Filipp. 1, 21. 23.

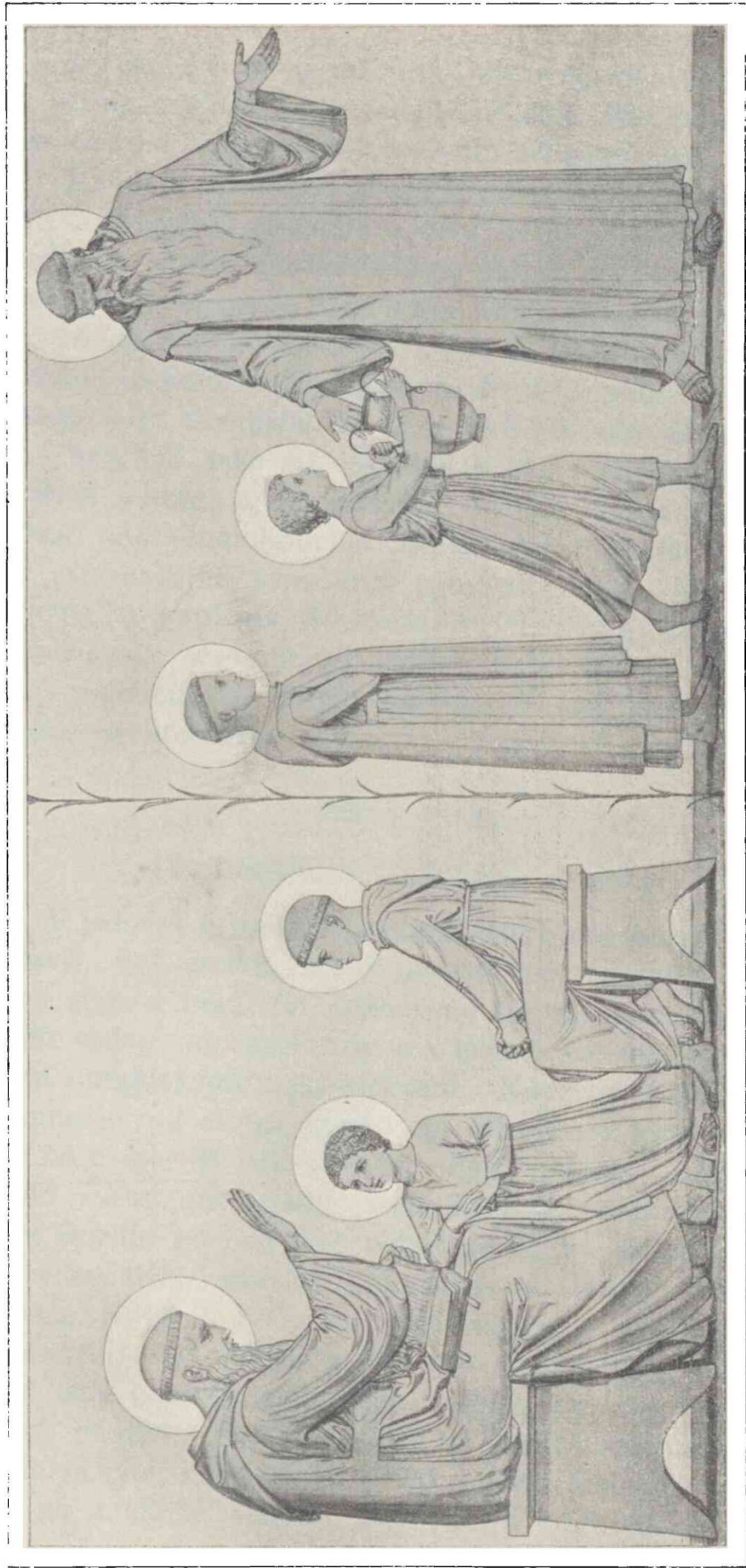
Petr. Že tomu tak jest, jak učíš, dosvědčuje jasně jak rozum, tak vhodný uvedený příklad. Než prosím, abys pokračoval u vypravování o životě velikého Otce.

Řehoř. Dlouho se zdržoval svatý Muž na oné samotě a prospíval ctnostmi a divy, a mnozí se k němu přidružili ke službě všemohoucímu Bohu, takže tam vystavěl s pomocí všemocného Pána Ježíše Krista dvanácte samostanů. Pro každý z nich ustanovil opata a přidělil mu dvanácte mnichů; několik málo však podržel u sebe, a sice ty, o kterých se domníval, že se v jeho přítomnosti lépe vzdělají. Spěchali také již tenkrát k němu zbožně smýšlející šlechtici z Říma a odevzdávali mu své syny, aby je vychoval pro všemohoucího Boha. Mezi jinými odevzdali mu své nadějně syny dva vznešení muži: Aequitius Maura, a patricius Tertullus Placida. Maurus významáváje se dobrými mravy počal býti již v mladém věku pomocníkem svého mistra; Placid však byl ještě u věku pacholeckém.

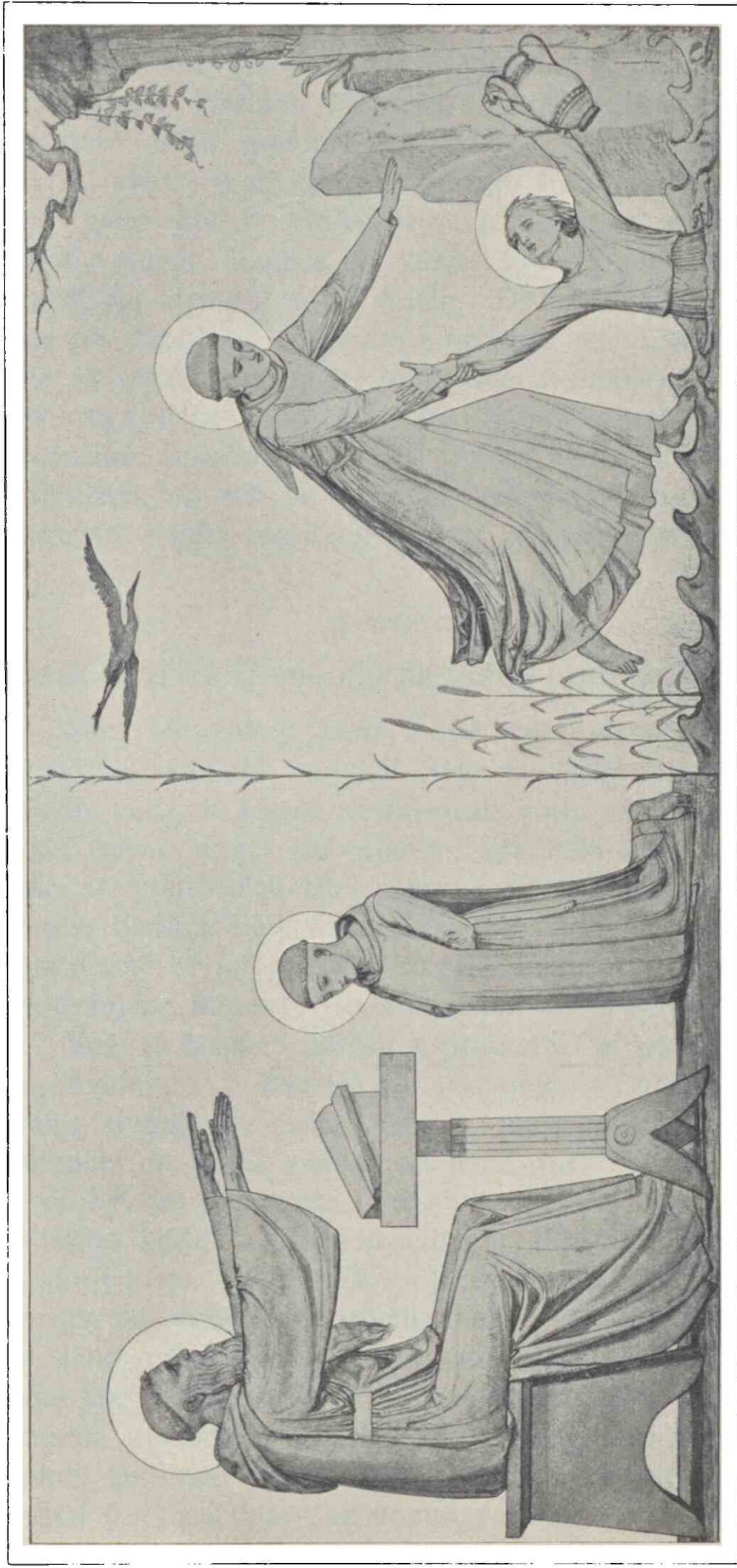
Hlava čtvrtá.

O potrestání toulavého mnicha.

V jednom z oněch samostanů, které tam kolem Benedikt vystavěl, byl mnich, který nemohl při modlitbě setrvati, nýbrž jakmile bratří po dokončené sborné modlitbě ku rozjímání klekli, odcházel ven a v těkavé své mysli obíral se věcmi pozemskými a pomíjejícími. Když byl častěji marně napomenut od svého opata, byl přiveden k Muži Božímu, jenž také pošetilé jeho jednání přísně pokáral. Ale navrátiv se do svého samostanu, stěží držel se podle napomenutí Muže Božího po dva dni; neboť již třetího dne upadl opět do svého zlého návyku a počal se za doby modlitby potulovati. Když to zvěstoval opat monastýru služebníku Božímu, řekl: »Já přijdu a sám ho napravím.« Muž Boží přišel tedy do toho monastýru, a sotva v určitou hodinu po sborné modlitbě žalmové oddali se bratří soukromým modlitbám tichým, spozoroval, kterak onoho mnicha nemohoucího na modlitbě setrvati jakýsi černý pacholík za okolek

Sv. Benedikt vyučuje jinochy Maura a Placida, a posílá Placida k jezeru pro vodu. (Hl. 3. a 7.)

Sv. Maurus dostává požehnání od sv. Otce Benedikta k zachránění sv. Placida, a kráčí po vodě. (Hl. 7.)

oděvu ven táhl. Tu řekl tiše Pompejanovi, otci samostanu, a služebníku Božímu Maurovi: »Zdaliž nevidíte, kdo to jest, jenž toho mnicha ven táhne?« Kteří odpovídajíce pravili: »Ne.« I dí jim: »Modleme se, abyste i vy viděli, koho tento mnich následuje.« A když se po dva dny modlili, mnich Maurus to viděl; Pompejanus však, opat monastýru, nemohl toho viděti. Druhého dne vyšel Muž Boží po skončené modlitbě z oratoria ven a našel dotčeného mnicha venku státi; tu pokáral ho metlou pro slepost jeho srdce, a od toho dne nebyl již nikdy mnich pokoušen od malého černého pacholíka, nýbrž nepohnutě setrval na modlitbách. A tak se neodvážil starý nepřítel mysl jeho opanovati, jakoby sám byl metlou zmrskán býval.

Hlava pátá.

Kterak Muž Boží vyvodil na vrchu hory ze skály vodu.

Mezi samostany, které v oné krajině vystavěl, ležely tři na výšině skalnaté hory; i bylo tamějším bratřím velice obtížno vždy k jezeru sestupovati vody vážit, ano nebezpečna bývala chůze po příkrém, spaditém úbočí. Tu uradivše se bratři těch tří klášterů mezi sebou, přišli ke služebníku Božímu Benediktovi, řkouce: »Pracná věc jest nám každodenně až ku jezeru sestupovati pro vodu, a proto jest zapotřebí, aby monastýry odsud na jiné místo byly přeloženy.« Muž Boží je laskavě potěšil a propustil. Když pak nastala noc, vystoupil s mladičkým Placidem, o němž jsem se svrchu zmínil, na skálu hory a dlouho se tam modlil. Dokončiv modlitbu, položil na témž místě tři kameny jeden na druhý na znamení, a navrátil se, aby žádný nevěděl, do svého kláštera. Když pak jiného dne bratři v téže záležitosti k němu přišli, řekl: »Jděte a na skále, na které tři kameny na sobě leží, trochu dlabejte; můžef všemohoucí Buh i na onom vrchu hory vyvoditi vodu, aby vám odňal břímě tak obtížné cesty.« I šli, a našli skálu hory, o níž Benedikt byl mluvil, již se potící. A když učinili v ní důlek, naplnil se hned vodou, jež se pak tak hojně prýštila, že povstal potůček, který až dosud s vrchu hory dolů se řine.

Hlava šestá.

Kterak železný nástroj ze hlubiny vypluv vpravil se do držadla.

Jiného času přišel jakýsi chudý duchem Goth, chtěje se oddati životu řeholnímu, a Muž Boží Benedikt milerád ho přijal. Tu jednoho dne kázal mu dáti železný nástroj, podobný srpu, aby ním na určitém místě vysekal křoví a chrastí, ježto se tam měla založiti zahrada. Ale místo, které dostal Goth k vysekání, rozprostíralo se na samém břehu jezera. Když pak se vši silou sekal do houští, železo smekši se s držadla padlo do jezera, a právě na místě, kde byla voda tak hluboka, že nebylo naděje, aby se mohlo najíti. Ztrativ nástroj, spěchal Goth chvěje se k mnichu Maurovi, oznámil mu učiněnou škodu a prosil o pokání za svou neopatrnost. Mnich však Maurus dal tu nehodu hned oznámiti služebníkovi Božímu Benediktovi. Uslyšev to Muž Boží sestoupil ku jezeru, vzal z ruky Gothovy držadlo a pustil je na jezero, a hle, železo brzy ze hlubiny vyplovavši vpravilo se do držadla. I navrátil nástroj Gothovi, řka: Tu máš, pracuj dále a nekormuť se!«

Hlava sedmá.

Kterak Maurus chodil po vodě.

Jednoho dne, když ctihodný Benedikt dlel v jizbě,¹⁾ vyšel svrchu jmenovaný jinoch Placid, jeden z mnichů svatého Muže, pro vodu ku jezeru. Z neopatrnosti nechal nádobu z rukou spadnouti do vody, a sáhnuv po ní a vzav váhu, padl sám také do jezera. Hned jej vlny vzaly a hnaly téměř na doletění střely od břehu dále do jezera. Muž Boží zdržuje se v jizbě věděl, co se přihodilo, i zavolav rychle Maura, řekl mu: »Bratře Maure, pospěš; nebo pacholík, jenž vyšel pro vodu, spadl do jezera, a již ho voda daleko odnáší.« Věc podivná a od apoštola Petra neslýchaná! Vyžádav si a obdržev požehnání běžel Maurus bě-

¹⁾ V celle, příbytku mnichů.

Sv. Benedikt činí, že železný nástroj, jenž spadl do jezera, vypluv vpravil se do držadla. (Hl. 6.)

hem běhoucím za rozkazem svého Otce, a běžel po vodě až na místo, kam vlny pacholíka již byly odnesly, domnívaje se, že po pevnině kráčí; tam uchopil Placida za vlasy a přinesl ho spěšně na pevnou zemi. Jakmile se octnul na břehu, přišed k sobě ohlédl se i poznal, že chodil po vodě, i divil se a žasl, že vykonal, k čemu by se s vědomím snad nikdy nebyl odvážil. Navrátiv se k Otci, vypravoval, co se přihodilo. Ale ctihodný muž Benedikt nepřičítal toho svým zásluhám, nýbrž poslušnosti Maurově. Maurus však naproti tomu tvrdil, že se to stalo v moci jeho rozkazu, a že si sám není vědom oné moci, kterou toliko nevědomky dal na jevo. Než v tomto laskavém zápase vzájemné pokory přistoupil jako rozhodčí zachráněný pacholík, řka: »Když jsem byl z vody tažen, viděl jsem nad svou hlavou roucho opatovo, i pozoroval jsem, že on mne z vody vytahoval.«

Petr. Veliké zajisté jsou věci, které vypravuješ, a prospějí mnohým ku vzdělání. Já pak čím výše okouším z podivuhodných činů svatého Muže, tím více toužím je slyšeti.

Hlava osmá.

Kterak krkavec zanesl chléb s jedem.

Celá krajina tamější daleko široko se roznítila v lásce k Pánu našemu Ježíši Kristu, a mnozí opustivše světský život pod lehkým jhem Vykupitelovým krotili tvrdé šíje svých srdcí. Ale jakož bývá obyčejem zlých, že ctností, o které se sami nesnaží, jiným závidí, tak podobně kněz sousedního kostela, jménem Florentius, jatý zlobou starého nepřítele, vzplanul závistí a žehravostí proti svatému Muži, i počal jeho způsob života zlehčovati a haněti, a seč mohl, hleděl lidi zrazovati, aby ho nenavštěvovali. Když však viděl, že není s to, aby jeho úspěchy zamezil, že pověst o jeho svatém obcování se vždy více šíří, a že stále mnozí, právě touto dobrou pověstí jsouce přivábeni, vstupují do stavu dokonalejšího života, tu závistí celý roznícený stával se vždy horší a horší; neboť přál si míti chválu svatého jeho obcování, ale chvalitebný život vésti se mu nechtělo.

Touto tmou závisti byv oslepen, dospěl ve své zlobě tak daleko, že poslal Služebníku všemohoucího Boha jakoby na znamení přátelství chléb jedem napuštěný. Muž Boží přijal jej s poděkováním, avšak nebylo ho tajno, že v tom chlebě jed jest obsažen. V hodinu pak, kdy pokrmu požíval, přicházel z okolního lesa krkavec a brával chleba z jeho ruky. Když tedy jako obyčejně přiletěl, předhodil Muž Boží chléb, ježž mu kněz byl poslal, krkavci, a poručil mu řka: »Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista vezmi chléb ten a zanes na takové místo, kde by ho žádný člověk nalézt nemohl!« Otevřev zobák a roztáhnuv křídla začal krkavec okolo chleba krokaje poskakovati, jakoby říci chtěl, že by rád uposlechl, ale přece nemůže rozkazu vykonati. Muž Páně velel mu opět a opět řka: »Zdvihni ho, zdvihni, nic se ti nestane, a zanes na takové místo, kde by ho žádný člověk nalézt nemohl!« Dlouho se krkavec ještě zdráhal; konečně do něho zakousnuv, pozdvihl jej a odletěl. Za tři hodiny, chléb zahodiv, se vrátil a dostal z ruky Muže Božího obyčejný pokrm. Vida však ctihodný Otec, že tento v srdci rozhořčený kněz usiluje o jeho bezživotí, litoval více jeho, než sebe.

Ale Florentius nemoha zničiti tělo mistra, umínil si zmařiti duše jeho žáků. Za tím účelem, když pracovali v zahradě kláštera, v němž se Benedikt zdržoval, vyslal tam sedm nestydatých ženštin, jež za ruce se držíce a v kruhu poskakující měly mysle jejich naplniti nezřízenými žádostmi. Zpozorovav to Muž Boží ze své jizby a uváživ, že mladším z jeho učenníků hrozí nebezpečí, i jsa přesvědčen, že všechny tyto nešlechtné úklady toliko proti jeho osobě směřují, uzavřel při sobě závisti ustoupiti. Ustanoviv tedy ve všech samostanech, které tam byl založil, podřízené představené a přiděliv jim určitý počet bratří, vzal s sebou několik mnichů a opustil místo, kde až dosud byl přebýval.

Než sotva Muž Boží ve své pokoře unikl nenávisti svého nepřítele, navštívil tohoto všemohoucí Buh strašným způsobem. Neboť když dotčený kněz stoje na pavlači viděl, že se Benedikt slěhuje, a nad tím jásal, spadla najednou pavlač, na které stál, kdežto ostatní dům zůstal neporušen,

a zabila pod troskami nepřítele Benediktova. Tu učenník Muže Božího, jménem Maurus, pokládaje za dobré hned zvěstovati to ctihodnému Otci Benediktovi, jenž nebyl ještě daleko, pravil: „Navrať se, neboť kněz, který tě pronásledoval, zahynul.“ Uslyšev to Benedikt, Muž Boží, velice nařikal a bědoval, jednak že jeho nepřítel bídne přišel o život, jednak že se učenník radoval ze smrti nepřítele. Ano uložil pokání témuž učenníkovi, že mu tuto truchlivou zprávu s jakousi radostí zvěstoval.

Petr. Podivuhodné jsou věci, které vypravuješ. Vidím v Benediktu druhého Mojžíše,¹⁾ když vodu ze skály

Sv. Benedikt opouští Subjako a odebírá se do Kassina. (Hl. 8.)

vyvodil; Elisea,²⁾ když železo ze hlubiny vody vyplulo; Petra,³⁾ když chodil po vodě; v poslušnosti krkavce Eliáše,⁴⁾ a v zármutku nade smrtí nepřítelovou Davida.⁵⁾ Jak myslím, byl muž tento naplněn duchem všech spravedlivých.

Řehoř. Muž Boží Benedikt, Petře, měl ducha jednoho Boha, jenž skrze milost propuštěného nám vykoupení naplňuje srdce všech věřících, o němž praví Jan: „Bylo

¹⁾ 2. Mojž. 17, 6. — ²⁾ 4. Král. 6, 5 nn. — ³⁾ Mat. 14, 29. —
⁴⁾ 3. Kral. 17, 6. — ⁵⁾ 2. Král. 1, 11.

světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět,¹⁾ a o němž opět jest psáno: »Z plnosti jeho my všickni vzali jsme.«²⁾ Neboť svatí lidé mohli sice podivuhodné moci od Pána dostat, ale ne jiným dáti. Pán však sám dal moc činiti divy a zázraky svým věrným, jenž svým nepřátelům slíbil dáti jenom znamení Jonáše³⁾: takže tudíž před očima pyšných ráčil smrti podlehnouti, před očima však pokorných z mrtvých vstáti, aby oni viděli, čím opovrhovali, tito pak, co by měli uctivě milovati. Takovýmto tajemství plným řízením se stalo, že kdežto pyšní patří jenom potupu smrti, pokorní dosahují slavné moci nad smrtí.

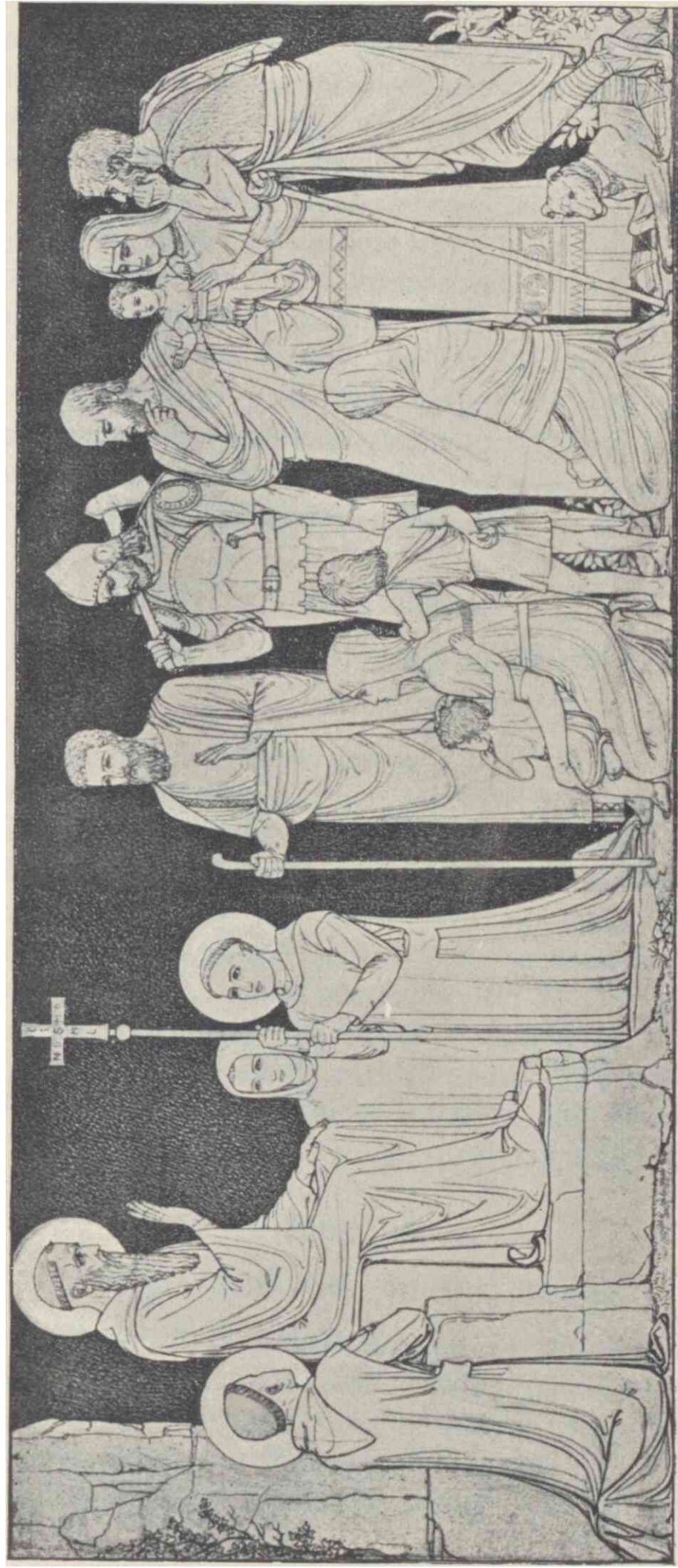
Petr. Nyní však tě prosím, abys mi pověděl, do které krajiny svatý Muž se odebral a jestli také tam ještě divy konal.

Řehoř. Když se svatý Muž jinam odebral, zaměnil si místo pobytu, nikoli však nepřítel; neboť tím těžší boje potom podnikl, čím více zkusil, že vši zloby mistr zjevně proti němu bojuje.

Hrad zvaný Kassinum leží na boku převysoké hory, kterážto hora jako v širokém klíně ten hrad obsahuje, a přes tři míle vzhuru se pozdvihujíc jako do oblaků jde svým vrškem. Tam stál starodávný chrám, ve kterém podle obyčeje starých pohanů byl ctěn od nevzdělaného venkovského lidu Apollo. Kolem byly háje ku počtě zlých duchů, ve kterých tenkrát ještě bláhové množství nevěřících obětovalo modlám. Tam tedy přišel Muž Boží modlu potřel, oltář vyvrátil, háje vypálil a proměnil chrám Apollův ve svatyni blahoslaveného Martina; kde však stál obětní oltář Apollův, tam vzdělal svatyni ke cti Jana Křtitele, a okolní lid volal neustálým kázáním k víře.

Ale toho všeho nemohl odvěký nepřítel mlčky snést; nikoliv skrytě nebo ve snách, nýbrž patrně stavěl se před oči svatému Otci a stěžoval si s velikým pokřikováním, že trpí násilí, takže i bratří slyšeli ty výkřiky, postavy však jeho neviděli. Jak totiž ctihodný Otec svým učenníkům

¹⁾ Jan 1, 9. — ²⁾ Jan. 1, 16. — ³⁾ Mat. 12, 59.

Sv. Benedikt obrací svým horlivým kázáním okolní lid ku víře. (Hl. s.)

vypravoval, ukazoval se tento starý nepřítel tělesným jeho očím v příšerné ohnivě postavě, a s očima ohnivýma a ústy plamennými zdál se na něho se sápati. Co však mluvil, slyšeli všickni. Neboť nejprve volal na něho jménem, ale když mu Boží Muž neodpovídal, jal se jemu nadávati. Když totiž volal: »Benedikte, Benedikte!« (»Požehnaný, Požehnaný!«) a zpozoroval, že mu žádným způsobem neodpověděl, rychle doložil: »Maledikte, non Benedikte, (Zlořečený, ne požehnaný,) co máš se mnou? co mne pronásleduješ?« — Nyní však jsou nám pozorovati nové boje dávného nepřítele proti Služebníku Božímu, jemuž sice rád boj nabídl, ale proti své vůli vždycky poskytl příležitosti k vítězství.

Hlava devátá.

Kterak veliký kámen modlitbou Muže Božího byl pozdvižen.

Jednoho dne, když pracovali bratří o příbytcích toho monastýru, chtěli jakýsi kámen, který byl uprostřed staveniště, vpraviti do zdi. Když pak dva nebo tři nemohli jím hnouti, přišlo jich více ku pomoci; ale kámen zustával tak nepohnutelný, jakoby měl v zemi kořeny, takže zjevně bylo poznati, že asi sám zlý nepřítel sedí na kamenu, který nemohly tolik mužů ruce pozdvihnouti. V této nesnázi poslali k Muži Božímu, aby přišel a modlitbou zlého ducha zahnal, aby mohli kámen vyzdvihnouti. Přišel brzy a pomodliv se, učinil znamení sv. kříže, a hle, kámen byl tak rychle pozdvižen, jako by byl, prve tak těžký, žádné neměl tíže.

Hlava desátá.

O zdánlivém ohni v kuchyni.

Jindy vidělo se Muži Božímu za dobré aby se na jednom místě vykopala země. Když pak bratří hlouběji kopali, našli měděnou modlu, kterou prozatím náhodou hodili do kuchyně. Tu najednou zdálo se jim, jakoby z kuchyně vycházel oheň, ba jakoby celá kuchyně hořela

plamenem. Když bratří, chtějíce domnělý oheň uhasiti, zalávali vodou, a při tom veliký hřmot dělali, na povstalý hluk přišel k tomu Muž Boží. A když zpozoroval, že se oheň ukazuje toliko v očích bratří, nikoli však v očích jeho vlastních, ukloniv hlavu a chvíli se pomodliv, poručil zdánlivým ohněm oklamáným bratřím, aby poznamenali své oči křížem; a tu spatřili kuchyni neporušenou, a plamenu, kterými je starý nepřítel byl šálil, již neviděli.

Hlava jedenáctá.

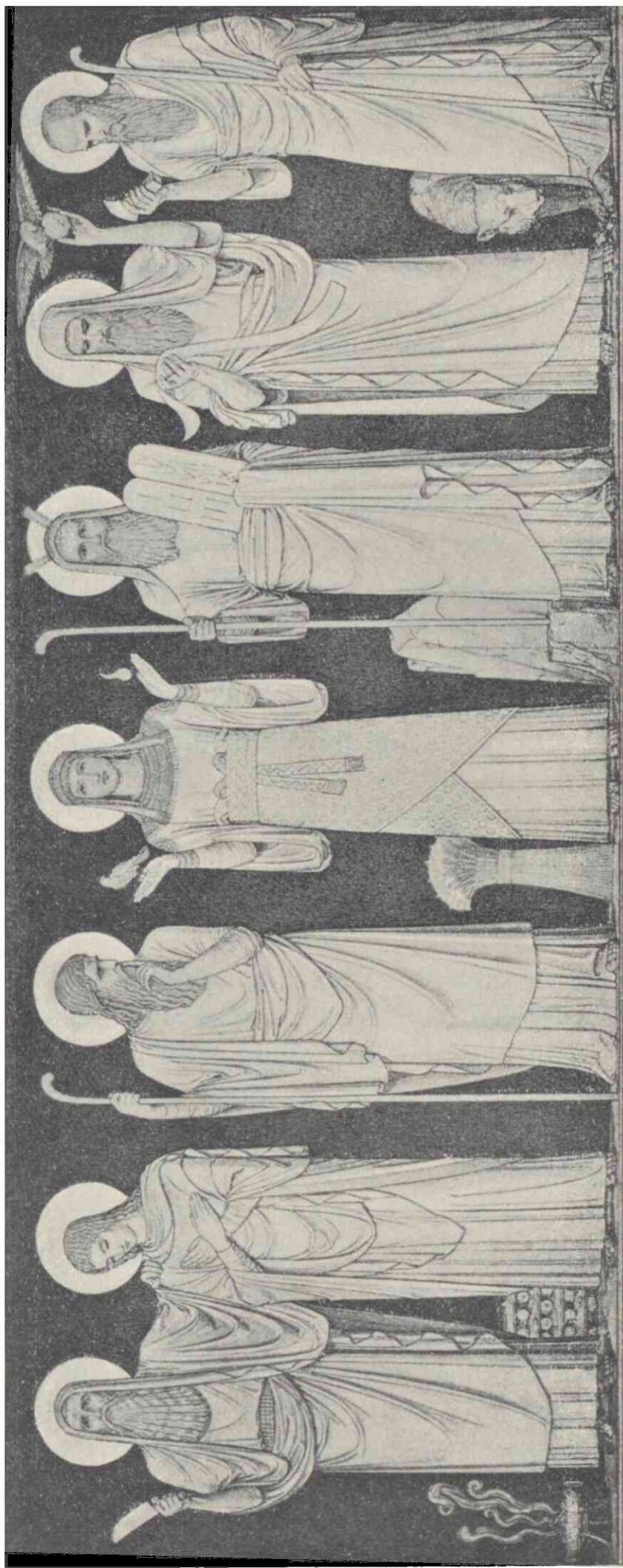
O vzkříšení mladistvého, zdi rozdrceného mnicha.

Opět jindy stavěli bratří jakousi zeď trochu vyšší, Muž pak Boží dlel ve své jizbě na modlitbách. Tu zjevil se mu starý nepřítel, a posměšně mu pravil, že jde ku pracujícím bratřím. Muž Boží vzkázal co nejrychleji po poslu: »Bratří, buďte opatrní, neboť přijde k vám tuto hodinu zlý duch!« Sotva posel tato slova vyřídil, již již zlý duch zřítíl zeď, kterou stavěli, a zasypal mladistvého mnicha, syna vznešeného úředníka, a rozdrtil ho pod troskami. Nad tím byli všickni velice zkormouceni, ne tak nad sesutím se zdi, jako spíše nad smrtí bratra, i zvěstovali nehodu rychle s velikým žalem ctihodnému Otci Benediktu. Světec kázal rozdrceného chlapce k sobě donést. Aby to mohli učiniti, museli ho v prostěradle nésti, ježto kamení zřícené zdi nejenom údy, nýbrž i kosti jeho rozdrtilo. Muž Boží dal ho položit ve své jizbě na rohožku, na které se modlíval. Po té vyslav bratry ven, zavřel dvěře a počal se modlit ještě vroucněji, než jak obyčejně činíval. A hle! Ještě v tutéž hodinu poslal chlapce beze všeho úrazu a zdravého jako dříve k téže práci, aby s bratřími dokončil zeď ten, jehož smrtí zamýšlel zlý nepřítel z Benedikta posměch si učiniti.

Hlava dvanáctá.

O mniších, kteří mimo klášter požili pokrmu.

Zatím počal Muž Boží i duchem prorockým slynouti, budoucí věci předpovídati a přítomným také věci

Abraham

Isák

Jakob

Josef

Mojžíš

Eliáš

Elišeus

Sv. Benedikt byl naplněn duchem všech spravedlivých. (III. 8.)

nepřítomné oznamovati. Takž bylo obyčejem v klášteře, že když bratří za nějakým zaměstnáním ven vyšli, ani pokrmu ani nápoje mimo monastýr nevzali, a bylo to jako předpis řehole přísně zachováváno. Tu vyšli jednoho dne bratří za jakousi záležitostí, pro kterou se poněkud přes čas pozdrželi. I zastavili se u jakési nábožné ženy a v její příbytku požili pokrmu. Když pak pozdě do kláštera se navrátili, podle obyčeje žádali Otce o požehnání, otázal se jich ihned, řka: »Kde pak jste jedli?« Odpověděli: »Nikde.« On však pravil: »Proč tak lžete? Zdali jste nevešli do příbytku té a té ženy? Zdali jste nedostali těch a těch pokrmů? Zdali jste tolik a tolik pohárů nevypili?« Ježto jim ctihodný Otec i příbytek ženy, i druhy pokrmů, i počet pohárů jmenoval, vzpomněli si na vše, co učinili, a padše chvějíce se k nohám jeho, vyznali, že chybili. On pak odpustil jim hned vinu jsa přesvědčen, že se již ničeho nedovoleného nedopustí v jeho nepřítomnosti, když nyní vědí, že jest jim v duchu stále přítomen.

Hlava třináctá.

Kterak Muž Boží poznává v duchu, že bratr mnicha Valentiniana ruší na cestě púst.

Bratr Valentiniana, onoho mnicha, jehož jsem na počátku uvedl, byl muž světský, ale nábožný. Aby si vyprosil modlitbu Služebníka Božího a vlastního svého bratra viděl, přicházel každého roku jednou, lačen ze svého místa do monastýru. Když se jedenkrát opět do samostanu ubíral, přidružil se k němu jiný pocestný, jenž se byl na cestu opatřil potravou. Když pak se již připozdívalo, řekl cizinec: »Pojď, bratře, něco pojezme, abychom cestou nezemdleli.« Jemuž on odpověděl: »Odstup to ode mne, bratře, toho já neučiním, neboť mám v obyčeji vždycky lačen přijíti ke ctihodnému Otci Benediktovi.« Na tu odpověď mlčel cizinec nějakou chvíli. Ale když byli kus cesty urazili, opět ho vybízel, aby pojedli. Nechtěl však nikterak svoliti, jenž si umínil lačen dojíti. Opět mlčel, jenž k jídlu zval, a byl ochoten ještě chvíli jíti bez pokrmu. Když pak

jejich cesta příliš dlouho trvala, a připozdilo se hodně, a byli od chůze celí unaveni, našli louku a pramen, a co jiného k občerstvení těla mohlo se jim zdát milého. I pravil společník: »Ejhle tu voda, ejhle louka, ejhle příjemné místečko; zde se můžeme občerstviti a poněkud si odpočinouti, abychom pak svou cestu bez úrazu mohli dokonati.« Poněvadž jak slova uším, tak místo očím lahodilo, na třetí vyzvání svolil a jedl.

Večer přišel do kláštera. Představiv se ctihodnému Otci Benediktovi, prosil za jeho modlitbu. Než svatý Muž jal se mu hned vytýkati, co byl učinil na cestě, řka: »Kterak se to stalo, bratře, že zlý nepřítel, jenž k tobě mluvil skrze tvého společníka, po prvé i po druhé tě přemluvit nemohl, po třetí tě přemluvil a, k čemu chtěl, svedl?« Tu uznáv poutník chybu své slabé duše, padl mu k nohám, litoval své viny a styděl se za ni tím více, an poznal, že, ač jsa nepřítomen, poklesl před očima Otce Benedikta.

Petr. Pozoruji, že v srdci svatého Muže přebýval duch Eliseův, jenž svému nepřítomnému žáku byl přítomen.

Hlava čtrnáctá.

Kterak Muž Boží odkryl podvod krále Totily.

Řehoř. Prozatím, Petře, jest ti mlčeti, abys ještě větší věci uslyšel. Za časů Gothův uslyšel také král Totila o svatém Muži, že má ducha prorockého. Vydal se tedy na cestu k jeho monastýru, ale v nějaké vzdálenosti stanul a dal Benediktu ohlásiti, že jej navštíví. Když mu bylo z monastýru ihned vzkázáno, aby přišel, předsevzal si, jakož byl zrádného smýšlení, zkusiti, má-li Muž Boží ducha prorockého. Mělf pak zbrojnoše, jménem Riggo-a; tomu dal svou obuv a naporučil odíti se ve královská roucha, a přikázal mu jíti k Muži Božímu a představit se, jakoby byl sám král. Poslal také s ním své obvyklé tři průvodce Vultericha, Rudericha a Blindina, kteří by před očima Služebníka Božího Riggovi královskou poctu prokazovali. Kromě toho ještě četné komonstvo bralo se za nimi. Když byl Riggo v takové nádheře a v takovém průvodu do mona-

stýru přišel, seděl Muž Boží poněkud v dáli. Vida jej přicházeti, ve vzdálenosti, že mohl býti již slyšen, zvolal: »Slož, synu, slož, co máš na sobě; není to tvoje!« Tu Riggo ihned padl k zemi stydě se za svou opovážlivost, že si chtěl z tak velikého muže posměch učiniti. Také všickni, kteří s ním přišli k Muži Božímu, jako ohromeni klesli k zemi. Když pak opět vstali, neosmělili se k němu se přiblížiti, nýbrž navrátivše se ke svému králi, chvějíce se vypravovali, s jakou rychlostí byli odhaleni a poznáni.

Hlava patnáctá.

Kterak Muž Boží předpověděl králi Totilovi
budoucí jeho osudy.

Na to odebral se Totila sám k Muži Božímu. Vida jej z dáli sedícího, neodvážil se k němu přistoupiti, nýbrž vrhl se na zemi. Dvakráte a třikráte volal na něho Muž Boží: »Vstaň!« Když pak přece neosmělil se před ním povstati, přistoupiv Benedikt, služebník Ježíše Krista, sám ke králi, pozdvihl ho se země a káral z jeho zlých činů, a v krátkosti předpověděl mu všechno, co se mu mělo přihoditi, řka: »Mnoho zlého pácháš, mnoho zlého jsi již spáchal; upusť konečně od nepravosti. Do Říma vtáhneš, přes moře se přeplavíš, devět let budeš kralovati, desátého zemřeš.« Uslyšev král tyto věci, velice se ulekl. Vyprosiv si modlitbu odešel, a od té doby byl méně ukruten. Zanedlouho potom vtáhl do Říma a přeplavil se do Sicilie; v desátém však roce svého panování dle soudu všemohoucího Boha ztratil říši i život.

Ještě jest mi se zmíniti, že biskup kanusinský častěji přicházel k Služebníku Božímu, jehož Muž Boží pro jeho záslužný život velice miloval. Tento biskup rozmlouvaje jedenkrát s ním o vtažení krále Totily do Říma a záhubě tohoto města, pravil: »Skrze tohoto krále bude ono město rozvaleno i nebude již obýváno.« Načež Muž Boží odpověděl: »Řím nebude od národu zpustošen, nýbrž bouřkami, vichry a zemětřesením jsa navštíven, sám v sobě sklesne.« Tohoto proroctví tajemství nad slunce stkvěleji

před námi se objevuje, kteřížto vidíme ve městě tomto hradby zbořené, domy vyvrácené, chrámy vichřicemi rozkotané a jiné budovy dlouhým věkem rozvalené. — Praví sice Honorat, jeho učenník, od něhož jsem se o tomto proroctví dozvěděl, že ho neslyšel z jeho vlastních úst, avšak tvrdí, že slyšel od bratří, že to řekl.

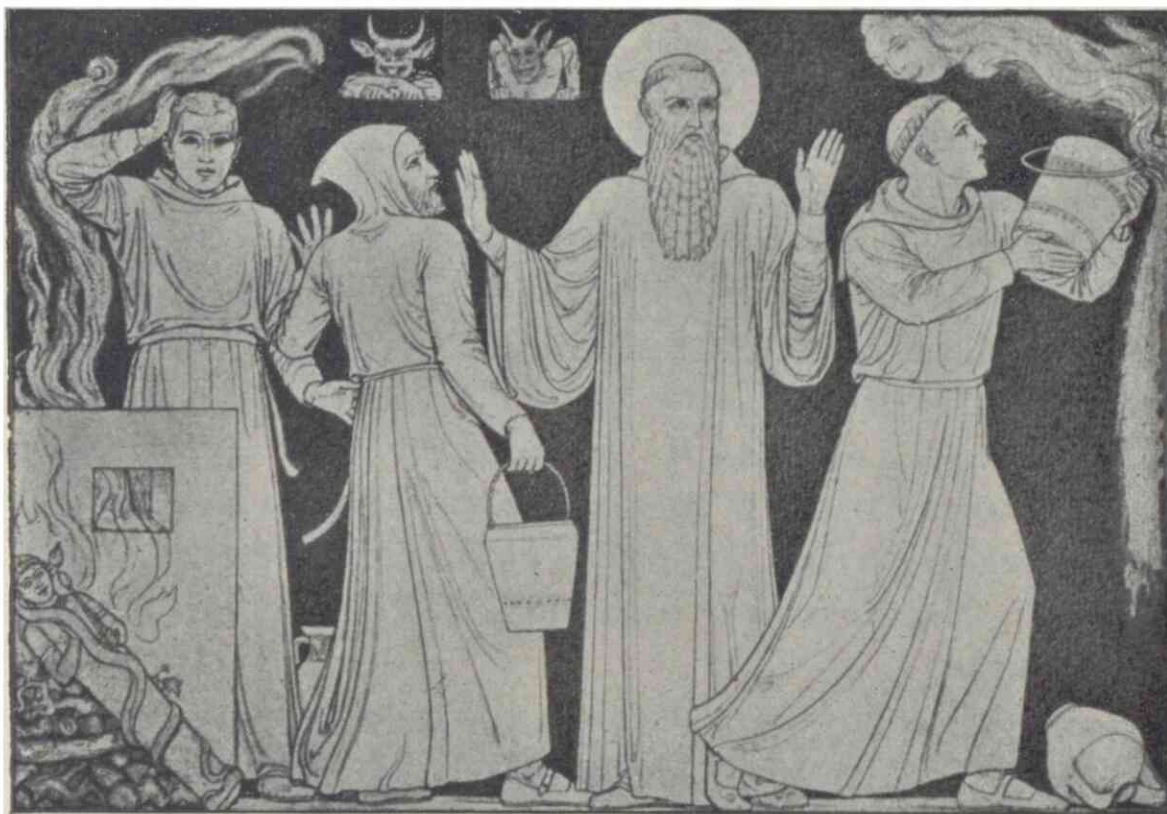
Sv. Benedikta modlitbou těžký kámen stává se lehkým.
(Hl. 9.)

Hlava šestnáctá.

Kterak Muž Boží osvobodil na čas jakéhosi klerika od zlého ducha.

Téhož času byl jakýsi klerik kostela Akvinského od zlého ducha trápen. Jeho biskup, ctihodný muž Konstancius, poslal ho na mnohá místa svatých mučenníků, aby byl uzdraven, ale Boží mučenníci nechtěli mu zdraví udělit, aby ukázali, jaká jest milost v Benediktu. Byl tedy přiveden k služebníku všemohoucího Boha, Benediktovi. Světec vylil vroucné modlitby před Pánem Ježíšem Kristem,

a ihned vypudil z posedlého člověka starého nepřítele. Načež přikázal uzdravenému říka: „Jdi a budoucně nejez masa, a neopovaž se přistoupiti k vyššímu posvěcení; kterého však dne by se's opovážil přijati vyšší posvěcení, okamžitě opět upadneš v moc ďábla.“ Odešel tedy klerik úplně zdrav a zachovával nějaký čas, co mu byl Muž Boží poručil, ja-

Sv. Benedikt uhašuje zdánlivý oheň v kuchyni.
(Hl. 10.)

kož obyčejně trest, který tkví ještě v čerstvé paměti, mysl zastrašuje. Ale když po mnoha letech všickni věkem nad něho starší byli odumřeli, vida mladší sebe u vyšších posvěceních postupovati, nedbal slov Muže Božího, jakoby již zastaralých, i přistoupil k vyššímu posvěcení. Tu posedl ho hned opět zlý duch, který ho byl opustil, a nepřestal ho trápit, pokud z něho duši nevyhnal.

Petr. Tento Muž Boží, jak vidím, pronikl docela tajné úradky Božství, poznav, že tento klerik proto byl vydán ďáblu, by se neosmělil přistoupiti k vyšším svěcením.

Řehoř. Proč by neznal tajné úradky Boží, jenž zachovával přikázání Boží, ježto přece jest psáno: »Kdo se přidrží Pána, jest (s ním) jeden duch?«¹⁾

Petr. Je-li jeden duch s Pánem, kdo se Pána přidrží, kterak týž veliký kazatel opět dí: »Kdo poznal smysl Páně, aneb byl jeho rádcem?«²⁾ Neboť zdá se býti velice nevhodno, aby někdo neznal smyslu toho, s nímž se stal jedno?

Řehoř. Pokud jsou svatí muži s Bohem jedno, neznají smyslu Páně. Neboť týž apoštol praví také: »Kdo z lidí ví, co jest v člověku, leč jen duch člověka, kterýž jest v něm? Tak ani těch věcí, které jsou Boží, žádný nepoznal, leč jen Duch Boží.«³⁾ Aby pak ukázal, že zná, co Božího jest, připojil: »My pak jsme nepřijali ducha tohoto světa, ale Ducha, kterýž jest z Boha.«⁴⁾ A proto dí opět: »Čeho oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří jej milují. Nám pak to Bůh zjevil skrze Ducha svého.«⁵⁾

Petr. Bylo-li tedy tomuto apoštolu zjeveno Duchem Božím, co jest Božího, kterak mohl onomu výroku, který jsem byl uvedl, předeslati slova: »Ó hlubokosti bohatství moudrosti, i vědomosti Boží! jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho, a nevystižitelné cesty jeho!«⁶⁾ Než toto mně pravícímu napadá opět jiná pochybnost. Neboť prorok David mluví k Pánu: »Rty svými vypravoval jsem všecky soudy úst tvých.«⁷⁾ Ježto znáti jest méně než i vypravovati, kterak nazývá Pavel soudy Boží nevyzpytatelnými, kdežto David dosvědčuje, že všecko to nejenom znal, nýbrž i rty svými vypravoval?

Řehoř. Na obě pochybnosti odpověděl jsem ti krátce již svrchu, řka, že svatí muži, pokud jsou s Pánem jedno, smysl Páně znají. Neboť všickni, kteří hledají Boha s ná-

¹⁾ 1 Kor. 6, 17. — ²⁾ Řím. 11, 34. — ³⁾ 1 Kor. 2, 11. — ⁴⁾ 1 Kor. 2, 12. — ⁵⁾ 1 Kor. 2, 9. 10. — ⁶⁾ Řím. 11, 33. — ⁷⁾ Žalm 118, 13.

Sv. Benedikt křísí svou modlitbou mladistvého, zdi klášterní rozdrčeného mnicha. (Hl. 11.)

Sv. Benedikt ničí na hoře Kassinské háj Venušin a modlu Apollovu. (Hl. 8.)

božnou oddaností, jsou právě touto oddaností s Bohem spojeni; avšak pokud jsou ještě tíží porušitelného těla se-vření, nejsou s Bohem jedno. Proto znají tajné soudy Boží potud, pokud jsou s ním spojeni; pokud však jsou od něho ještě odloučeni, neznají jich. Poněvadž tedy jeho tajemství ještě dokonale nepronikají, mohou říci, že jsou jeho soudy nevyzpytatelný; a poněvadž s druhé strany svým srdcem se ho přidržují a tímto způsobem buď skrze výroky Písma svatého buď skrze tajná zjevení tak mnoho se dovídají, mnoho-li jim bývá oznámeno, tak mohou takové věci poznávat i vypravovati. Oněch tedy soudů, kterých Bůh zamlčuje, neznají; ty však, které Bůh zjevuje, znají. Proto, když byl prorok David řekl: »Rty svými vypravoval jsem všecky soudy,« ihned doložil: »úst tvých,« jakoby chtěl patrně říci: Ony úradky, které jsi mi oznámil, mohl jsem vědět i vypravovati; neboť ty, kterých sám neprojadřuješ, skrýváš před naším poznáním. Shoduje se tudíž výrok prorokův a apoštolův, ježto soudové Boží jsou sice nevyzpytatelní, avšak které z nich jeho ústy byly zjeveny, mohou býti rty lidskými vypravovány. Bohem byvše oznámeny, mohou býti od lidí poznány; jsouce však od Boha držány v tajemství, zůstávají jim skryty.

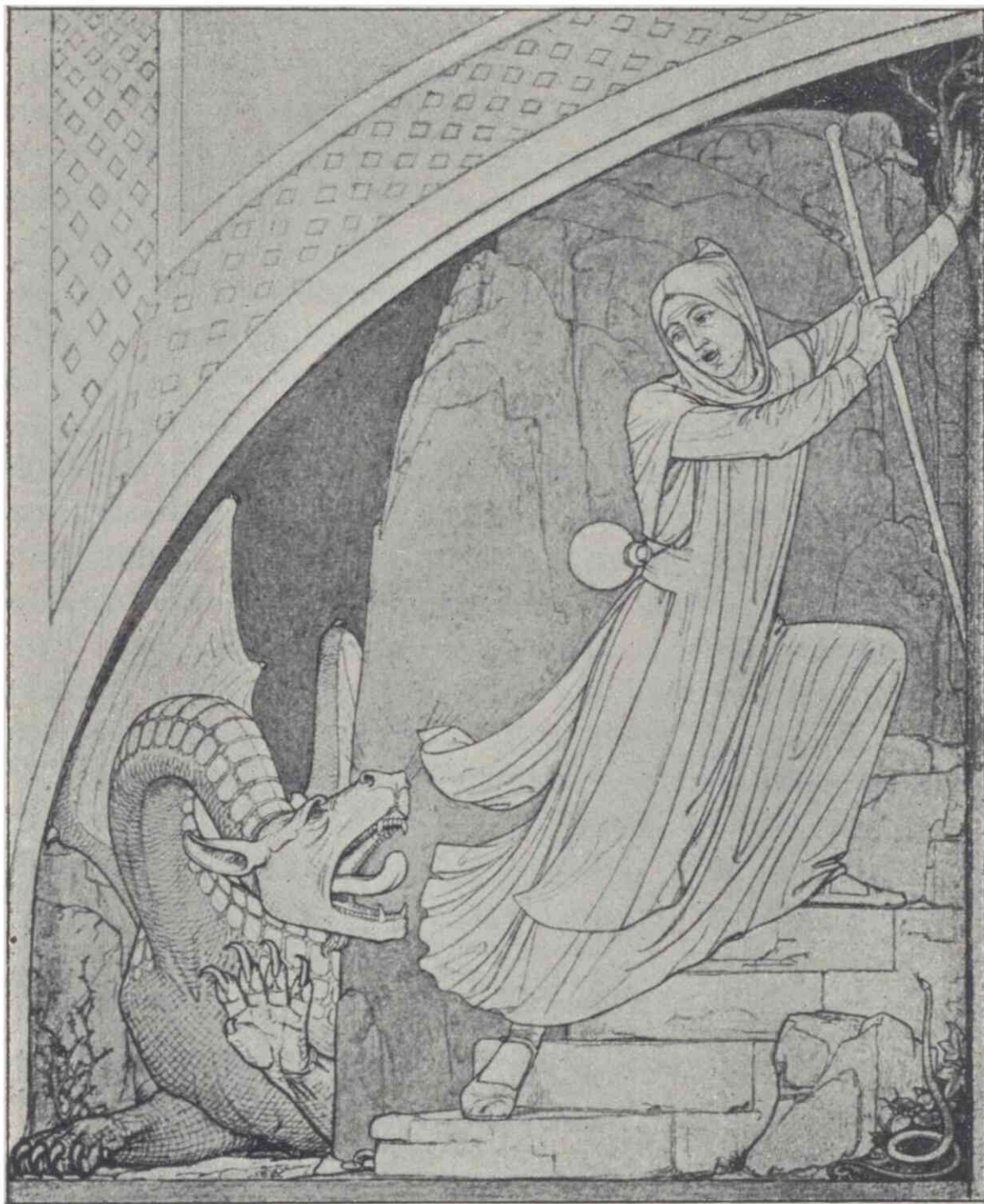
Petr. Námitkou mé otázky stala se věc jasnou. Nyní však prosím, abys pokračoval ve vypravování o podivuhodných skutcích tohoto Muže, jsou-li ještě jaké.

Hlava sedmnáctá.

Kterak Muž Boží předpověděl zpusťování svého monastýru.

Řehoř. Jakýsi vznešený muž, jménem Theoprobos, stav se z napomínání Otce Benedikta mnichem, požíval u něho pro svůj vzorný život veliké důvěry. Vstoupiv tento jednoho dne do jizby světce, našel ho, an hoře a usedavě pláče. A když dlouho vzdálí stál a viděl, že slze nemají konce, a že Muž Boží nikoli mezi modlitbou, jako obyčejně činíval, nýbrž zármutkem běduje a nařiká, otázal se ho, co by bylo příčinou tak velikého žalu. I od-

pověděl mu Muž Boží: »Celý tento monastýr, který jsem vystavěl, se vším, co jsem bratřím připravil, jest vydán z nevyzpytatelných soudů Božích válečným národum. S těží

Mnich z kláštera odcházející vidí draka proti sobě se hnáti.
(Hl. 25.)

jsem mohl toho dosáhnouti, že mi alespoň duše s tohoto místa byly darovány.« Co Theoprobos tenkrát slyšel, to my teď vidíme, kteří víme, že jeho klášter od Longo-

bardů jest zpustošen. Neboť před nedávnem za nočního času, když bratří odpočívali, vrazili tam Longobardi a všecko vyplnili, avšak nemohli ani jednoho člověka zajati; vyplnil

Sv. Benedikt poznává pyšné myšlenky mnicha, který má mu držeti světlo. (Hl. 20.)

zajisté všemohoucí Bůh, co byl přislíbil svému věrnému služebníku Benediktovi, že když vydá válečným národům majetek, duše zachrání.

V této příčině zdá mi se býti Benedikt druhým Pavlem, jemuž daroval Bůh, když se loď se vším ztroskotala, k útěše života všech, kteří se s ním plavili.

Hlava osmnáctá.

Kterak Muž Boží poznal, že někdo si uschoval nádobu s vínem.

Náš Exhilarat, jehož jsi poznal jako mnicha, byv jedenkrát poslán od svého pána, aby donesl Muži Božímu do kláštera dvě dřevěné nádoby s vínem, zvané obyčejně »flaskony«, jednu odevzdal, druhou však si na cestě uschoval. Ale Muž Boží, jemuž nezůstalo tajno ani co se stalo v jeho nepřítomnosti, přijav jednu nádobu vděčně, napomenul odcházejícího služebníka, řka: »Synu, měj se na pozor a nepij z nádoby, kterou si's ukryl; nýbrž nachyl ji pozorně i uvidíš, co má v sobě.« Stydě se velice, odešel od Muže Božího. Přišel k místu, kde byl nádobu ukryl, chtěl zkusiti, co jest asi na slovech Světce. A hle, jakmile nádobu naklonil, vylezl z ní had. Tu zalekl se dotčený sluha Exhilarat skrze to, co ve víně našel, toho zla, kterého se dopustil.

Hlava devatenáctá.

Kterak Muž Boží poznal, že mnich přijal kapesní šátky.

Nedaleko monastýru byla vesnice, v které nikoliv nepatrné množství obyvatelů bylo kázáním Benediktovým obráceno od modloslužby na víru křesťanskou. Také tam bylo několik Bohu zasvěcených panen, k nimž služebník Boží Benedikt častěji posílal své bratry, aby je v duchovním životě vyučovali. Jednoho dne poslal tam opět, jako obyčejně, někoho. Mnich však, který byl vyslán, po vyučování přijal k prosbám jeptišek několik kapesních šátků darem a strčil je za nádra. Jakmile se navrátil, jal se jej Muž Boží s náramnou hořkostí kárati, řka: »Kterak vešla nepravost za nádra tvá?« Mnich žasl, a zapomněv, co byl

učinil, nevěděl, proč by byl kárán. I řekl k němu Světec: »Zdali jsem já tam nebyl přítomen, když jsi od služebnic Božích přijal šátky a strčil za řádra?« Tu padl mu bratr hned k nohám, litoval toho, že jednal tak bláhově, a šátky za řádry schované od sebe zahodil.

Hlava dvacátá.

Kterak Muž Boží poznal pyšné myšlenky mnicha.

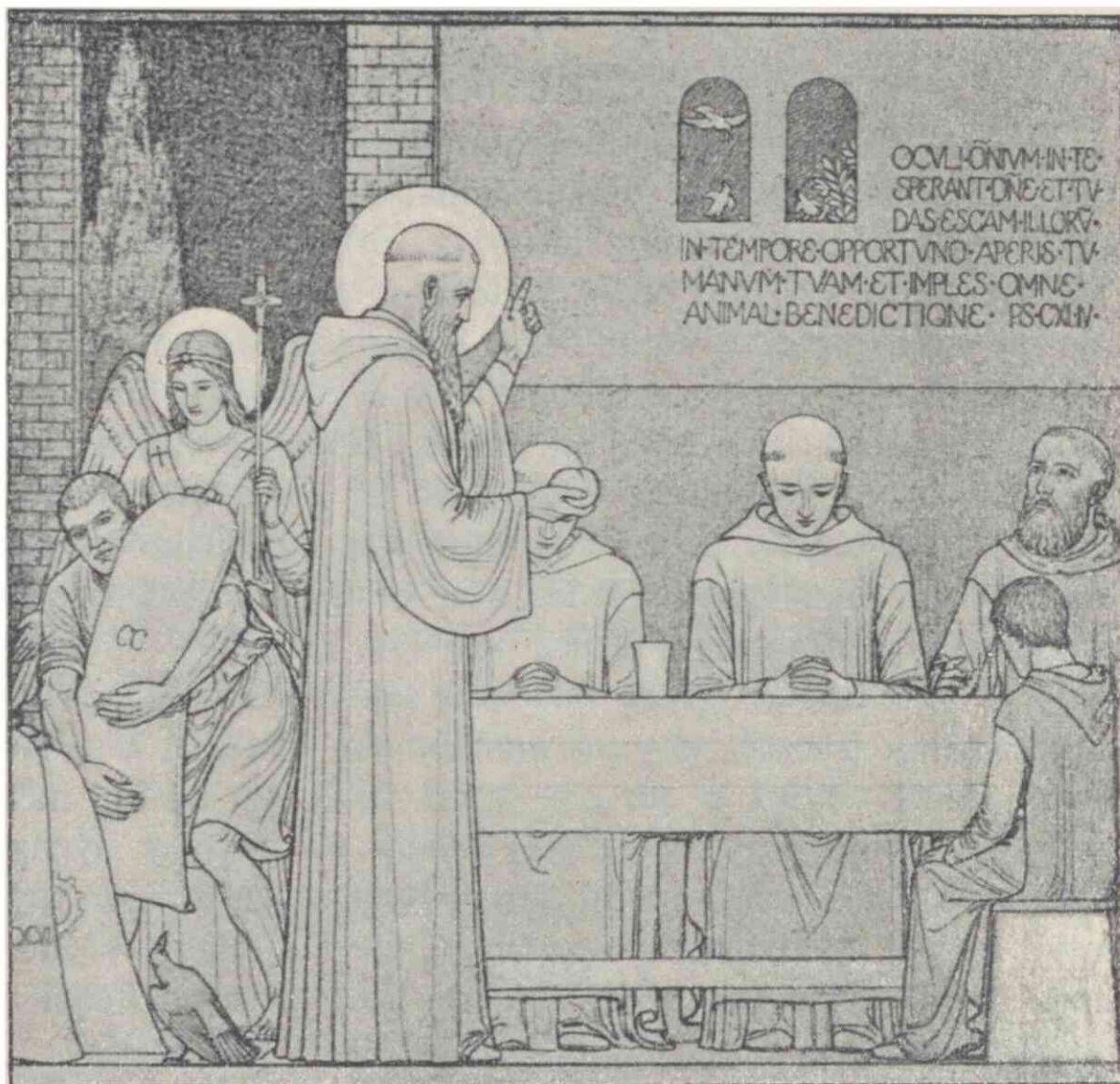
Když jednoho dne ctihodný Otec již za večerní hodiny tělesného pokrmu přijímal, musel mu jeden mnich, byl to syn jakéhosi státního zástupce, při stole držeti světlo. Tu mezi tím, co Muž Boží pojídal, mnich pak stál před ním se světlem, jal se tento bratr, puzen jsa duchem pýchy, ve svém srdci mlčky uvažovati a v myšlénkách mluvit: »Kdo jest tento, u něhož, an pojídá, stojím, světlo držím, a jemuž službu prokazuji? Kdo jsem já, abych jemu sloužil?« Ihned obrátiv se k němu Muž Boží, začal ho přísně kárati, řka: »Poznamenej srdce své, bratře, co jest to, co tu mluvíš? Poznamenej srdce své (sv. křížem)!« Potom zavolav jiné bratry, kázal vzíti mu světlo z rukou; jemu pak samému poručil, aby od posluhování ustoupil a zatím tiše si seděl. Když se ho pak bratři tázali, co by byl měl ve svém srdci, vypravoval jim, kterak se duchem pýchy nadýmal a jaká slova proti Muži Božímu mlčky ve své mysli mluvil. Tu bylo všem patrné, že ctihodného Benedikta nemůže nic tajno býti, v jehož uších i slova tichého myšlení zaznívala.

Hlava dvacátá první.

Kterak za času hladu bylo nalezeno před klášterem dvě stě korců mouky.

Jiného času vypukl v oné krajině Kampanie hlad, a veliký nedostatek potravin svíral všecky obyvatele. Také v monastýru sv. Benedikta nedostávalo se již obilí. Chléb však byl téměř všecek sněden, takže v čas oběda nebylo pro bratry než pět chlebů v domě. Vida ctihodný Otec

mnichy proto zarmoucené, hleděl jejich malomyslnost přívětivou domluvou napravit a zaslíbením opět pozdvihnouti, řka: »Proč pak se mysl vaše kormoutí nedostatkem chleba? Dnes ho sice na mále jest, ale zítra budete mítí hojně.« Druhého pak dne nalezeno u dveří klášterních dvě stě korců mouky v pytlích. Skrze koho všemohoucí Bůh je

Sv. Benedikt předpovídá bratřím nouzi trpícím přebytek.
(Hl. 21.)

poslal, zůstalo až do dneška neznámo. Když to bratří viděli, činili Bohu díky a naučili se z poskytnuté jim hojnosti, že ani v nouzi nemá se pochybovati o pomoci Boží.

Petr. Prosím tě, řekni mi, zdali jest za to mítí, že duch prorocký byl stále při tomto Služebníku Božím, anebo že jenom čas od času mysl jeho naplňoval?

Řehoř. Duch prorocký, Petře, neozařuje stále duši prorokův; neboť jako jest psáno o Duchu svatém: »kde chce, věje,«¹⁾ tak dlužno i věděti, že, kdy chce, věje. Odtud se stalo, že Nathan byv od krále tázán, smí-li stavěti chrám, nejprve mu to dovolil, potom však jej od toho zdržoval.²⁾ Proto také vida Eliseus ženu plačící a neznaje

K modlitbě sv. Benedikta naplňuje se prázdný sud olejem.
(Hl. 29.)

příčiny její slz, pravil k svému služebníku nechtějícímu k němu ji připustiti: »Nechej jí; nebo v hořkosti jest duše její, a Hospodin zatajil toho přede mnou, aniž mi toho oznámil.«³⁾ Tak to řídí vše-

¹⁾ Jan 3, 8. — ²⁾ 2 Král. 7, 3. 5. — ³⁾ 4 Král. 4, 27.

mohoucí Bůh ve své veliké dobrotě; neboť tím, že někdy ducha prorockého propůjčuje a jindy odnímá, pozdvihuje srdce proroků do výše a zároveň udržuje je v pokoře, takže Ducha svatého přijímajíce, poznávají, co jsou skrze Boha; a ducha prorockého nemajíce, jsou si opět vědomi, co jsou sami ze sebe.

Petr. Že tomu tak jest, jakož tvrdíš, praví hlasitě rozum. Než prosím, vypravuj dále o ctihodném Otci Benediktu, na co se ještě pamatuješ.

Hlava dvacátá druhá.

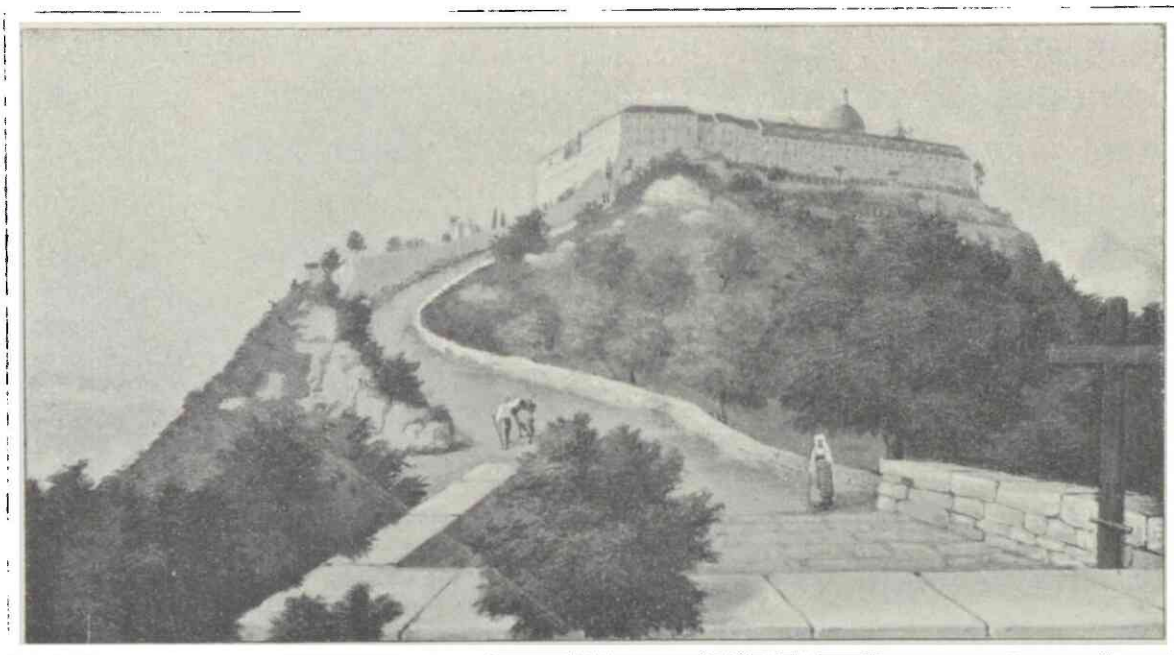
Kterak Muž Boží naznačil ve snu plán ke stavbě kláštera.

Řehoř. Jedenkrát prosil ho jakýsi nábožný muž, aby mu poslal několik svých učenníků, kteří by na jeho statku poblíž města Terraciny vystavěli klášter. Vyhověl této prosbě, určil bratry, dal jim otce a ustanovil, kdo by byl po opatovi druhým. Když pak odcházeli, slíbil jim řka: »Jděte, a toho a toho dne přijdu a ukáži vám, na kterém místě máte vystavěti oratorium, na kterém večeřadlo bratří, kde síň hostinskou a ostatní potřebné místnosti. Obdrževše požehnání, hned odcestovali, a toužebně očekávajíce určeného dne, všecko připravili, co se jim zdálo býti potřebné ku přijetí bratří, kteří by s Otcem tak úctyhodným mohli přijíti. Ale v tu noc, ve kterou přislíbený den nastával, ukázal se Muž Boží onomu služebníku Páně, jehož ustanovil tam opatem, jakož i převorovi ve snách, a zevrubně naznačil jednotlivá místa, kde by to a ono měli stavěti. Povstavše ze spánku, vypravovali si oba vespolek, co byli viděli; nedůvěřující však úplně vidění, očekávali příchodu Muže Božího, jakož byl přislíbil. Když pak Muž Boží ustanoveného dne nepřišel, navrátili se k němu se zármutkem a pravili: »Čekali jsme, Otče, že přijdeš, jak's byl připověděl, a že nám ukážeš, kde bychom co měli stavěti; ale ty's nepřišel.« Na to řekl Světec: »Co to, bratří, co to pravíte? Zdali jsem nepřišel, jak jsem přislíbil?« A když se ho tázali: »Kdy pak jsi přišel?« odpověděl:

»Zdali jsem se vám oběma ve snách nezjevil a jednotlivých míst nevykázal? Jděte jen a jak jste ve snu viděli, tak všechny místnosti klášterní vystavěte.« Uslyševše to, divili se velice; i navrátili se k dotčenému statku a zařídili všechna obydlí tak, jak jim bylo u vidění ukázáno.

Petr. Rád bych byl poučen, kterak se to mohlo státi, že ve vzdálí spícím podal zprávu, kterou u vidění slyšeli, a které rozuměli.

Řehoř. Co jest to, Petře, že zkoumaje způsob události počínáš pochybovati? Patrně zajisté, že duch hbitější jest přirozenosti než tělo. Také víme ze svědectví

Arcikláster Monte-Kassino (se strany západní a jižní).

Písma, že prorok z Judstva byv pozdvížen, z nenadání s obědem byl přenesen do země chaldejské, kterýmžto obědem jiného proroka posilniv, nenadále opět octl se v Judstvu.¹⁾ Mohl-li tedy Habakuk v okamžení tělesně tak daleko zajíti a oběd zanést, což divu, že Otec Benedikt obdržel, aby v duchu zašel a duchem spících bratří věci potřebné oznámil? Neboť jako onen ku poskytnutí pokrmu tělesného tělesně se ubíral, tak tento ku zařízení života duchovního v duchu zašel.

¹⁾ Dan. 14, 32—38.

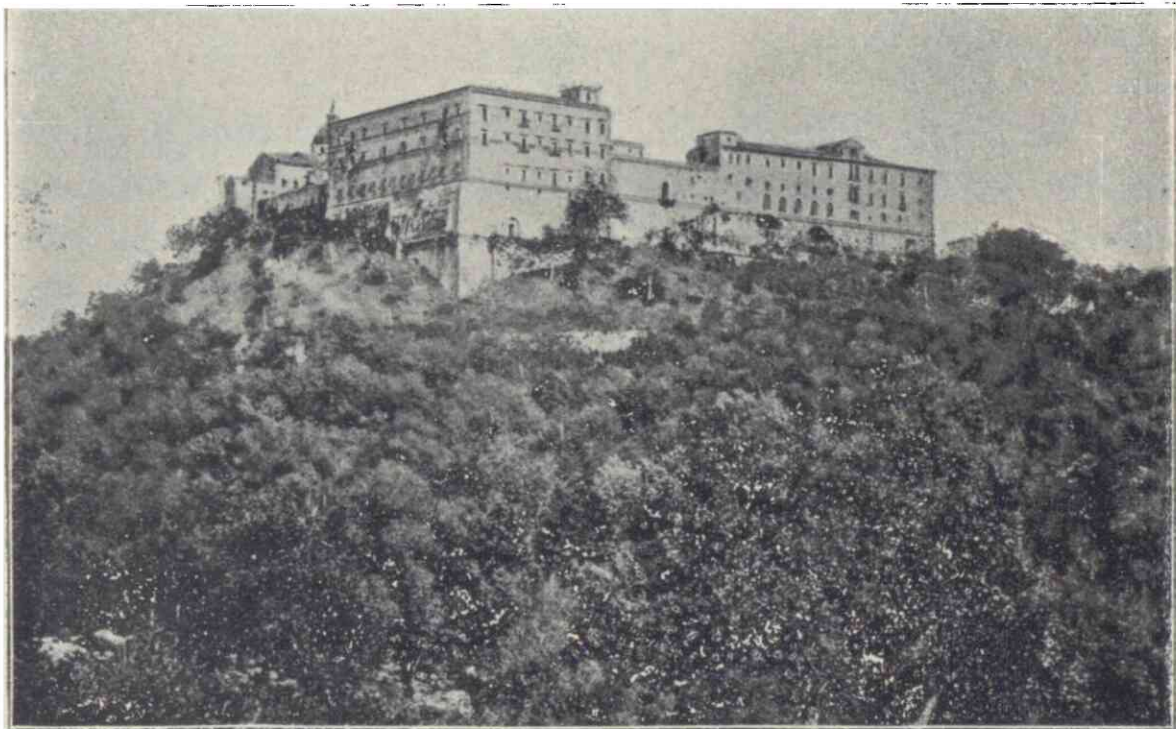
Petr. Přiznávám se, že tvoje vysvětlení setřelo s myslí mé všelikou pochybnost. Nyní však chtěl bych rád věděti, jakým byl tento Muž v řeči obyčejného obcování.

Hlava dvacátá třetí.

O jeptiškách, které byly po smrti církevní pokuty sprostěny.

Řehoř. I jeho obyčejná řeč nebyla bez vyšší moci; neboť ježto jeho srdce k nebi bylo pozdviženo, žádné slovo nevyšlo z jeho úst marně. Jestliže ne právě rozhoduje, nýbrž vyhrožuje něco promluvil, měla řeč jeho takovou do sebe moc, jakoby nikoliv podmíněně a rozpačitě, nýbrž rozhodně a soudně se byl vyjádřil. Nedaleko jeho kláštera žily dvě řeholnice, ze šlechtického rodu pošlé, ve vlastním svém domě, jimž jakýsi nábožný muž obstarával časné záležitosti. Ale jako mnohdy urozenost rodu plodí neurozenost mysli, takže osoby, které nemohou zapomenouti, že byly něco více ostatních, v tomto světě méně se pokořují, tak i dotčené jeptišky nedržely nikterak jazyku svého na uzdě, jakž jejich řeholnímu rouchu příslušelo, nýbrž popuzovaly zbožného služebníka, jenž se bedlivě o všecko staral, svými neopatrnými řečmi často ke hněvu. Když to byl dosti dlouho snášel, zašel konečně k Muži Božímu a vypravoval mu, jakých potupných slov jest mu zakoušeti. Uslyšev to Muž Boží, ihned jim vzkázal: »Napravte jazyk svůj; sice nepolepšíte-li se, vyobcuji vás.« Tím nevyřkl vyobcování, nýbrž toliko jim vyhrožoval. Jeptišky však od zastaralého zvyku neupustily. Po několika dnech na to zemřevše, pochovány byly v kostele. Když pak se v tom kostele mše svatá slavila, a jáhen podle obyčeje volal: »Jest-li někdo nepřijímá, nechť udělá místo«, viděla pěstounka těch dvou zemřelých řeholnic, jež za ně obětní dar Pánu Bohu přinášivala, že vstavše ze svých hrobů, z kostela ven vyšly. Když pak to častěji byla viděla, kterak na volání jáhnovo pokaždé ven vycházely a na posvátném místě zůstatí nemohly, uvedla si na mysl, co jim byl Muž Boží ještě, pokud žily, vzkázal, pohroziv jim

že je vyobcuje, jestliže svých mravů a slov nepolepší. Tu oznámeno to s velikým zármutkem Služebníku Božímu, jenž ihned poslal tam obětní dar řka: „Jděte a tuto oběť dejte za ně Pánu Bohu obětovati, i nebudou déle vyobcovány. Když byla tato oběť za ně obětována a jáhen volal, aby nepřijímající kostel opustili, již nebylo jich viděti z kostela vycházeti. Tu bylo patrné, že skrze Služebníka Božího dosáhly od Boha církevního spojení, ježto již neodcházely s těmi, kteří byli z přijímání vyloučeni.

Arcikláster Monte-Kassino (se strany severní a západní).

Petr. Věc velice podivná, že Muž sice ctihodný a svatý, ale přece ještě ve smrtelném těle žijící, mohl osvoboditi duše, které byly již postaveny před onen neviditelný soud Boží.

Řehoř. Zdaliž, Petře, nebyl také ještě v tomto těle, jemuž bylo řečeno: „Což bys koli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a což bys koli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“¹⁾ Na místě však něho mají nyní moc svazovací a rozvazovací, kteří

¹⁾ Mat. 16, 19.

u víře a mravech spravují úřad pastýřský. Ovšem, aby člověk ze země utvořený měl takovouto moc, Stvořitel nebes a země musel přijíti s nebes na zemi. A moc souditi duchy dal Bůh tělu, an pro lidi učiněn jest tělem; neboť právě tím byla naše slabost nad sebe povýšena, že síla Boží učiněna jest slabou a pod sebe se ponížila.

Petr. Moci takovýchto divů odpovídá moudrost tvého vysvětlení.

Hlava dvacátá čtvrtá.

Kterak pochovaný mladistvý mnich ven ze hrobu byl vyvržen.

Řehoř. Jednoho dne jakýsi mladistvý mnich z přes-
přílišné lásky ke svým rodičům bez požehnání ze samostanu
vyšed, k domovu pospíchal. Než sotva domů dorazil, ještě
téhož dne zemřel. Když pak byl pohřben, druhého dne
nalezeno bylo tělo jeho ven ze hrobu vyvrženo. I bylo
opět pochováno. Avšak dne následujícího bylo nalezeno
opět jako prve ven vyvržené a nepohřbené. Tu přišli zkor-
moucení rodičové spěšně k Otci Benediktovi, a vrhše se
mu k nohám, úpěnlivě ho prosili, aby zemřelému svou mi-
lost ráčil uděliti. Muž Boží dal jim vlastní rukou Tělo
Páně, řka: »Jděte a toto Tělo Páně položte s velikou ucti-
vostí na prsa umrlého a pak jej pochovejte.« Což když
byli učinili, podržela země tělo zesnulého, které přijala,
a již ho nevyvrhla. Z toho můžeš, Petře, poznati, jak ve-
liké zásluhy měl asi tento svatý Muž u Pána našeho Ježíše
Krista, když docela země vyvrhla mrtvolu toho, jenž se
netěšil milosti Otce Benedikta.

Petr. Zajisté to poznávám a náramně žasnu.

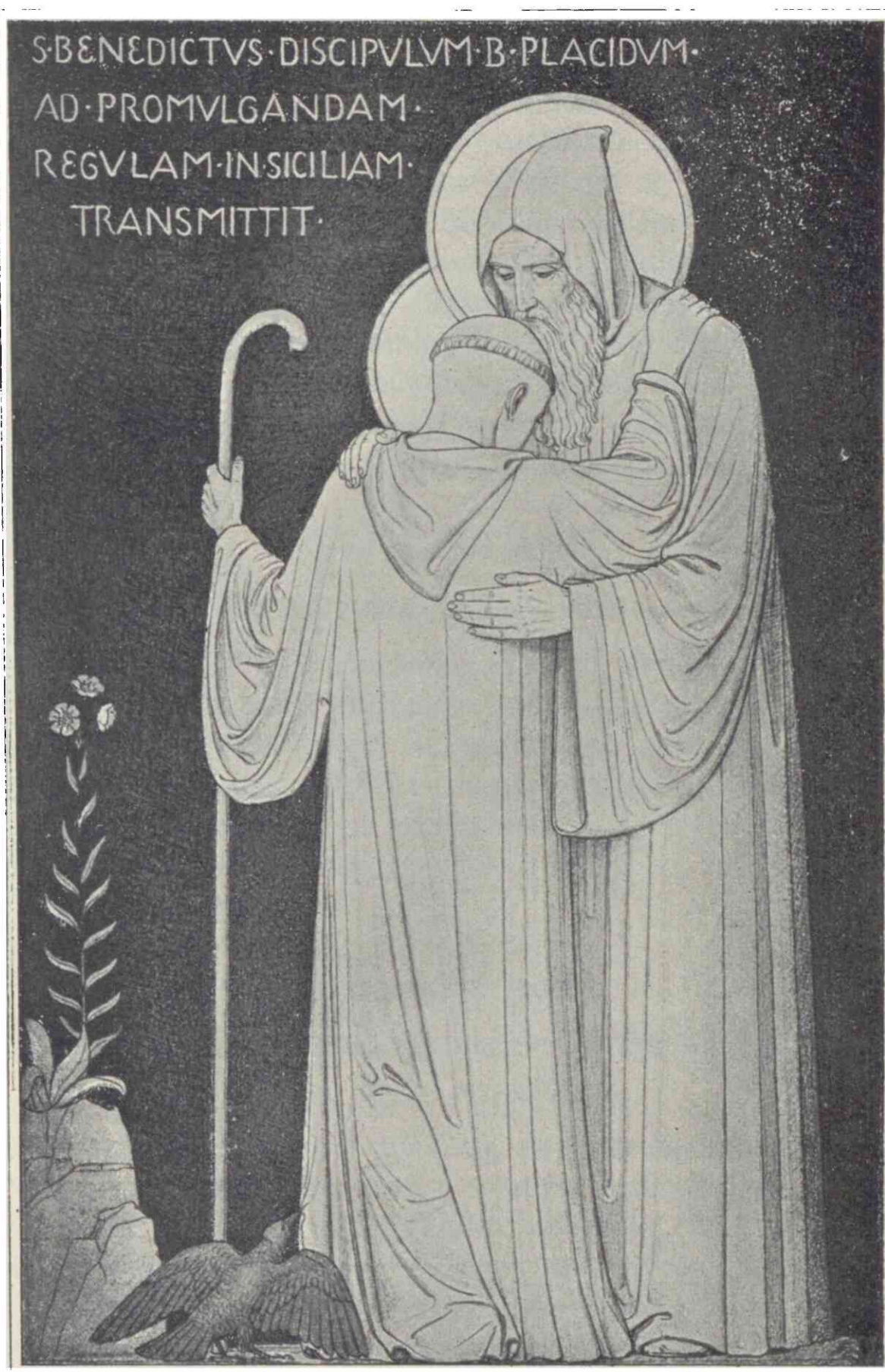
Hlava dvacátá pátá.

Kterak mnich odcházeje z monastýru spatřil na cestě
draka, jenž se proti němu hnál.

Řehoř. Jeden mnich, oddav se své vrtkavé mysli, ne-
chtěl v monastýru zůstat. A ačkoliv Muž Boží nepřestával
ho kárati a napomínati, přece nechtěl žádným způsobem

Sv. Benedikt vysílá sv. Maura rozšířit řád po Gallii.

Sv. Benedikt vysílá sv. Placida rozšířit řád po Sicílii.

v klášteře setrvati, nýbrž ustavičně a dotěrně žádal, aby byl propuštěn. Konečně se jednoho dne ctihodnému Otci jeho přílišné nalehání až zošklivilo, takže s nevolí mu poručil, aby odešel. Než sotva že mnich samostan opustil, spatřil na cestě draka, jenž se hnál proti němu s otevřeným jícnem. A poněvadž drak, který se mu zjevil, chtěl ho pohltnouti, třesa a chvěje se, počal vším hrdlem křičeti: »Pomoc, pomoc! tenhle drak chce mne pohltnouti!« Na tento křik bratří rychle přiběhli, draka však již neuzřeli, ale třesoucího a chvějícího se mnicha nazpět do kláštera přivedli. Ihned slíbil, že již nikdy kláštera neopustí, a od té hodiny zůstal svému slibu věren. Na modlitbu Muže Božího viděl zajisté draka proti sobě se hnáti, jehož dříve, aniž ho viděl, poslouchal.

Hlava dvacátá šestá.

O uzdravení malomocného.

Také toho, trvám, nesmím zamlčeti, čeho jsem se dozvěděl z vypravování váženého muže, jménem Antonína, jenž mi pravil, že jeden služebník jeho otce byl již tak dalece malomocenstvím stížen, že mu vlasy vyprchaly, kůže měl opuchlou a vředy na něm hnisaly. Tu byl od tohoto jeho otce poslán k Muži Božímu, a nabyl ve vší rychlosti předešlého zdraví.

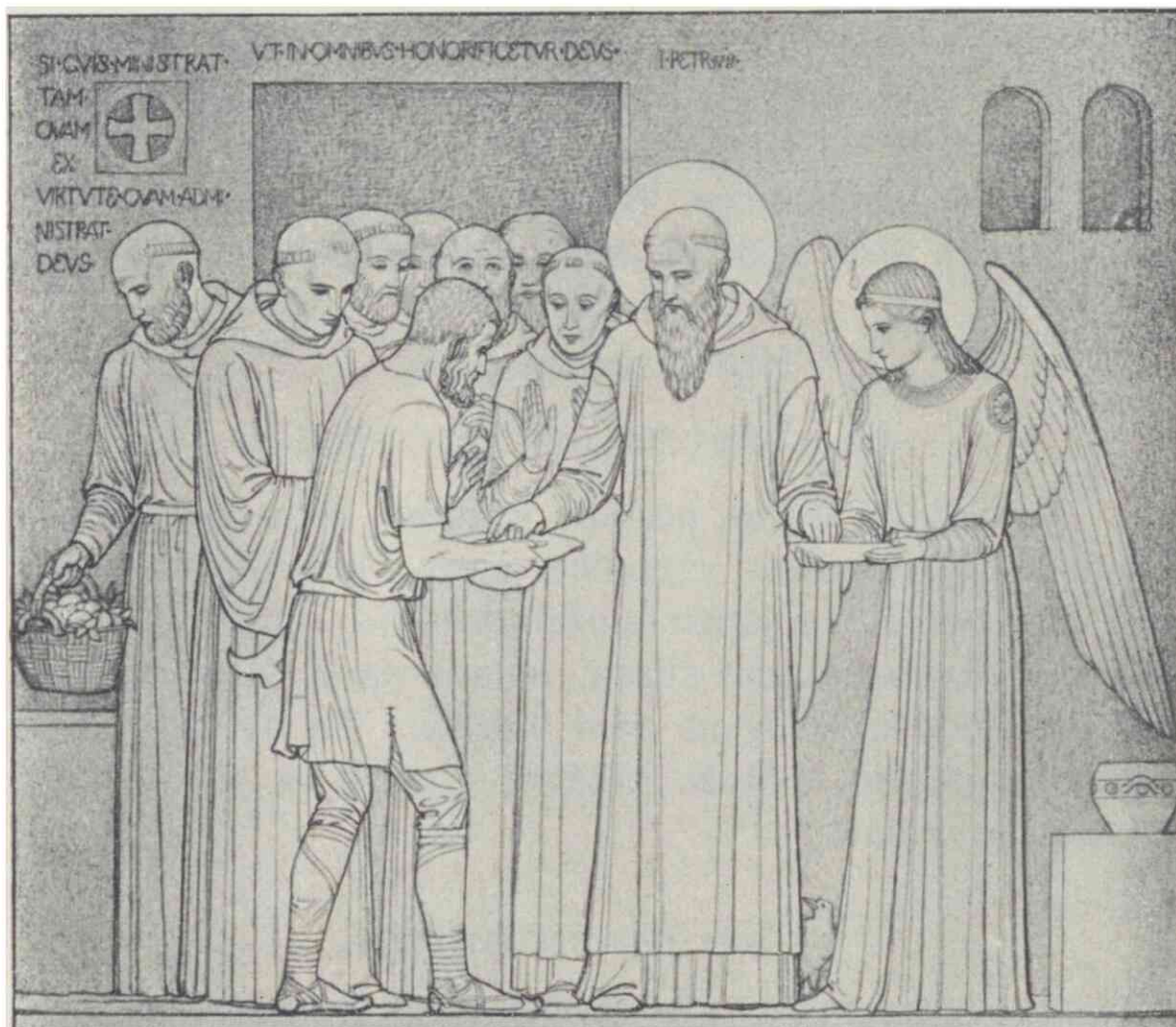
Hlava dvacátá sedmá.

Kterak částka peněz k zaplacení dluhu věřiteli zá-
zračně byla zaopatřena.

Dále nechci o tom pomlčeti, co jeho učenník, jménem Peregrinus, častěji vypravoval. Jakýsi nábožný muž jsa jedenkrát v příčině svého dluhu ve veliké tísní, nevěděl si žádné jiné rady ani pomoci, než obrátiti se k Muži Božímu a jemu svou dlužní nouzi svěriti. Došel tedy do samostanu, našel Služebníka všemohoucího Boha a stěžoval si mu, kterak věřitel na něho krutě dotírá, aby zaplatil svůj dluh dvanácti zlatých mincí. Ctihodný Otec se mu přiznal, že nemá dvanácte zlatníků; než přece chtěje jej v jeho ne-

dostatku laskavými slovy potěšiti, řekl: »Jdi a po dvou dnech přijď opět; nebo dnes nemám, co žádáš, abych ti dal.«

V těchto dvou dnech trval dle svého obyčeje na modlitbách. Když pak třetího dne skličенý dlužník opět přišel, nalezlo se nenadále v klášteře na truhle, která byla plna obilí, třinácte zlatých mincí. Muž Boží poručil k sobě

Sv. Benedikt zaopatřuje zázračně jakémusi dlužníkovi částku peněz k zaplacení jeho dluhu. (Hl. 27.)

je donéstí a dal je nuznému žadateli řka, aby dvanácti svůj dluh zaplatil a třináctou podržel si pro svou potřebu.

Ale nyní se navrátím k těm věcem, které jsem se dozvěděl od jeho učenníků, jež jsem jmenoval na počátku této knihy.

Nějakému muži bylo mnoho trpěti z nenávisti od jeho nepřítele, jenž se konečně tak dalece zapomněl, že onomu

muži namíchal tajně do nápoje jedu. Jed neodňal sice ubohému života, ale tak změnil barvu jeho kůže, že se mu po celém těle objevily pestré skrvny, které se podobaly malomocenství. Než, byv přiveden k Muži Božímu, nabyl velice rychle předešlého zdraví; neboť jakmile se ho Světec dotekl, zmizela všeliká vyraženina.

Sv. Benedikt křísí svou modlitbou mrtvého pacholíka.
(Hl. 32.)

Hlava dvacátá osmá.

Kterak skleněná nádoba padši na skálu zůstala neporušena.

V oné době, když byla Kampanie navštívena nedostatkem potravin, rozdal Muž Boží mezi rozličné nuzné všechny věci ku živobytí potřebné, jež byly v klášteře, takže

nezůstalo ve špižírně skoro nic jiného, leč něco málo oleje ve skleněné nádobě. Tu přišel jakýsi podjáhen, jménem Agapit, snažně prose o trochu oleje. Muž tehdy Boží, jenž si byl umínil všecko na zemi rozdati, aby si všecko v nebi uschoval, kázal tu trochu oleje, jež v domě zbyla, prosícímu dáti. Ale mnich, jenž měl pod sebou špižírnu, slyšel sice slova poroučejícího Otce, vyplniti je však odložil. Když pak se brzy na to Světec tázal, bylo-li dáno, co byl poručil, odpověděl mnich, ovšem že nedal; poněvadž, kdyby to byl učinil, bratřím zholá nic by nezůstalo. I rozhněvav se Muž Boží, kázal onu nádobu s nepatrným zbytkem oleje s okna vyhoditi, aby v samostanu nezůstalo nic skrze neposlušnost. Tak se stalo. Ale právě pod tím oknem byla hrozná, skalnatá prohlubeň. Vyhozená skleněná nádoba padla tudíž na skály, zůstala však tak neporušena, jakoby nebyla bývala vyhozena, takže se ani nádoba nerozbila, ani olej se nevyžil. Muž Boží poručil ji přinésti, a jak byla celá, žadateli dáti. Po té svolav bratry, neposlušného mnicha přede všemi pokáral z jeho nevěry a pýchy.

Hlava dvacátá devátá.

Kterak prázdný sud olejem se naplnil.

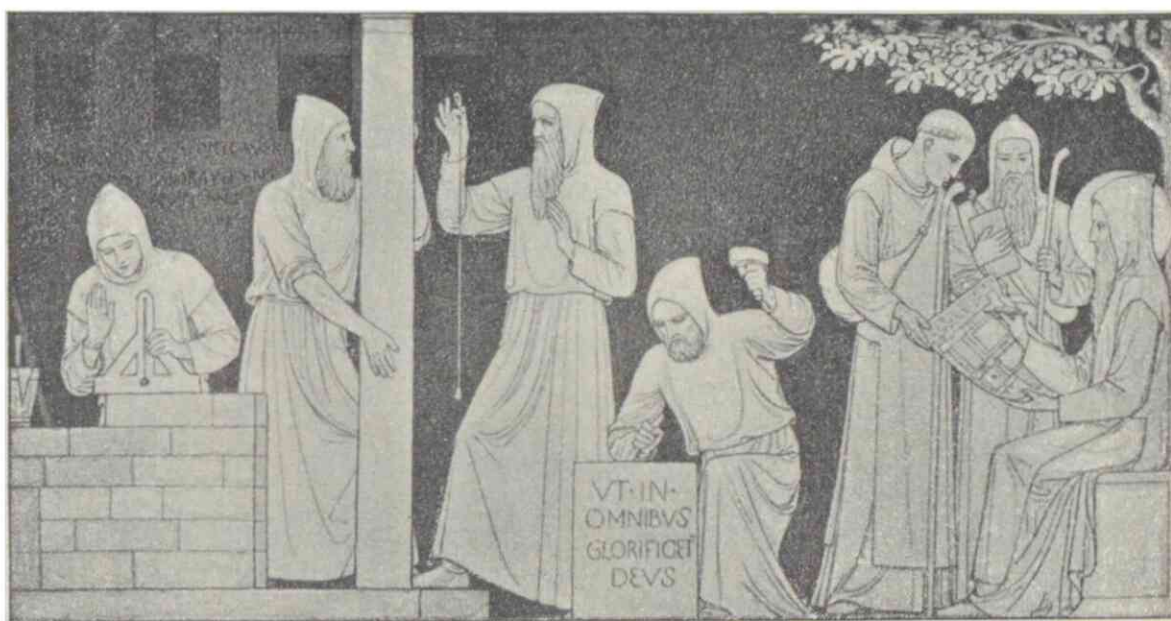
Po tomto pokárání oddal se Světec se všemi bratry modlitbě. Na onom pak místě, kde se s bratry modlil, stál prázdný sud od oleje, přikrytý víkem. I stalo se, že mezitím co Muž Boží trval ještě na modlitbě, počalo se víko u sudu následkem přibývajícího oleje pozdvihovati. Pozdvihovalo se výše a výše, až olej, naplniv sud, přetékal a po dlažbě místnosti, kde klečeli, se rozléval. Spatřiv to Služebník Boží, hned ukončil modlitbu; a hle, olej přestal přetékat. Potom napomínal ještě obšírněji nedůvěřivého a neposlušného mnicha, aby se učil míti víru a pokoru. Bratr však, byv spasitelně pokárán, zarděl se, ježto ctihodný Otec zázraky ukázal všemohoucnost Boží, o níž se ve svém napomenutí byl zmínil. I nebylo od té chvíle nikoho, jenž by pochyboval o příslibeních onoho, jenž v jednom a témž

okamžení za sklennou nádobku téměř prázdnou dal plný sud oleje.

Hlava třicátá.

Kterak mnich od zlého ducha byl osvobozen.

Jednoho dne, když se Světec ubíral do oratoria blahoslaveného Jana, ležícího na vrchu hory, potkal starého nepřítele v podobě zvěrolékaře, nesoucího s sebou roh¹⁾ a třínohou nádobu. Muž Boží se ho otázel: „Kam jdeš?“ Jemuž odpověděl: „Aj k bratrům jdu podat jim nápoje.“

Sv. Benedikt naznačuje plán ke stavbě jistého kláštera.
(Hl. 22.)

Ctihodný Otec Benedikt bral se tedy dále se pomodlit, a dokonav svou modlitbu, kvapně se navrátil. Zlý však duch zastal jakéhosi starého mnicha vodu vázícího, i vešel do něho, porazil jej na zemi a hrozně trápil. Když vraceje se od modlitby viděl ho Muž Boží tak ukrutně se trápit, dal mu toliko políček, a zlého ducha ihned z něho vymítl, takže se již neodvážil k němu se navrátiti.

Petr. Rád bych věděl, jestli tak velikých divu dosáhl vždycky mocí modlitby, anebo někdy také je konal pouhým pokynem své vule.

¹⁾ Ke vlévání léků.

Řehoř. Kdo s plnou oddaností Boha se přidržují, působí zázraky obojím způsobem, podle toho, jak žádají okolnosti, takže konají podivné věci někdy skrze modlitbu, někdy skrze pouhou svou moc. Neboť ježto Jan dí: »Kteří pak koli přijali ho, dal jim moc býti syny Božími«,¹⁾ proč bychom se divili, že ti, kteří mají moc býti syny Božími, mohou konati divy skrze svou moc? Že pak skutečně obojím způsobem zázraky činí, vidíme na Petrovi, jenž zemřelou Tabithu vzkřísil modlitbou,²⁾ lživé však Ananiáše a Safiru vydal smrti výtkou.³⁾ Neboť nečteme, že by se byl modlil, by smrtí zemřeli, nýbrž vytkl jim toliko hřích, kterého se byli dopustili. Patrně tudíž, že činí takovéto podivné věci někdy ze své moci, někdy skrze svou modlitbu; ježto Petr jedněm odňal život pokáráním, druhé však život navrátil modlitbou. — A nyní uvedu také dva skutky věrného Služebníka Božího Benedikta, z nichž jasně lze jest poznati, že jeden byl s to vykonati z moci Bohem mu propůjčené, druhý skrze svou modlitbu.

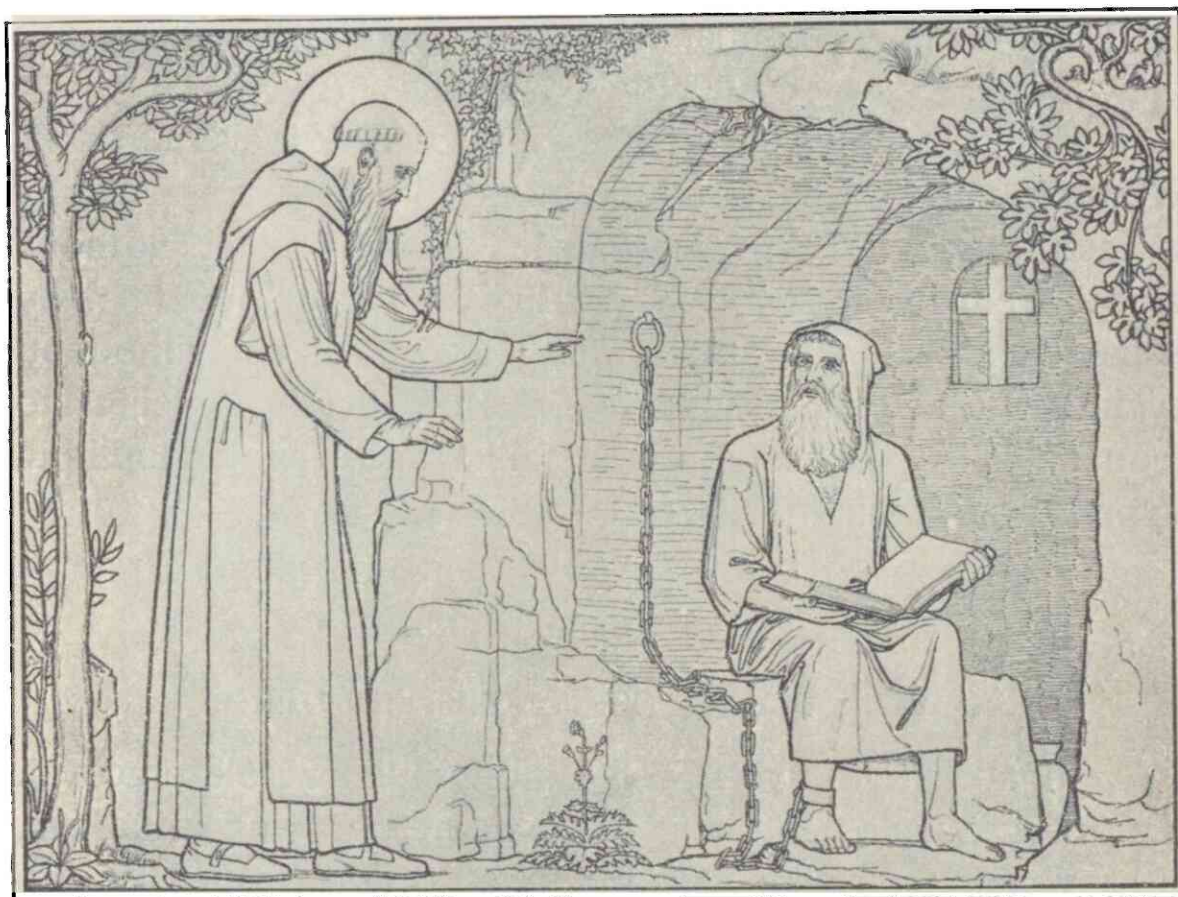
Hlava třicátá první.

Kterak spoutaný rolník pouhým pohledem Muže Božího pout byl zbaven.

Jakýsi Goth jménem Zalla, přívrženec bludu Arianů, zuřil za času jejich krále Totily proti nábožným osobám katolické církve s takovou ukrutností, že kdokoliv z duchovních nebo mnichů přišel mu na oči, nikdo neušel z rukou jeho živ. Zároveň olupoval a mučil venkovský lid vydíraje mu i poslední, co mu ještě zbylo. Jednoho dne opět vyjel uhnat si nějaké kořisti. I postihl jakéhosi rolníka, jehož ukrutně mučil a trýznil, žádaje na něm, aby mu své jmění vydal. Tu řekl rolník, bolestmi byv přemožen, že odevzdal své jmění Služebníku Božímu Benediktovi, aby alespoň na tak dlouho, pokud mu trýznitel dá víry, muk se zbavil a svůj život o několik hodin prodloužil. Zalla přestal sice rolníka trýzniti, ale svázav mu

¹⁾ Jan 1, 12. — ²⁾ Skut. ap. 9, 40. — ³⁾ Skut. ap. 5, 3. nn.

ruce i paže silnými řemeny, hnal ho přede svým koněm, aby mu ukázal, kdo jest ten Benedikt, jenž věci jeho uscho-
vává. Rolník spěchal tedy napřed se spoutanýma rukama
a vedl Gotha k monastýru svatého Muže. Nalezli jej, an
před branou klášterní samojediný seděl a četl. I pravil
rolník k ukrutnému Zalloví: »Ejhle, toť jest Otec Benedikt,
o kterém jsem mluvil.« Srše zlostí pohleděl Goth na Světce,
a domnívaje se, že ho svou hrůzou zastraší jako obyčejně

Sv. Benedikt napomíná poustevníka Martina, aby se nepoutal
železným řetězem, nýbrž pouty Kristovými.

jiné lidi, jal se na něho křičeti hřmotným hlasem: »Vzhůru,
vstaň, a vydej věci tohoto rolníka, které jsi od něho
k uschování byl přijal.« Na toto zvolání pozdvihl teprve
Muž Boží svých očí od čtení, popatřil na něho a potom
na spoutaného rolníka. Ale sotva upřel Světec svůj zrak
na jeho ruce, tu rozvinuly se řemeny, jimiž byly staženy,
podivuhodným způsobem s takovou rychlostí, že by je
žádná lidská zběhlost v témž čase nebyla mohla rozvázati.

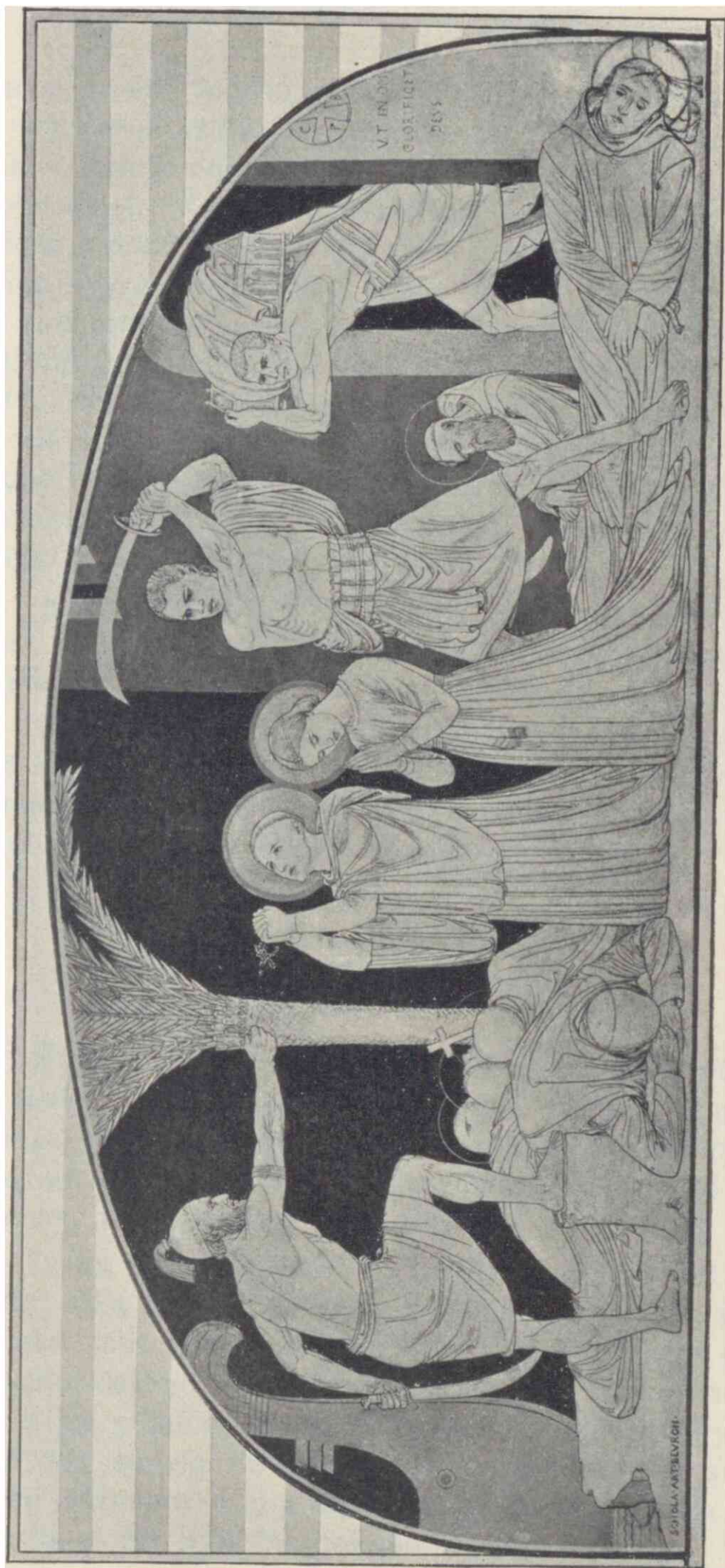
Když tu najednou, jenž spoután byl přivlečen, stál pout jsa prost, padl Zalla, chvěje se hrůzou, k zemi, sklonil šíji své neuprositelné krutosti k nohám Muže Božího a poroučel se jeho modlitbám. Muž však svatý ani nepovstav od čtení, zavolal některé bratry a přikázal jim, aby Gotha dovnitř zavedli a pohostili. Když pak občerstviv se Zalla k Muži Božímu se navrátil, napomínal ho, aby upustil od své vzteklé ukrutnosti. Hluboce dojat a pokořen odešel Zalla, a již se neodvážil něčeho žádati od rolníka, jehož Světec ani prstem nehna, nýbrž pouhým pohledem z vazeb vysvobodil.

Zde vidíš, Petře, co jsem řekl, že ti, kdo věrně slouží všemohoucímu Bohu, mnohdy mohou konati zázraky jakoby z vlastní moci. Neboť jenž sedě divokou mysl Gothovu zkrotil, řemeny a uzly však pout, jimiž paže ubohého byly staženy, pohledem svým rozvázal, ukázal již podivuhodnou rychlostí toho činu, že mu to dal Bůh do jeho moci, takto jednati. Jaký pak zázrak učinil toliko skrze svou modlitbu, vypravovati budu nyní.

Hlava třicátá druhá.

Kterak Muž Boží vzkřísil mrtvého.

Jednoho dne vyšel Světec s bratřími na pole pracovat. Tu přišel k samostanu jakýsi rolník s nesmírným zármutkem, nesa v náručí mrtvolu svého zemřelého syna, i tázal se po Otcí Benediktu. Když mu bylo řečeno, že týž Otec s bratřími na poli pracuje, složil mrtvolu u dveří klášterních a pospíchal, seč mohl, s bolestí, ctihodného Otce vynajít. V tu však hodinu vracel se již Muž Boží s bratry z polní práce. Jakmile jej rolník spatřil, jal se křičeti: »Navrať mi syna mého, navrať mi syna mého!« Na to volání Muž Boží se zastaviv, pravil: »Zdali jsem já ti syna tvého odňal?« Jemuž rolník odpověděl: »Zemřel, pojď, vzkřes ho!« Uslyšev to Služebník Boží, velice se zarmoutil a řekl: »Ustupte, bratří, ustupte; to není věcí naší, nýbrž svatých apoštolů. Co nám chcete ukládati břemena, jichž nésti nejsme s to.« Ale rolník, jehož srdce hrozný prorýval bol,

Sv. Placid dosahuje na Sicílii se svou sv. sestrou Flavíou palmy mučennické.

setrval na své žádosti, ano přísahal, že dříve neodejde, leč až jeho syna vzkřísí. I otázal se ho Služebník Boží: »Kde jest?« Rolník odpověděl: »Ejhle, mrtvola jeho leží u dveří monastýru!« Když tam Muž Boží s bratry přišel, padl na kolena a položil se na tlko dítěte; na to povstav, pozdvihl rukou svých k nebi, řka: »Pane, nehleď na hříchy mé, ale na víru tohoto člověka, jenž prosí o vzkříšení svého syna, i navrať do tohoto tlka duši, kterou Jsi byl z něho odňal.« Sotva dokončil Světec svou modlitbu, navrátila se duše, a celé tělo chlapce se zatřáslo, takže všickni přítomni patrně viděli, kterak podivuhodným záchvatem se chvěl a sebou trhal. I vzal ho Muž Boží za ruku a odevzdal živého a zdravého otci.

Jest jasno, Petře, že neměl tohoto zázraku ve své moci, když padl na zemi a modlil se, aby ho mohl vykoni.

Petr. Že se všecky věci tak mají, jak pravíš, jest jisté a patrné; neboť potvrzuješ svá slova skutečnými událostmi. Než prosím tě, řekni mi, zdali svatí mohou všechno, co chtějí, a všechno obdrží, co obdržeti žádají.

Hlava třicátá třetí.

O zázraku jeho sestry Školastiky.

Řehoř. Kdo pak, Petře, stojí v tomto životě výše než Pavel, jenž třikráte prosil Pána v příčině ostnu těla, a přece, co chtěl, nemohl dosíci? Pročž jest mi tobě vypravovati o ctihodném Otci Benediktu, kterak bylo něco, co chtěl, avšak nemohl toho provést.

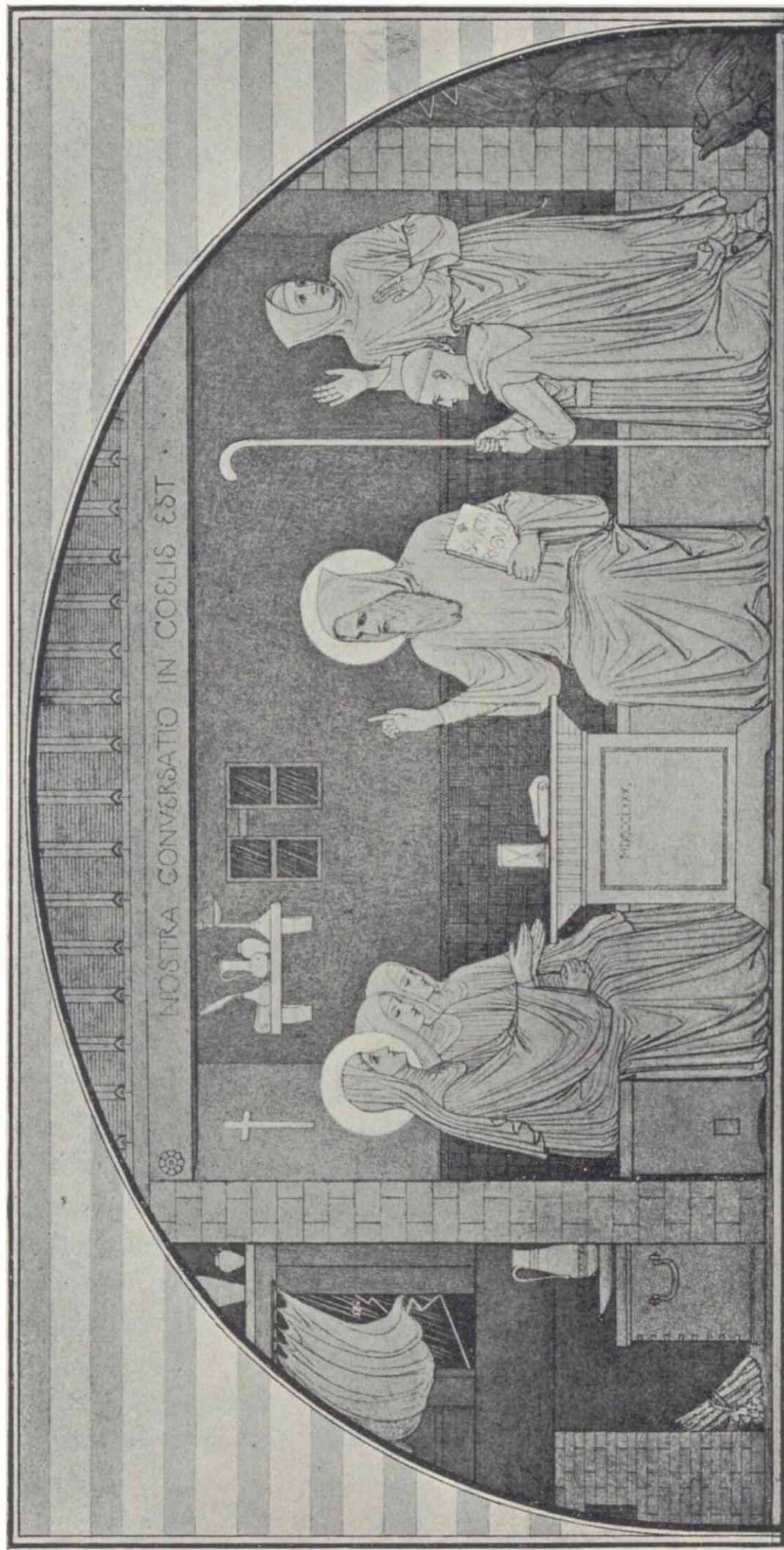
Sestra jeho, jménem Školastika, jež byla od svého útlého věku Bohu zasvěcena, přicházívala k němu jednou do roka. Muž pak Boží sestupoval k ní do blízkého dvorce patřícího klášteru. Jednoho dne přišla tedy dle svého obyčeje, a její ctihodný Bratr sestoupil s několika bratry k ní. Celý den ztrávili Boha chválíce a velebíce a o svatých věcech rozmlouvajíce, a teprve když se rozprostřela noční temnota, požili společně pokrmů.

Když pak ještě u stolu seděli a za posvátných hovorů pozdní hodina přikvapila, prosila ho Bohu zasvěcená panna, jeho sestra, řkouc: »Prosím tě, abys mne této noci neopustil, abychom až do rána o radostech nebeského života rozmlouvali.« Kterézto Světec odpověděl: »Co to mluvíš, sestro? zůstatí mimo klášter nemohu.« Bylo pak nebe tak jasné, že nebylo viděti ani mráčku na obloze.

Uslyševši Bohu zaslíbená panna zápornou odpověď bratrovu, sepjaté ruce prsty přes prsty položila na stůl, a sklonila hlavu na ruce k vroucí modlitbě k Bohu všemohoucímu. A když pozdvihla hlavu ode stolu, nastalo takové blýskání a hromobití, a strhl se takový liják, že ani ctihodný Benedikt, ani bratří, kteří s ním byli, kroku z domu učiniti nemohli. Nábožná panna totiž sklonivši hlavu na ruce, proudy slz na stůl vyronila, jimiž vynutila jasné obloze déšť. A nespustil se přívál teprve trochu později po modlitbě, nýbrž mezi modlitbou a přívalem byla taková shoda, že když pozdvihovala hlavu se stolu, bylo již slyšet hřměti, ano bylo jakoby jedno okamžení hlavu pozvědnouti a déšť spustiti.

Tu vida Muž Boží, že za takého blýskání a hřmění a hrozného lijavce nemůže nastoupiti zpáteční cestu do monastýru, počal truchlivě si stěžovati, řka: »Odpusť ti to všemohoucí Bůh, sestro; co's to učinila?« Jemuž ona odpovědila: »Ejhle, prosila jsem tebe, a ty's mne vyslyšeti nechtěl; i poprosila jsem Pána svého, a vyslyšel mne. Jdi tedy nyní, můžeš-li; a nech mne zde, i vrať se do svého kláštera.« On však nemoha z domu vyjíti, an nechtěl dobrovolně zůstatí, zůstal na místě proti své vůli. A tak se stalo, že celou noc probděli a posvátnými hovory o duchovním životě vzájemně se nasytili.

Proto jsem řekl, že chtěl něco, ale nebyl s to, aby to k místu přivedl; neboť hledíme-li k vůli ctihodného Muže, není pochybnosti, že chtěl, aby totéž jasné nebe potrvало, za jakého byl sestoupil; avšak naproti tomu, co chtěl, postavil se zázrak, který byl způsoben podle vůle svaté ženy mocí Boha všemohoucího. Také není s podivením, že žena, jež dlouho toužila svého bratra viděti, tenkrát více

Poslední rozmluva sv. Benedikta se sv. Školastikou. (Hl. 33.)

zmohla než on sám; neboť ježto dle slov svatého Jana »Bůh jest láska«, ¹⁾) soudem velice spravedlivým ona více zmohla, která více milovala.

Petr. Přiznávám se; nad míru se mi líbí, co pravíš.

Hlava třicátá čtvrtá.

Kterak spatřil u vidění duši své sestry z těla vyšlou.

Řehoř. Když se byla druhého dne ctihodná panna do svého příbytku odebrala, navrátil se Muž Boží do samostanu. A hle, třetího dne stojí ve své jizbě a pohlédnuv k nebi, viděl této své sestry duši z těla vyšlou v podobě holubice vzletati k tajemství plné říši nebeské. Raduje se z tak veliké její slávy, díky činil všemohoucímu Bohu v hymnách a chválách, a zvěstoval smrt její bratřím. Také hned je vyslal, aby její tělesnou schránku přinesli do kláštera a uložili do hrobu, který byl sám pro sebe připravil. Takovým způsobem se stalo, že ani hrob nerozdělil těla oněch, jichž mysl vezdy jedna byla v Bohu.

Hlava třicátá pátá.

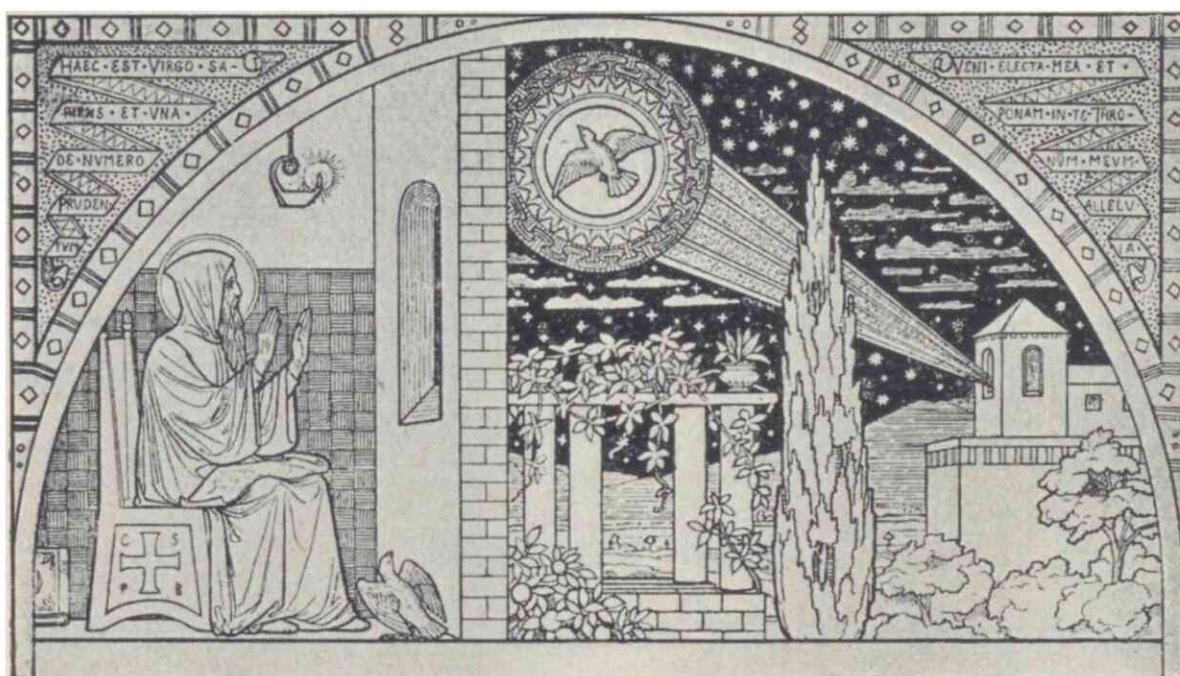
Kterak patřil u vidění veškeren svět v jedno shrnutý, a duši Germana, biskupa kapuanského, nesenou do nebe.

Jiného času přišel k němu na návštěvu dle svého obyčeje Servandus, jáhen a opat monastýru, který byl v krajině kampanské vystavěl dřívější patricius Liberius. Přicházel totiž častěji k němu do kláštera, aby, an moudrostí a milostí nebeskou rovněž oplýval, slastná slova života vespolek si sdíleli a sladkého pokrmu nebeské vlasti, poněvadž dosud dokonale s radostí požívati nemohli, aspoň vzdychajíce okoušeli. Když však již nadešla hodina odpočinku, odebral se ctihodný Benedikt do jizby v hořejší části věže, Servandus pak měl své lože v dolejší části, na kterémž

¹⁾ 1 Jan 4, 8.

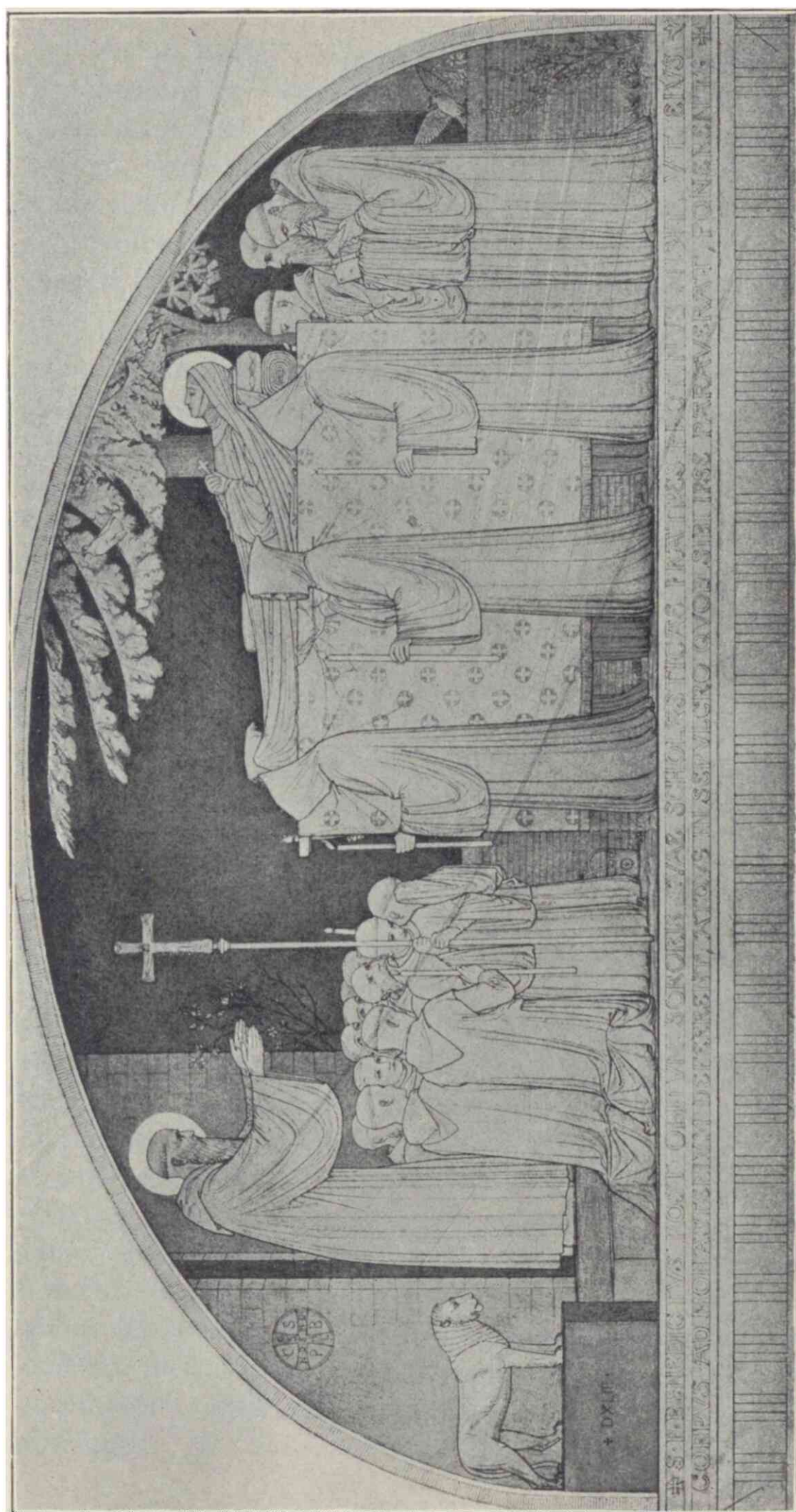
místě zdola nahoru se jíti mohlo. Před věží byla prostrannější místnost, v které spali učenníci obou opatů.

Tu když Muž Boží Benedikt, zatím co bratří ještě spali, předcházejí čas noční modlitby již bděl, a stoje u okna a očí k nebi pozdvihuje k všemohoucímu Bohu se modlil, náhle, za pozdní noční hodiny, uzřel jasné s hůry přicházející světlo, jež veškeru tmou noci zaplašilo a takovým leskem svítilo, že do temnoty zářící svou jasností den převyšilo. Podivu hodná pak velice věc v tomto vidění následovala. Veškeren totiž svět, jak později sám vypravoval,

Sv. Benedikt patří odchod sv. Školastiky na věčnost. (Hl. 34.)

jakoby pod jedním slunečním paprskem jsa shrnut, byl předveden před jeho oči. A když ctihodný Otec zbystřeným zrakem jasný ten lesk ještě pozoroval, viděl, kterak andělé nesou duši Germana, biskupa kapuanského, v ohnivé kouli do nebe. I chtěje míti svědka tak velikého zázraku, volal dvakráte nebo třikráte silným hlasem jménem na jáhna Servanda. Užasnul nad neobyčejným Muže Božího voláním, pospíšil k němu nahoru, pohlédl ven a spatřil ještě malou částku onoho lesku na nebi. A an s podivením na to divadlo hleděl, vypravoval mu Světec po pořádku všecko, co se bylo stalo.

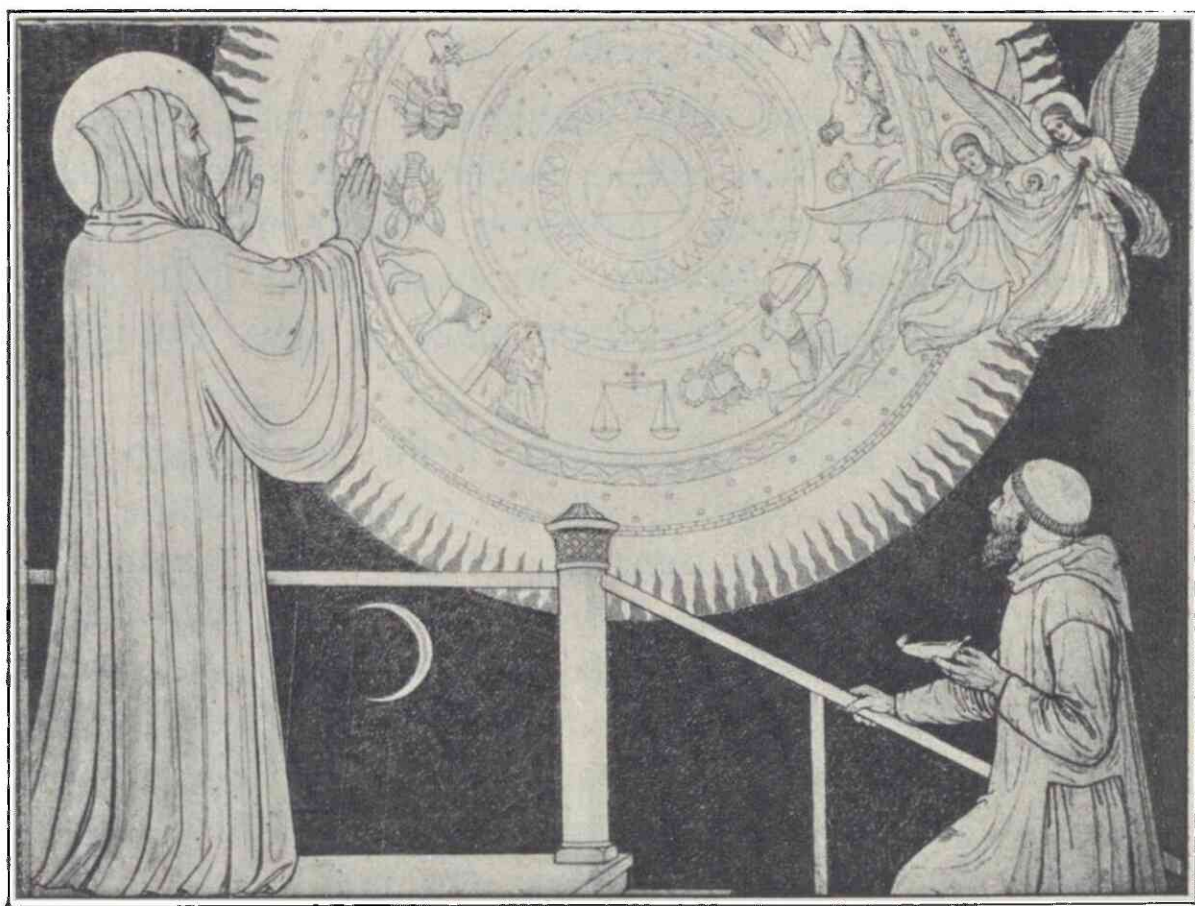
Sv. Benedikt dává přenést tělo sv. Školastiky do svého kláštera. (III. 34.)

Na to poslal do hradu Kassinského k zbožnému muži Theoprobovi se vzkázáním, aby ještě téže noci vypravil posla do města Kapue, jenž by se přeptal a oznámil, kterak se vede biskupu Germanovi. I stalo se tak, a posel našel nejdůstojnějšího biskupa Germana již mrtvého. A když se zevrubněji dotazoval, poznal, že právě v tom okamžiku zemřel, kdy jej Muž Boží viděl k nebi nésti.

Petr. Věc nad míru podivná a úžasná! Obzvláště nemohu toho, co bylo řečeno, pochopiti, že totiž veškeren svět jakoby pod jedním paprskem slunečním jsa shrnut, byl mu před oči předveden, poněvadž jsem toho nikdy nezažil. Jakým medle způsobem muže se státi, aby jediný člověk celý svět přehlédl?

Řehoř. Dobře si pamatuj, Petře, co pravím: duši vidoucí Stvořitele úzké je všecko stvoření. Neboť jestli duše jenom něco málo od světla Stvořitele spatří, stává se pro ni všecko stvořené nepatrným. Ve světle patření totiž zvyšuje a zvětšuje a rozšiřuje se mysl v Bohu tak velice, že jest vysoko povznesena nad svět. Duše patřícího docela bývá pozdvižena sama nad sebe; a vytržena jsouc ve světle Božím nad sebe, rozšiřuje se ve svém nitru. A když v tomto povýšeném stavu patří sebe pod sebou, pochopuje, jak nepatrné je všecko, čeho ve stavu poníženém pojeti nemohla. Muž tedy Boží, jenž s ohnivou koulí viděl také anděly do nebe se vracějící, nemohl toho beze vši pochyby jinak patřiti, leč ve světle Božím. Proč bychom se tudíž divili, že viděl před sebou svět v jedno shrnutý ten, jenž osvětlením v duchu jsa vytržen, mimo svět byl? Že ale se praví, že svět v jedno jsa shrnut před jeho očima se objevil, nedí se, jakoby nebe a země dohromady byly staženy, nýbrž mysl vidoucího se rozšířila, takže v Bohu jsouc vytržena bez obtíže mohla všecko viděti, co jest pod Bohem. S oním tedy jasným světlem, které zářilo před očima tělesnými, bylo také spojeno vnitřní světlo v duši, kteréžto ukázalo duchu vidoucího, vytrženému do nadpozemských krajin, jak nepatrné jest všecko, co bylo pod ním.

Petr. Vidím, že mi bylo ku prospěchu, že jsem tomu nerozuměl, co jsi pravil, ježto pro mé zdlouhavé pojmání tvoje vysvětlení stalo se zevrubnějším. Nyní však, když jsi byl mému rozumu tyto věci tak jasnými učinil, prosím tě, abys se vrátil ke svému vypravování.

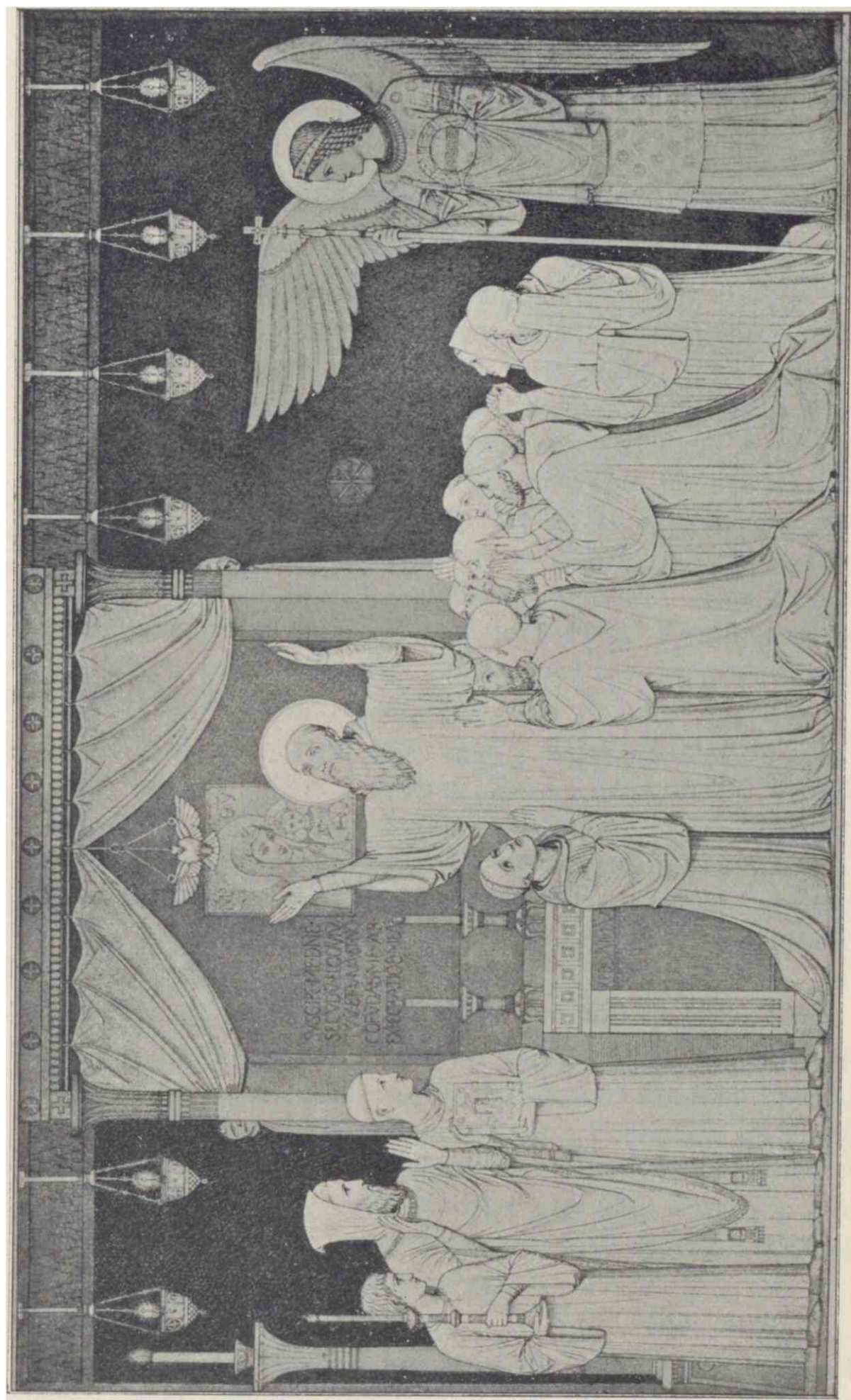

Sv. Benedikt patří veškeren svět v zázračném světle, a duši Germana, biskupa kapuanského, nesenou do nebe. (Hl. 35.)

Hlava třicátá šestá.

Muž Boží sepsal řeholi pro mnichy.

Řehoř. Rád bych, Petře, ještě mnoho o tomto cti-hodném Otci vypravoval, ale některé věci pomímám úmyslně, poněvadž spěchám ještě jiných mužů životy vypsati. To však nesmí ti tajno zůstat, že Muž Boží mezi tolikerými zázraky, jimiž se stkvěl na světě, také slovem naučení nevšedně zářil; neboť sepsal pro mnichy řeholi, vynikající moudrou mírností a jasnou mluvou. Chce-li tedy někdo jeho mravy a život zevrubněji seznati, může právě v zaří-

Sv. Benedikt stojí u oltáře a modle se, vypouští svou duši. (Hl. 37.)

zení této řehole naléztí všechny skutky tohoto mistra, neboť svatý Muž nemohl nikterak jinak učit, než jak žil.

Hlava třicátá sedmá.

Kterak předpověděl bratřím svou smrt.

V onom roku, v kterém měl z tohoto světa vykročití, oznámil některým svým učenníkům, kteří s ním byli, a některým daleko vzdáleným den svého přesvatého úmrtí. Přítomným přikázal, aby o věci té pomlčeli; nepřítomným udal, které a jaké znamení bude jim dáno, když jeho duše z těla vyjde. Šest dní však přede svou smrtí dal si připravený hrob otevřítí. Brzy na to uchvátila ho prudká horečka, jež svou hroznou palčivostí trávila rychle jeho síly. Když pak den ode dne nemoc se horšila, dal se šestého dne od svých učenníků donéstí do oratoria. Tam se posilnil na svůj odchod Tělem a Krví Páně, a opíraje slabé své údy o paže učenníků, maje ruce k nebi pozdviženy, stál zpříma, a modle se vypustil duši.¹⁾

Téhož dne měli dva bratří, jeden v klášteře, jiný v dáli, stejné vidění v příčině zjevení jeho úmrtí. Viděli totiž cestu koberci pokrytou a nesčíslnými světly ozářenou rovným směrem se táhnouti ku východu od jeho jizby až do nebe. Vedle stál muž ctihodného vzezření, světlem s hury jsa ozářen, a tázal se jich, cí by to cesta byla, kterou vidí? Když byli vyznali, že nevědí, řekl jim: »Toť jest cesta, po níž Bohu milý Benedikt vstoupil na nebesa.«

Jako tedy přítomní učenníci viděli očima odchod svatého Muže na věčnost, tak poznali ho nepřítomní ze znamení, které jim bylo předpověděno. Pochován pak byl Muž Boží v oratoriu blahoslaveného Jana Křtitele, které byl sám vystavěl, zbořiv oltář Apollův. A zde, jakož i v oné jeskyni u Subjaka, v které dříve přebýval, doposud stkví se zázraky, žádá-li toho prosících víra.

¹⁾ Máme za to, že se narodil sv. Benedikt roku 480., a zemřel dne 21. března roku 543., tedy v 63. létě věku svého.

Hlava třicátá osmá.

Kterak jakási šílená žena v jeskyni svatého Muže byla uzdravena.

Teprve nedávno se událo, co chci vypravovat. Jakási šílená žena, jež byla smyslů úplně zbavena, toulala se přes hory a doly, přes lesy a pláně ve dne v noci, a toliko tam odpočívala, kde ji unavenost odpočinouti donutila. Když pak jednoho dne přílišně bloudila, přišla k jeskyni blahoslaveného Muže Benedikta, vešla nevědomky do ní, a v ní zůstala. Když však se rozednilo, vyšla odsud s tak zdravým rozumem, jakoby nikdy šílenou nebyla bývala, i setrvala po celý čas svého života při téměř zdraví, jehož byla nabyta.

Petr. Jak lze jest asi vysvětliti si, čeho častěji při přímluvách mučenníků zakoušíme, že někdy prokazují dobrodiní méně skrze svá těla, než skrze jiné své ostatky, a že působí větší divy právě na místech, kde ani sami neodpočívají?

Řehoř. Kde svatí mučenníci, Petře, odpočívají svými těly, tam nikdo nepochybuje, že mohou mnohé divy činiti, jakož také skutečně udělují nesčíslněkráté zázračného vyslyšení těm, kdo s upřímným srdcem pomoci u nich tam hledají. Ale poněvadž slabé mysli mohly by pochybovati, jsou-li i tam k vyslyšení přítomni, kde se ví, že svými těly přítomni nejsou, musejí nutně tam větší divy konati, kde by mohla slabá duše pochybovati o jejich pomocné přítomnosti. Je-li však duše v Bohu utvrzena, pak má její víra tím větší zásluhu, čím pevněji jest přesvědčena, že svatí, ačkoliv na tom kterém místě jejich tělo neleží, přece ochotni jsou k vyslyšení proseb. Proto také sama věčná Pravda, chtějíc rozmnožiti víru učenníku, řekla: »Neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel.«¹⁾ Neboť ježto jest jisto, že Utěšitel Duch svatý povždy od Otce a Syna vychází, kterak mohl říci Syn, že musí odejíti, aby ten přišel, jenž od Syna nikdy neodchází? Ale poněvadž učenníci patřící Pána v těle toužili po tom, aby Ho povždy tělesnými

¹⁾ Jan 16, 7.

očima viděli, správně je ubezpečil: »Neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel«; jakoby chtěl říci: »Neodejmu-li vám své tělesné přítomnosti, nemohu vám ukázati, jaká jest láska ducha; a nepřestanete-li na mne tělesnýma očima patřiti, nikdy se nenaučíte v duchu mne milovati.«

Petr. Líbí se mi, co pravíš.

Řehoř. Nyní však musíme poněkud v mluvení ustáti, abychom hotovíce se i jiných mužů podivuhodné skutky vylíčiti, zatím mlčením nabyli síly k dalšímu vypravování.

Bohu díky!

Uctění svatého Otce Benedikta.

Hymny ku poctě svatého Benedikta.*)

K Nešporám.

Chvály líbezné, ctitelé, zanoťte;
V chrámu slavnostné zpěvy ať se ozvou;
Dnes do nadhvězdných Benedikt jde říší
V záři nebeské.

Hned v jarém mládí z domu otce svého
Zlým mravům vyhnuv se na poušť utíká.
V zátíší traví blažená tři léta
V jeskyni pusté.

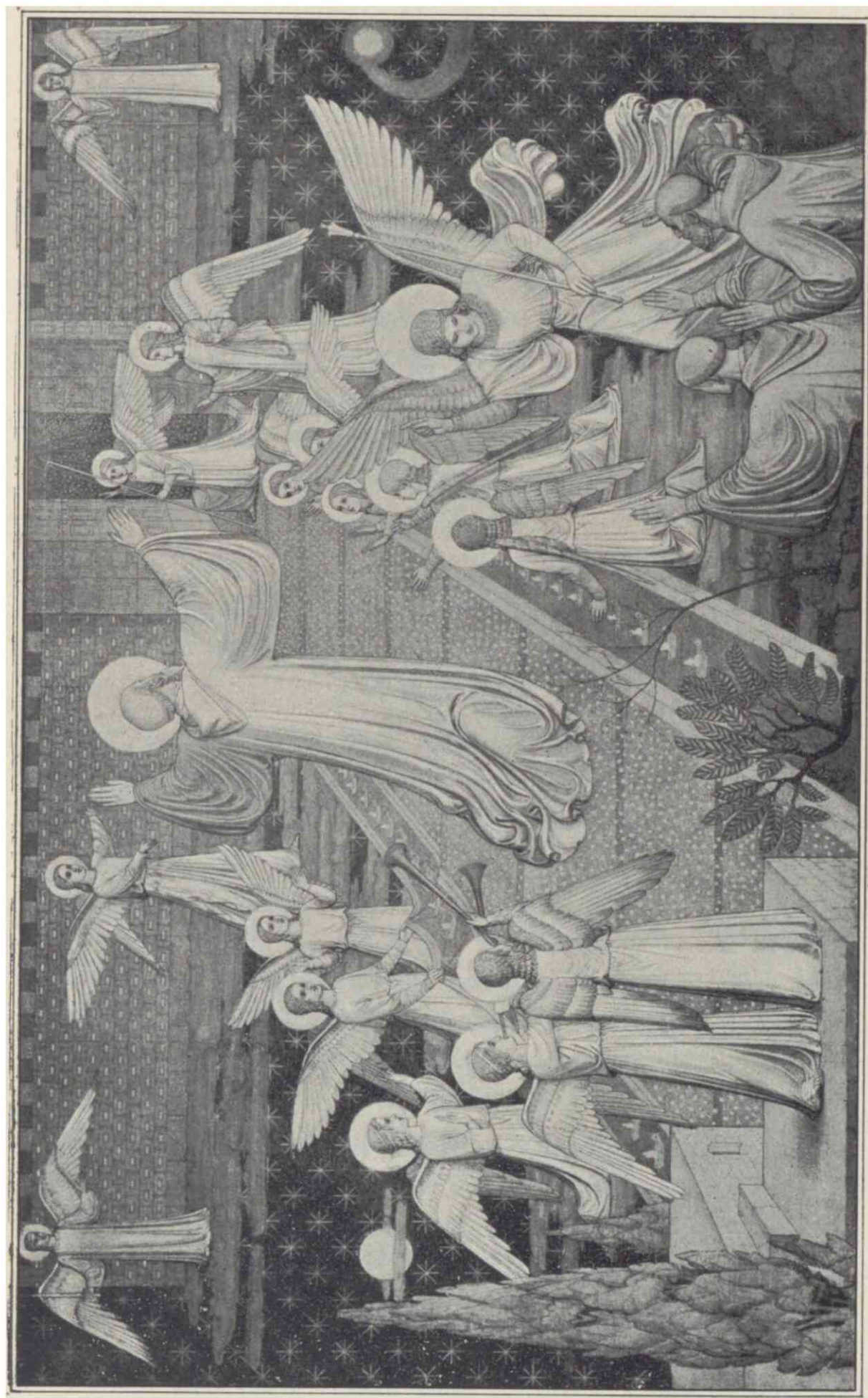
Palčivou schystal trnovou si koupel;
Chtěl zničit vítěz velikou pokoušku.
Vycvičen v ctnostech spisoval pro učně
Zákony řádu.

Modlu rozbourav kovovou Apolla,
Chrám staví krásný Janu tam svatému,
Však také vadný vyhubil tu Ládě
Zasvěcený háj.

Ted' se v záhvězdí blaženém nachází,
Chvály tam zvučné s Serafiny zpívá.
Svých synů věrných oblažit chce sladkou
Srdce radostí.

Sláva Otci zněj, Jeho též Rozenci,
Jimž mocí rovný Těšitel svatý Duch.
Chvála buď stálá jedinému Pánu
Po věky věčné.

*) P. Sark. Navrátil, Život sv. Otce Benedikta.

Sv. Benedikt vznáší se po cestě nesčíslnými světly ozářené k nebesum. (III. 37.)

Na Jitřní.

Cožkoliv dávní pěli věštcí zbožní,
Což Starý skrývá velebného Zákon:
Zřejmě svým ctnostným životem prokázal
Náš velevůdce.

Laskavostí stkví vznešenou se Mojžíš;
Abraham jest svým veleben potomstvem;
Blahť Izák družkou a že poslušen jest
Rozkazu otce.

Onť se zastkvívá všelikými ctnostmi;
V něm Izák, Mojžíš, Abrahám se leskne;
V něm tudíž vzornou velebíme svého
Okrasu řádu.

Jež z bojův světských uvodil v samostan,
Cestu jim dobrou ukazuj ke spáse,
Tam, kde mír věčný a pokoj přesladký
Víc neruší se.

Sláva Otci zněj, Jeho též Rozenci,
Jimž mocí rovný Těšitel svatý Duch.
Chvála buď stálá jedinému Pánu
Po věky věčné.

Ke Chválám.

V říši nadhvězdne korunou se leskne,
Jíž světec každý vydobil si ctnostmi;
Tvá se záslužná velekrásně trpytí,
Ó Benedikte!

Stkvíš v jarém mládí se ctihodně stářím,
V boj vešel přísný s počalou jsi vášní;
Rozkoší světskou pohrdav pozíráš
K vlasti nebeské.

Ostaviv dům, rod, se vydal's na útěk;
Poušť si's oblíbil; žije pak ve hájích
Rozličnou trýzní sebe podmanit chceš
Kristu samému.

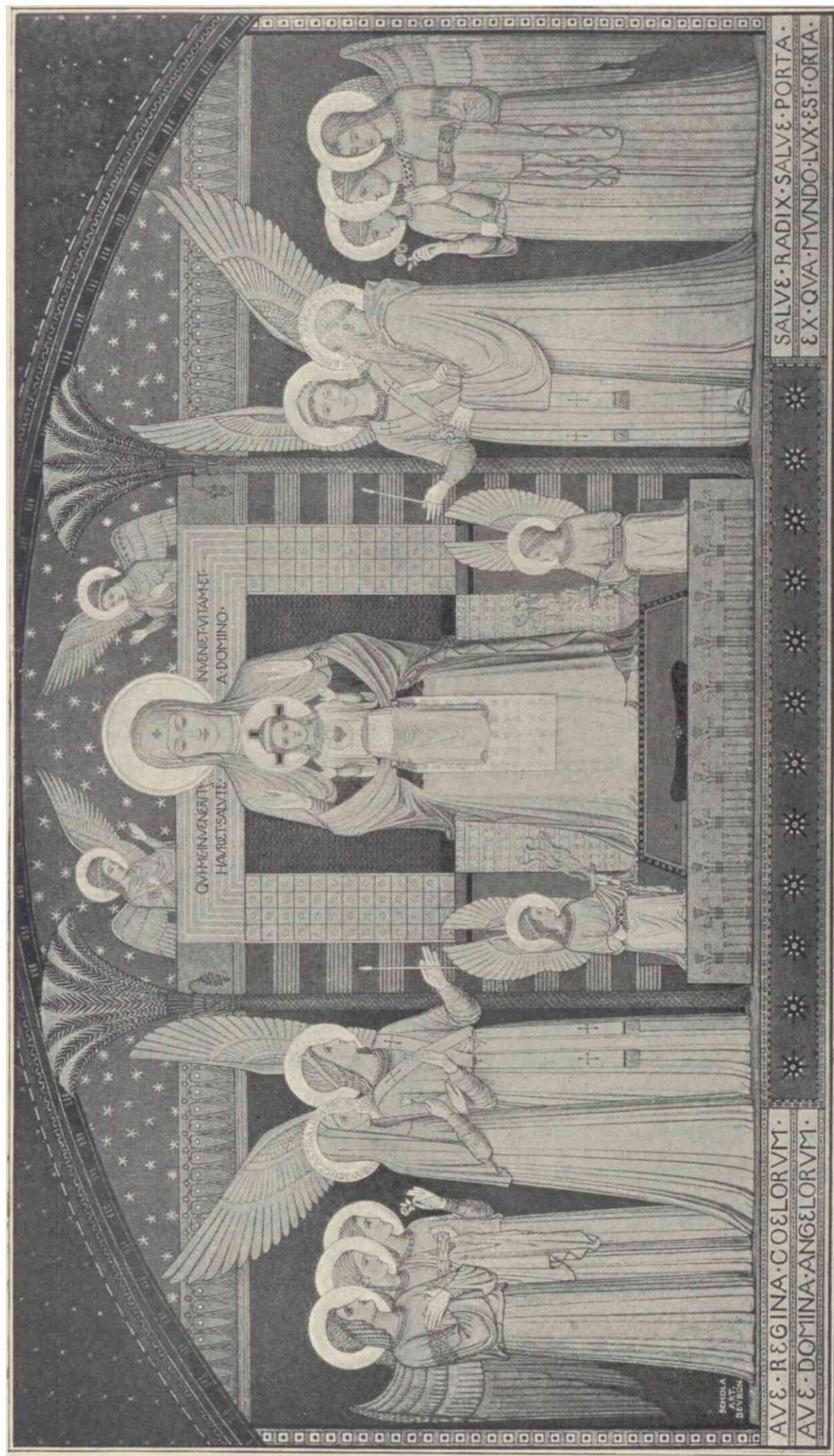
An život trávíš bohatý na ctnosti
 V jeskyních pustých, divy hlásají tě,
 Zvěst letem rychlým blažená o Tobě
 Zní po okrsku.

Sláva Otcí zněj, Jeho též Rozenci,
 Jimž mocí rovný Těšitel svatý Duch.
 Chvála buď stálá jedinému Pánu
 Po věky věčné.

Antifona. Přesvatý vyznavači Páně, mnichů Otče a vůdce, Benedikte, pros za naši i všech spásu.

Modlitby. Ó slavný Otče, svatý Benedikte, vůdce a kníže řeholníkův, útěcho a naděje všech upřímným srdcem k Tobě volajících! Tvé ochraně se poroučím a pokorně prosím, račiž mne pro veliké své zásluhy ve všech nebezpečích mé duše milostivě chrániti, a vyžádej mi též pravé lítosti a skroušenosti, a daru kajících slz, abych všech svých hříchů, jimiž jsem milého a žádoucího Pána Ježíše Krista od mladosti své tak často a těžce rozhněval, náležitě a hojně mohl oplakávati. Ó olivo, ó révo, v domě Božím nad míru plodonosná! Ó nádobo zlatá, drahocennými klenoty všeho druhu zdobená, podle Srdce Božího vyvolená a přesladká, a nesčetnými dary milosti jako zářícími drahokamy okrášlená! Tebe prosím, Tebe žádám, k Tobě s celou srdce vroucností, a s veškerou duše toužebností, nejdobrotivější Otče, a sladký Mistře, úpěnlivě volám: račiž u Boha býti pamětliv mne bídneho hříšníka, aby mi všechny hříchy laskavě odpustil, v dobrém mne zachoval, a nikdy nedal mi pro nějakou příčinu od něho se odloučiti; nýbrž aby mne do společnosti vyvolených a ke blaženému patření na něho za Tebou, Otče, připustil, kde bych s Tebou a prevelikým mnichů sborem pod praporem Tvým stojícím věčně radovati se mohl. Toho račiž nám popřáti Pán a Bůh náš, Ježíš Kristus, jenž s Otcem i Duchem svatým živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

Benedikt, miláček Páně, zpříma ve stánku Božím stoje, nejsvětějším Tělem a Krví Ježíše Krista posilněn, třesoucí své údy o ramena učenníků svých opíraje, a modle

Sv. Benedikt a sv. Školastika skládají hold Královně nebes.

se s rukama k nebi pozdvíženýma, odevzdal duši svou Bohu, a vzhůru k nebesům stoupal cestou pokrytou stkvostnými koberci a ozářenou nesčíslnými světly.

Bože, jenž jsi vzácnou smrt svatého Otce Benedikta tolika slavnými přednostmi poctil, račiž nám, kteří si jeho památku připomínáme, té milosti udělit, bychom oblažující jeho přítomností v hodině smrti od nástrah svých nepřátel ochráněni byli. Pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Bože, jenž jsi dal duši svaté panny Školastiky, chtěje naznačiti její nevinnost, v podobě holubice k nebi se vznést: popřej, abychom její zásluhami a přímluvou tak nevinně žili, bychom věčných radostí účastni býti zasloužili. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Prosíme, všemohoucí Bože, abys zásluhami a příklady blahoslaveného Otce našeho Benedikta, a učeníků jeho Placida a Maura, i panny a sestry jeho Školastiky, jakož i všech svatých duchovních jeho Synů a Dcer, kteří pod jeho praporem a vedením Tobě sloužili, obnovil v nás Ducha svého svatého: Jehožto vnukáním jsouce povzbuzováni, statečně bychom bojovali proti tělu, světu a ďáblu. A poněvadž bez namahavého zápasu není palmy vítězství, dej nám ve protivenstvích trpělivost, v pokušeních stálost, v nebezpečích radu. Dej nám lásku k čistotě, touhu po chudobě, ochotnost k poslušnosti, a věrné předsevzetí vzhledem k svaté kázni; bychom Tvojí útěchou jsouce sílení a upřímnou vzájemnou láskou spojeni, jednomyslně Ti sloužili a takovým způsobem vezdejším životem putovali, bychom jednou jako korunovaní vítězové k zastupu svatých Mnichů ve vlasti nebeské přidruženi býti zasloužili. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou a Duchem svatým rovný Bůh živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

»Rád bych ještě mnoho o tomto ctihodném Otci Benediktovi vypravoval, ale některé věci pomíjím úmyslně, poněvadž spěchám ještě jiných mužů životy vypsati. To však nesmí tajno zůstatí, že Muž Boží mezi tolikerými zázraky, jimiž se stkvěl na světě, také slovem naučení nevšedně zářil; neboť napsal pro mnichy řeholi, vynikající moudrou mírností a jasnou mluvou. Chce-li tedy někdo jeho mravy a život zevrubněji seznati, může právě *v zařízení této řehole naléztí všechny skutky tohoto mistra*, neboť svatý Muž nemohl nikterak jinak učití, než jak žil.«

Řehoř Veliký: Život sv. Otce Benedikta. Hl. 36.

Řehole
svatého Otce Benedikta.

Učiněn jest poslušným až k smrti. Filipp. 2, 8.

Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista počíná proslov
řehole svatého Otce Benedikta.

Poslouchej, ó synu, přikázání mistra a nachyl ucha srdce svého, a napomínání laskavého otce ochotně přijímej a účinně vyplňuj,¹⁾ abys se navrátil námahou poslušnosti k tomu, od něhož jsi byl leností neposlušnosti odstoupil. K tobě tedy nyní obrací se moje řeč, kdokoliv odříkaje se vlastní vůle a chtěje býti rytířem pravého krále Krista Pána, přesilné a přeslavné zbraně poslušnosti se chopíš.

Především, cokoliv počínáš dobrého konati, žádej Pána nejusilovnější modlitbou, aby toho dokonal,²⁾ aby, jenž nás již ráčil přičísti v počet svých dítek, nemusel někdy nad našimi zlými skutky se kormoutiti. Neboť vzhledem k propůjčeným nám jeho darům máme Ho každého času tak poslouchati, aby snad jako rozhněvaný otec někdy svých dítek nevydělil, a jako hrozný pán,³⁾ našimi nepravostmi byv popuzen, jako ničemné služebníky věčnému trestu nevydal, kteří Ho nechtěli následovati ke slávě.

Povstaňme tedy konečně jednou, když nás samo Písmo vybízí, řkouc: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali.«⁴⁾ A otevřevše své oči k božskému světlu užaslýma ušima slyšme, k čemu každodenně volající napomíná nás hlas Boží, řkouc: »Dnes uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdcí svých;«⁵⁾ a opět: »Kdo má uši ke slyšení, slyš, co Duch praví církvím.«⁶⁾

¹⁾ Srv. Přísl. 4, 20; 6, 20. Žalm 44, 11. — ²⁾ Filipp. 2, 13. —

³⁾ Srovnej Ekli. 1, 8. — ⁴⁾ Řím. 13, 11. — ⁵⁾ Žalm 94, 8. —

⁶⁾ Zjev. sv. Jana 2, 7; Luk. 14, 35.

A co praví? »Pojďtež, synové, slyšte mne, bázni Hospodinově vyučovati vás budu;¹⁾ chodte, dokud máte světlo, ať vás tmy smrti neza-chvátí.«²⁾

A hledaje Hospodin ve množství lidu, k němuž toto volá, dělníka svého, opět praví: »Který jest člověk, jenž žádá života a chce viděti dny dobré?«³⁾ Jestliže to slyše odpovídáš: »Já,« praví tobě Bůh: »Chceš-li míti pravý a věčný život,⁴⁾ zdržuj jazyk svůj od zlého, a rty tvé ať nemluví lsti. Uchyl se ode zlého a čiň dobré; hledej pokoje a stíhej jej.«⁵⁾ A když to učiníte, »oči moje nad vámi a uši moje k prosbám vašim;«⁶⁾ a dříve než mne vzývati budete, řeknu vám: »Ejhle, tu jsem.«⁷⁾ Co sladšího může nám býti nad tento hlas Hospodina, zvoucího nás, bratří nejmilejší? Ejhle, ve své dobrotě ukazuje nám Hospodin cestu života. Podpásavše tedy věrou a konáním dobrých skutků bedra svá,⁸⁾ návodem Evangelia krácejme po cestách jeho, abychom zasloužili toho, jenž nás povolal do svého království,⁹⁾ viděti. Neboť chceme-li ve stanu tohoto království přebývati, nikterak tam nedojdeme, leč budeme-li běžeti cestou dobrých skutků.

Ale otažme se s prorokem Hospodina, řkouce jemu: »Hospodine, kdož bude přebývati ve stánku tvém, aneb kdo odpočívati na hoře svaté tvé?«¹⁰⁾ Po této otázce, bratří, slyšme Hospodina odpovídajícího a ukazujícího nám cestu k onomu stanu a řkoucího: »Kdo chodí bez poskrvny a činí spravedlnost; kdo mluví pravdu v srdci svém, kdo nečiní lsti jazykem svým; kdo nečiní bližnímu svému zlého a pohanění nepřijímá proti bližnímu svému«;¹¹⁾ kdo »zlostníka«, zlého ducha něco radícího jemu i s radou jeho od pohledů srdce svého zavrhuje, »v niveč uvedl«,¹²⁾ a jeho »plod«, zlé myšlenky, »uchopil a rozrazil

1) Žalm 33, 12. — 2) Jan 12, 35. — 3) Žalm 33, 13. — 4) Srv. Mat. 19, 16. — 5) Žalm 33, 14. 15. — 6) Srv. Žalm 33, 16. — 7) Is. 65, 24. — 8) Efes. 6, 14. nn. — 9) 1 Thess. 2, 12. — 10) Žalm 14, 1. 11) Žalm 14, 2. 3. — 12) Žalm 14, 4.

o Krista;¹⁾ kdo bojíce se Hospodina z dobrého svého se chování nečiní se vysokomyslnými, nýbrž jsouce přesvědčení, že i to dobré, které na sobě pozorují, ne ze sebe mohou, ale Bohu z něho mají děkovati, působícího v sobě »Hospodina velebí«,²⁾ takto s prorokem řkouce: »Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu svému dej slávu!«³⁾ Jakož ani Pavel apoštol z kázání svého sobě nic nepřičítal, řka: »Milostí Boží jsem, co jsem«;⁴⁾ a opět týž dí: »Kdo se chlubí, v Pánu se chlub.«⁵⁾ Konečně praví Pán v Evangeliu: »Kdo slyší slova má tato a plní je, připodobním jej muži moudrému, kterýž vystavěl dům svůj na skále; přišly řeky, váli větrové a narazili na dům ten, a nepadl, nebo založen byl na skále.«⁶⁾

Tím uzavírá Hospodin odpověď a očekává, že každodenně podle těchto svatých jeho napomenutí budeme jednati. Proto se nám k napravení zlých skutků dnové tohoto života na lhuu prodlužují, jak dí apoštol: »Nevíš-li, že dobrotivost Boží ku pokání tě vede?«⁷⁾ Neboť milostivý Hospodin praví: »Nechci smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl.«⁸⁾

Když jsme se tedy byli otázali, bratří, Hospodina o obyvateli stánku jeho, slyšeli jsme příkaz obývání; avšak jen vyplníme-li povinnost obyvatele, staneme se dědici království nebeského.

Jsou nám tedy připravití naše srdce i těla, aby mohla bojovati pod svatou poslušností přikázání; a poněvadž naše přirozená síla k tomu nedostačuje, prosme Hospodina, aby nás ráčil podporovati svou milostí. A chceme-li, utíkající před pekelnými tresty, dojíti života věčného, musíme, dokud ještě čas jest, a v tomto těle jsme, a to všecko ve světle tohoto života vyplniti lze, běžeti a činiti nyní, co by nám na věky prospívalo.

Chceme tedy zříditi školu služby Páně; při kterémžto zařízení, doufáme, že nic příkrého a nic těžkého neustano-

¹⁾ Srv. Žalm 136, 9. — ²⁾ Srv. Žalm 14, 4. — ³⁾ Žalm 113, 9. — ⁴⁾ 1 Kor. 15, 10. — ⁵⁾ 2 Kor. 10, 17. — ⁶⁾ Mat. 7, 24. 25. — ⁷⁾ Řím. 2, 4. ⁸⁾ Ezech. 33, 11.

víme. Ale byť by se tu a tam, kde jest slušno a spravedливо, k vůli napravení chyb nebo zachování lásky poněkud přísněji zakročilo, ne hned strachem se lekna opustí cestu spásy, na kterou nelze leč úzkým vchodem nastoupiti.¹⁾ Pokrokem však v nábožném obcování a ve víře rozšíří se srdce a v nevýslovné sladkosti lásky běží se cestou přikázání Božích;²⁾ takže se nikdy od jeho vedení nevzdalujeme a v jeho učení až do smrti v samostanu setrvávíme, trpělivostí stáváme se účastnými Kristova utrpení, a tak zasluhujeme si i jeho království býti společníky.³⁾

Končí proslov.

¹⁾ Mat. 7, 14. — ²⁾ Žalm 118, 32. — ³⁾ Srv. Řím. 8, 17; 2 Kor. 1, 7. —

QVI
VULT
VENIRE
POST ME
ABNEGET
SEMETIPSUM
ET TOLLAT
CRUCEM SVAM
ET
SEQUATUR
ME

Kráčejme po cestách Jeho! (Srv. proslov.)

Začíná řehole svatého Otce Benedikta.

Hlava první.

O rozličných druzích mnichův.

Jak známo, jest čtvrtý druh mnichů. První jest c o e n o b i t ů (společně žijících), to jest takových, kteří Bohu slouží v samostanu, pod řeholí a pod opatem.

Druhý pak druh jest a n a c h o r e t ů v, to jest poustevníků takových, kteřížto nikoliv v prvotné horlivosti svého obrácení, nýbrž dlouhou zkouškou v monastýru za pomoci mnohých naučili se bojovati proti ďáblu; a dobře jsouce vycvičení, z bratrského šiku k jednotlivému zápasu na poušti vycházejí, a již bez potěšující pomoci jiných, bezpečně vlastní rukou aneb svým ramenem proti nepravostem těla a srdce s milostí Boží dovedou bojovati.

Třetí, ale pradaremný druh mnichů jest s a r a b a i t ů (svévolníků), kteří nižádnou řeholí ani vedením nějakého mistra jako zlato v peci nejsouce zkušeni, nýbrž na způsob olova rozměkčeni, ještě dosud svými skutky zachovávají věrnost světu, a zjevně Boha svými postřížinami obelhávají. Ti po dvou anebo třech, anebo docela jednotliví bez pastýře, ne v Páně ovčincích, nýbrž ve svých se uzavírají; zákonem jest jim, čeho si přeje jejich žádost, neboť co si smyslí anebo vyberou, to praví býti svatým, a čeho nechtějí, to mají za nedovolené.

Čtvrtý pak druh mnichů jest, jenž slove g y r o v a g ů (tuláků), kteří po celý svůj život chodí po rozličných krajinách, tři neb čtyři dny v různých klášteřích pohostinu se zdržují, ustavičně těkaví a nikdy stálí, hoví svým náruživostem a žádosti chuti, zkrátka, jsou ve všem ještě horší než

sarabaité. Ale o přebídném obcování všech takovýchto mnichů lépe jest mlčeti než mluvit. Jich tedy pomínouce, přikročme s pomocí Páně k uspořádání velestatečného druhu coenobitů.

Hlava druhá.

Jaký má býti opat.

Opat, který důstojen jest vlásti samostanem, má vždy býti pamětliv, čím sluje, a jméno představeného skutky prokazovati. Považuje se zajisté v klášteře za náměstka Kristova, an jeho zove se příjmením, jakož dí apoštol: »Přijali jste ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Abba, Otče.«¹⁾ A proto nemá opat nic mimo přikázání Páně ani učit, ani stanoviti, anebo přikazovati, nýbrž jeho nařízení anebo učení má vniknouti do srdcí učenníků jako kvas božské spravedlnosti.

Pamětliv buď vždycky opat, že z učení svého i z poslušnosti učenníků, z obou těchto věcí, před hrozným soudem Božím bude vyšetřován. Věziž opat, že se přičítá za vinu pastýři, jest-li nalezá hospodář na svých ovcích méně užitku. Jenom tenkrát, když k nepokojnému a neposlušnému stádcí všelikou pozornost pastýře obrátí a hnusným jejich skutkům veškerou péči věnuje, jako pastýř v soudu Páně jsa osvobozen bude moci říci s prorokem Hospodinu: »Spravedlnosti tvé jsem neukryl ve mém srdci, pravdu tvou a spasení tvé jsem vypravoval;²⁾ oni však nevážíce pohrdali mnou.«³⁾ A potom pak stihniž ovce, nedbalé jeho péče za pokutu sama smřf.

Když tedy někdo přijme jméno opata, dvojí má naukou svým učenníkům předsvítati, to jest, všecko dobré a svaté více skutky než slovy ukazovati, aby vnímavým učenníkům přikázání Páně slovy předkládal, tvrdším pak a prostomyslnějším skutky svými božské předpisy na mysl uváděl. Ale všecko, o čem učí, že učenníkům jest nemístno, ve svých skutcích ukazuj, že se činiti nemá, aby jiným káže sám

¹⁾ Řím. 8, 15. — ²⁾ Žalm 39, 11. — ³⁾ Srv. Is. 1, 2. Exech. 20, 27.

zavržení hodným nalezen nebyl; ¹⁾) aby jednou Buh jemu neřekl hřešícímu: »Proč ty vypravuješ spravedlnosti mé a béřeš smlouvu mou v ústa svá? Ty však jsi nenáviděl kázně a zavrhl jsi řeči mé za sebe;« ²⁾) a »Jenž jsi viděl mrvu v oku bratra svého, ve svém břevna jsi neviděl?« ³⁾)

Nebud' od něho osoba v klášteře rozeznávána. Nebud' jeden více milován, než druhý, leč koho by v dobrých skutcích anebo v poslušnosti našel lepšího. Nebudiž urozenému dávána přednost před příšlým z poroby, leč by se jiná rozumná příčina vyskytla. Žádá-li toho spravedlnost, a opat za dobré má, může určití stupeň pořadí kohokoliv; jinak ale ať každý drží vlastní místo, poněvadž »bud'to služebník anebo svobodný, všickni v Kristu jedno jsme« ⁴⁾) a pod jedním Pánem stejnou podřízeností službu konáme: »neboť u Boha není přijímání osob.« ⁵⁾) Jediné v té věci býváme u něho rozeznávání, jsme-li lepšími jiných nalezení v dobrých skutcích a v pokore. Tedy měj opat ku všem stejnou lásku, jednu ve všem dle zásluhy drž kázeň.

V učení svém má zajisté opat onen způsob zachovávat, který naznačil apoštol, an pravil: »Tresci, pros, žehři!« ⁶⁾) Jak toho tedy okolnosti vyžadují, nechť užívá brzy přísnosti, brzy mírnosti; nechť ukazuje tu vážnost mistra, tam dobrotu otce. Nekázané a nepokojné totiž přísněji stíhej, poslušné a tiché a trpělivé povzbuzuj, aby vždy více v dobrém prospívali; nedbalé však a pohrdavé aby pokáral a potrestal, napomínáme. A nepřehlížej poklesku chybujících, nýbrž ihned, jakmile by počaly vznikat, s kořenem je, seč můžeš, vytrhni: pamětliv jsa nebezpečství Heli kněze ze Silo.⁷⁾) Šlechtnějších a rozumnějších myslí jedním nebo druhým napomínáním slovy pokárej; zlé však, a tvrdé, a pyšné, nebo neposlušné nechť bitím nebo jiným tělesným trestem hned při prvním provinění zkrotí, věda, že je psáno: »Pošetilec slovy nebývá polepšen;« ⁸⁾)

¹⁾ Srv. 1. Kor. 9, 27. — ²⁾ Žalm 49, 16. 17. — ³⁾ Mat. 7, 3. —

⁴⁾ Srv. Gal. 3, 28. — ⁵⁾ Řím. 2, 11. — ⁶⁾ 2 Tim. 4, 2. — ⁷⁾ 1. Král. 2, 12 nn. —

⁸⁾ Přísl. 29, 19.

a opět: »Mrskej syna svého metlou a vysvobodíš duši jeho od smrti.«¹⁾

Pamatovati má povždy opat, co jest, pamatovati, čím sluje, a věděti, že komu se více svěřuje, více se od něho požaduje.

Také ať uváží, jak těžký a namáhavý úkol převzal, vésti duše, a řídit se dle povah tak mnohých. A proto na jednoho působ vlídností, na jiného domluvami, na jiného přesvědčujícími důvody, a podle jednoho každého vlastnosti a chápavosti tak se všem přizpůsobuj a přiměřuj, aby netoliko netrpěl škody na stádcí sobě svěřen-

tuj, že jest psáno: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno;«²⁾ a opět: »Nemají nedostatku, kdož

Dobrý Pastýř. (Hl. 2.)

ném, nýbrž ze zdaru dobrého stádce se těšil.

Především se varuj pro přílišnou starost o věci pomíjející, pozemské a vratké nevšímati si nebo málo dbáti spásy svěřených sobě duší; spíše stále měj na mysli, že přijal duše spravovati, z nichž mu i bude počet vydati. A aby se nevymlouval příliš snad malým statkem klášterním, pama-

¹⁾ Přísl. 23, 13. — ²⁾ Mat. 6, 33.

se Ho bojí.«¹⁾ A věz, že kdo přijímá řízení duší, tomu jest se připraviti ke skládání účtu. A jakkoliv veliký počet bratří pod svou péčí má, budiž přesvědčen, že v den soudu ze všech těch duší musí klásti Bohu účet, a nad to ovšem i ze své duše. A tak boje se stále budoucího vyšetřování pastýře ze svěřených ovcí, an o cizí účty pečuje, činí se o svůj starostlivým; a an svým napomínáním jiné k dobrému nabádá, sám se stává chyb prostým.

Hlava třetí.

O poradě s bratřími.

Kdykoliv něco důležitějšího diti mínění, nýbrž rozhodnutí budiž více na vůli opatově; tak aby, co za prospěšnější usoudí, tomu všickni se podrobili. Ale jako přísluší učenníkům poslouchati mi-

Dobrý Pastýř. (Hl. 27.)

se má v samostanu, svolěj opat celou řeholní obec a přednes, o co jde. A vyslechnuv radu bratří, uvažuj u sebe, a co by za užitečnější uznal, učin. Proto však jsme pravili, aby všickni byli povoláni k poradě, poněvadž často mladšímu Pán Bůh zjevuje, co jest lepší. Bratří pak nechť dávají radu se vsí pokornou poddaností, neopovažující se tvrdošíjně zastávati své

¹⁾ Žalm 33, 10. —

stra, tak náleží i jemu, aby všechno pořádal opatrně a spravedlivě.

Ve všem tedy všickni následujte řehole jako mistrovkyně, a nikdo se od ní svévolně neodchyluj. Nikdo v klášteře nenásleduj vůle vlastního srdce, a nikdo se neopovažuj se svým opatem drze, nebo docela mimo klášter se hádati. Pakli by se kdo odvážil to učiniti, podroben buď řeholní kázní. Opat však sám číň všechno s bázni Boží a zachováváním řehole, věda, že beze vší pochybnosti vydá účet ze všech svých ustanovení nejspravedlivějšímu soudci Bohu. Mají-li se ale pojednati méně důležité záležitosti kláštera, porad se alespoň se staršími, jakož jest psáno: »Všecko číň s poradou, a po účinku nebudeš želeť.«¹⁾

Hlava čtvrtá.

Které jsou články dobrých skutků.

Především »Pána Boha milovati z celého srdce, ze vší duše, ze vší síly.«²⁾

Potom »bližního jako sebe samého.«³⁾

Potom, nezabíjeti.⁴⁾

Necizoložiti.⁵⁾

Nedopouštěti se krádeže.⁶⁾

Nepožádati.⁷⁾

Křivého svědectví nemluvit.⁸⁾

Ctíti všecky lidi.⁹⁾

A čeho někdo nechce, aby se jemu dalo, nečíň jinému.¹⁰⁾

Zapíratí sebe sama, aby následoval Krista.¹¹⁾

Tělo trestati.¹²⁾

Rozkoší nemilovati.¹³⁾

Puť milovati.¹⁴⁾

Chudé občerstvovati.¹⁵⁾

¹⁾ Srv. Sirach 32, 24. — ²⁾ 5 Mojž. 6, 5. — ³⁾ Luk. 10, 27. — ⁴⁾ 2 Mojž. 20, 13. — ⁵⁾ Mat. 19, 18. — ⁶⁾ Luk. 18, 20. — ⁷⁾ Řím. 13, 9. — ⁸⁾ Mar. 10, 19. — ⁹⁾ 1 Petr 2, 17. — ¹⁰⁾ Tob. 4, 16. — Luk. 6, 31. — ¹¹⁾ Luk. 9, 23. — ¹²⁾ 1 Kor. 9, 27. — ¹³⁾ 1 Tim. 5, 6. — ¹⁴⁾ Mat. 17, 20. — ¹⁵⁾ Přisl. 14, 21; 19, 17.

- Nahého odívati.¹⁾
 Nemocného navštěvovati.²⁾
 Mrtvého pochovávat.³⁾
 V soužení přispěti.⁴⁾
 Zarmouceného těšiti.⁵⁾
 Skutků světa se varovati.⁶⁾
 Ničemu nedávati přednost před láskou Kristovou.⁷⁾
 Hněvu nevylévati.⁸⁾
 Ke hněvu času nepovolovati.⁹⁾
 Lsti v srdci nemíti.¹⁰⁾
 Pokoje křivého nedávati.¹¹⁾
 Lásky neopouštěti.¹²⁾
 Nepřisahati, aby se snad křivě nepřísahalo.¹³⁾
 Pravdu srdcem i ústy mluvit.¹⁴⁾
 Zlým za zlé nespláceti.¹⁵⁾
 Bezpráví nečiniti, ale učiněná trpělivě snášeti.¹⁶⁾
 Nepřátely milovati.¹⁷⁾
 Zlořečícím nikoliv též zlořečiti, nýbrž raději dobrořečiti.¹⁸⁾
 Protivenství pro spravedlnost trpěti.¹⁹⁾
 Nebýti pyšným.²⁰⁾
 Nebýti oddaným vínu.²¹⁾
 Nebýti nestřídmým.²²⁾
 Nemilovati spaní.²³⁾
 Nebýti lenivým.²⁴⁾
 Nebýti reptavým.²⁵⁾
 Nebýti utrhačným.²⁶⁾
 Naději svou v Bohu skládati.²⁷⁾
 Dobrého-li co na sobě zpozoruješ, Bohu přičítej, nikoliv sobě.²⁸⁾

1) Is. 58, 7. — 2) Mat. 25, 26; Sir. 7, 39. — 3) Tob. 1, 21; 2, 4. nn. — 4) Is. 1, 17. — 5) 1 Thess. 5, 14. — 6) Jak. 1, 27. — 7) Mat. 10, 37 nn. — 8) Kol. 3, 8. — 9) Efes. 4, 26. — 10) 1 Petr 2, 1. — 11) Řím. 12, 18. — 12) 1 Petr 4, 8. — 13) Mat. 5, 33 nn. — 14) Žalm 14, 3. — 15) 1 Petr 3, 9; 1 Thess. 5, 15. — 16) 1 Kor. 6, 7 nn. — 17) Luk. 6, 27. — 18) 1 Petr 3, 9. — 19) Mat. 5, 10. — 20) Tob. 4, 14. — 21) 1 Tim. 3, 3; Přisl. 23, 31 nn. — 22) Sir. 31, 17 nn.; 37, 32 nn. — 23) Přisl. 20, 13. — 24) Přisl. 6, 6. nn. Řím. 12, 11. — 25) Fil. 2, 14. — 26) Jak. 4, 11. — 27) Žalm 77, 7. — 28) 1 Kor. 4, 7.

Zlé však, že jsi vždycky sám spáchal, věz, a sobě připisuj.¹⁾

Dne soudu se báti.²⁾

Pekla se děsiti.³⁾

Po životu věčném veškerou duchovní žádostí toužiti.⁴⁾

Smrt každodenně před očima podezřelou míti.⁵⁾

Skutků života svého každé hodiny ostříhati.⁶⁾

Že na každém místě Bůh na nás hledí, jistě si pamatovati.⁷⁾

Myšlenky zlé do srdce se vkrádající o Krista rozbiti;⁸⁾

A je duchovnímu otci vyjeviti.⁹⁾

Úst svých ode zlé aneb špatné řeči střežiti.¹⁰⁾

Mnohomluvení nemilovati.¹¹⁾

Slov marných aneb ke smíchu způsobných nepromlouвати.¹²⁾

Smíchu častého anebo hlasitého nemilovati.¹³⁾

Čtení svatá radostně poslouchati.¹⁴⁾

Modlitbě často se oddávati.¹⁵⁾

Minulé spáchané zlé se slzami a lkáním každodenně při modlitbě Bohu vyznávat, a na dále v příčině svých chyb se polepšiti.¹⁶⁾

Žádostí těla nekonati.¹⁷⁾

Vule vlastní nenáviděti.¹⁸⁾

Rozkazů opata ve všem poslouchati, byť sám jinak, což budiž daleko, jednal, pamětlivi jsouce onoho přikázání Páně: »Co praví, čiňte, co však činí, činiti nechtějte.¹⁹⁾

Nechtíti jmenovánu býti svatým, prve než by kdo byl; nýbrž dříve býti, aby v pravdě tak byl nazýván.²⁰⁾

Přikázání Boží denně skutky plniti.²¹⁾

Čistotu milovati.²²⁾

¹⁾ Os. 13, 9. — ²⁾ Joel 2, 1 nn.; Sof. 1, 14 nn. — ³⁾ Mat. 10, 28; Mar. 9, 41 nn. — ⁴⁾ 1 Tim. 6, 12. — ⁵⁾ Mat. 24, 42 nn. — ⁶⁾ 5 Mojž. 4, 9. — ⁷⁾ Přisl. 5, 21; 16, 2. — ⁸⁾ Žalm 136, 9. — ⁹⁾ Přisl. 16, 3. — ¹⁰⁾ 1 Petr 3, 10. — ¹¹⁾ Přisl. 10, 19. — ¹²⁾ Mat. 12, 36. — ¹³⁾ Sir. 21, 23. — ¹⁴⁾ Jan 8, 47. — ¹⁵⁾ Sir. 18, 22; Luk. 18, 1. — ¹⁶⁾ Sir. 35, 2. 5. — ¹⁷⁾ Řím. 13, 14; Gal. 5, 16. — ¹⁸⁾ Sir. 18, 30. — ¹⁹⁾ Mat. 23, 3. — ²⁰⁾ Mat. 6, 1. — ²¹⁾ Sir. 6, 37; Jan 2, 29. — ²²⁾ Soudc. 15, 11; 1 Tim. 5, 22.

David, král a prorok.

Buďme vždycky pamětlivi, co praví prorok: »Služte Hospodinu v bázni;«
a »Prozpěvujtež uměle;« a opět: »Před obličejem andělů žalmy budu
tobě zpívati.« (Sv. řeh. Hl. 19.)

Nikoho nenáviděti.¹⁾

Řevnivosti nemíti.²⁾

Závisti neukazovati.³⁾

Sváru nemilovati.⁴⁾

Vypínavosti se vyhýbati.⁵⁾

Starší ctíti.⁶⁾

Mladší milovati.⁷⁾

V lásce Kristově za nepřátely se modliti.⁸⁾

S nesvornými před západem slunce se smířiti.⁹⁾

A nad milosrdenstvím Božím nikdy nezoufati.¹⁰⁾

Ejhle, toť jsou články umění duchovního! Budeme-li je ve dne v noci neustále plniti a v den soudný jimi se prokážeme, ona odplata bude nám od Pána dána, jakou sám přislíbil: „Čeho oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří jej milují.“¹¹⁾ Pracovna však, kde toto všecko máme pilně konati, jest klausura samostanu a stálost v řeholní obci.

Hlava pátá.

Jaká má býti poslušnost učenníků.

První stupeň pokory jest poslušnost bez odkladu. Tato sluší těm, kteří si nic nad Krista za dražší neváží. Pro službu svatou, kteréž se zaslíbili, nebo pro strach před peklem, nebo pro slávu života věčného, ihned jakmile jest něco od představeného poručeno, jako by od Boha bylo přikázáno, neznají prutah činiti v jednání. O nich praví Pán: »Sluchem ucha uposlechl mne;«¹²⁾ a opět dí k učitelům: »Kdo vás slyší, mne slyší.«¹³⁾

Tito tedy takoví zanechajíce na místě, co jejich jest, a vlastní vůli zaprouce, ihned ze zaměstknaných rukou, co dělali, nedokonané pouštějí, a rychlou nohou poslušnosti

¹⁾ 3 Mojž. 19, 17; Mat. 5, 43. — ²⁾ Jak. 3, 14 nn. — ³⁾ Gal. 5, 21. 26. — ⁴⁾ 2 Tim. 2, 24. — ⁵⁾ Žalm 130, 1; Přisl. 8, 13. — ⁶⁾ 3 Mojž. 19, 32. — ⁷⁾ Efes. 6, 4. — ⁸⁾ Mat. 5, 44. — ⁹⁾ Efes. 4, 26. — ¹⁰⁾ Žalm 51, 10; 70, 1. — ¹¹⁾ 1 Kor. 2, 9. — ¹²⁾ Žalm 17, 45. — ¹³⁾ Luk. 10, 16.

následují hlasu rozkazujícího skutky, takže obě věci společně, dotčený totiž rozkaz mistrův a dokonaná díla učeníkova, jakoby v jednom okamžení v rychlosti bázně Boží se vykonávají od těch, jež nutí láska kráčet k životu věčnému. Proto jdou úzkou cestou, o níž Pán praví: »Úzká cesta jest, kteráž vede k životu,«¹⁾ a nechtějí žít dle své libovůle a poslouchati svých žádostí a rozkoší, nýbrž chtějíce kráčet dle soudu a rozkazu někoho jiného, přebývají společně v klášteřích a touží míti nad sebou opata. Beze vší pochybnosti takovíto následují výroku Páně, kterýmž dí: »Nepřišel jsem činit vůle své, ale toho, kterýž mne poslal.«²⁾

Ale tato poslušnost bude tenkrát příjemna Bohu a mila lidem, když, co se poručí, nikoliv úzkostlivě, ani váhavě, ani vlažně, a bez reptání neb odpovědi se vykoná; poněvadž poslušnost, která se prokazuje představeným, Bohu se koná. Pravidla zajisté: »Kdo vás slyší, mne slyší.«³⁾ A s dobrou myslí má se od učenníků prokazovati, poněvadž »veselého dárce miluje Bůh.«⁴⁾ Neboť poslouchá-li učenník se zlou myslí, a repce-li buď ústy neb i jen v srdci, byť by vykonal rozkaz, věc nebude již příjemna Bohu, jenž vidí srdce reptavého. A za takový skutek nedojde žádné odplaty, ano upadne v trest reptavých,⁵⁾ jestli neučiní zadost a se nepolepší.

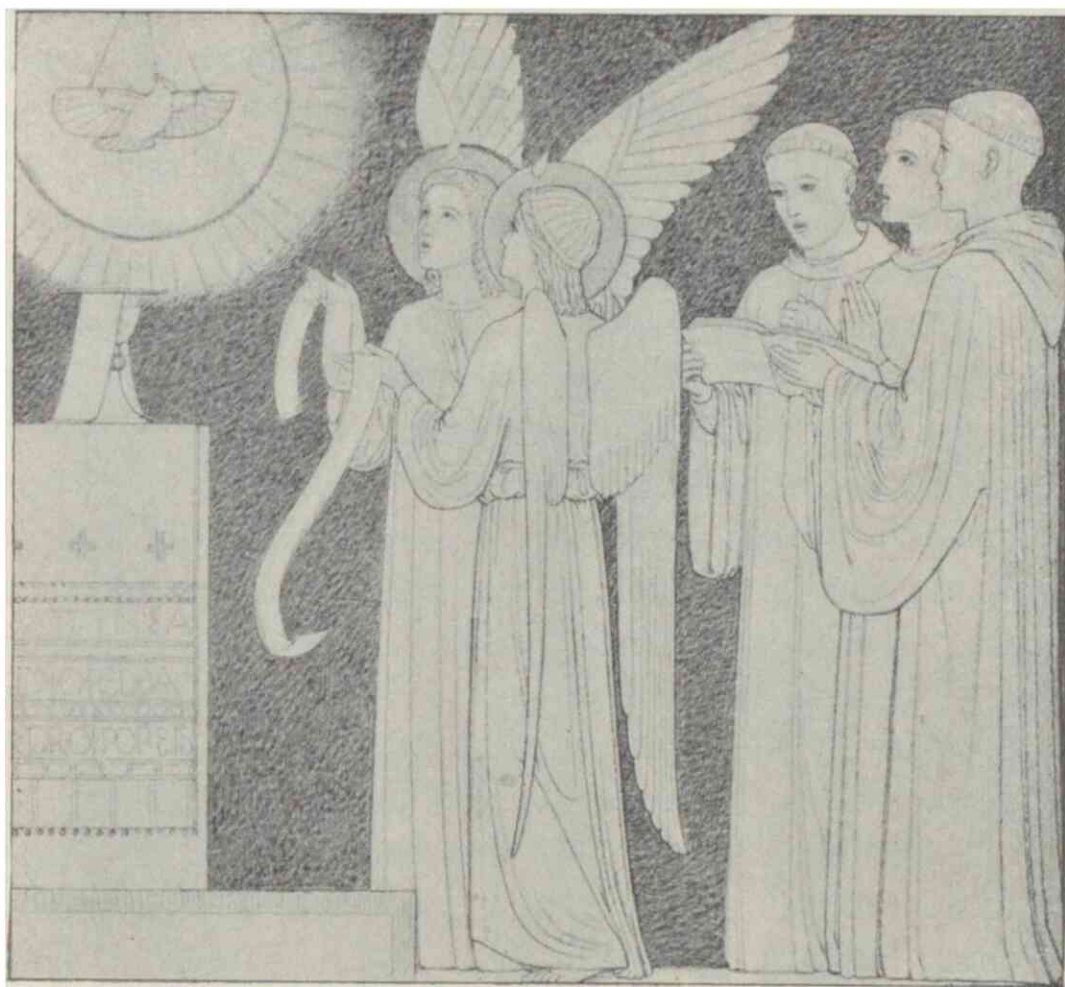
Hlava šestá.

O mlčenlivosti.

Čiňme, co dí prorok: »Řekl jsem, ostříhat budu cest svých, abych nezhřešil jazykem svým. Položil jsem ústům svým stráž, oněměl jsem a ponížil jsem se, a mlčel jsem o dobrém.«⁶⁾ Tuto ukazuje prorok, že, má-li se od dobrých řečí někdy mlčeti pro mlčenlivost, čím více má se ustávat od zlých řečí pro vinu hříchu.

¹⁾ Mat. 7, 14. — ²⁾ Jan 6, 38. — ³⁾ Luk. 10, 16. — ⁴⁾ 2 Kor. 9, 7. — ⁵⁾ 1 Kor. 10, 10. — ⁶⁾ Žalm 38, 2. nn.

Proto byť i k dobrým a svatým a vzdělávacím rozpravám uděluj se dokonalým učenníkům pro důležitost mlčenlivosti zřídka dovolení ke mluvení, poněvadž jest psáno: „Při mnoho mluvení neujdeš hříchu;“¹⁾ a jinde: „Smrt a život v moci jazyka.“²⁾ Neboť mluvíti a učiti

Slavení svatých tajemství.

Při žalmování mysl naše shoduj se s hlasem naším! (Hl. 19.)

přísluší mistru; mlčeti a poslouchati náleží učenníku. Žádá-li se tudíž něco od představeného, požaduj se s veškerou pokorou a uctivou poddaností. Nemístné však žerty, a slova daremná a smích vzbuzující zavrhneme věčnou klausurou na všech místech, a k takovému mluvení ústa otevřítí učenníku nedovolujeme.

¹⁾ Přísl. 10, 19. — ²⁾ Přísl. 18, 21.

Hlava sedmá.

O pokoře.

Písmo Boží volá na nás, bratří, říká: »Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.« ¹⁾ Když to tedy praví, ukazuje, že každé se vyvyšování jest druhem pýchy, jehož se prorok vystříhal, jak udává řka: »Hospodine, není pozdviženo srdce mé, aniž povýšeny jsou oči mé, aniž jsem chodil u velikých ani v divných věcech nade mne.« Co však, »jestli jsem poníženě nesmýšlel, ale povýšil duše své? Jako ostavenému od matere své, tak odplata duši mé.« ²⁾

A proto, bratří, chceme-li vrcholu svrchované pokory dosíci, a onoho nebeského povýšení, k němuž se pokorou vezdejšího života vystupuje, rychle dojíti, jest nám postavití z našich skutků, jako z příclí, onen řebřík, který se ukázal Jakobovi ve snách, a na němž viděl anděly sestupující a vystupující. Tímto sestupováním a vystupováním nerozumí se jistě nic jiného, než že vyvyšováním se sestupuje a pokorou se vystupuje. Řebřík však ten postavený jest náš život zde na světě, a Pán dává mu při těch, kteří jsou pokorného srdce, směr k nebesům. Štěřiny (strany) pak toho řebříku pravíme býti naše tělo a naši duši, do kterýchžto štěřinů povolání Boží vsadilo rozličné stupně pokory a kázně ke stoupání.

První tedy stupeň pokory jest, když si mnich bázeň Boží vždycky před oči stavě, vystříhá se Boha někdy zapomenouti, a pamětliv jest všeho, co Bůh přikázal, a při tom povždy v duchu uvažuje, kterak pohrdající Bohem v pekle za své hříchy jsou trestáni, bojícím se však Boha život věčný že jest připraven; když se tedy varuje každé hodiny hříchů a poklesků myšlének, jazyka, očí, rukou, nohou a vlastní vůle, jakož i žádostí tělesných, an jest přesvědčen, že Bůh vždycky, každou hodinu s nebe na něho hledí, a že jeho skutky na každém místě pohledu

¹⁾ Luk. 14, 11. — ²⁾ Žalm 130, 1. 2.

Svatý papež Řehoř Veliký,
patron posvátného zpěvu.

Božímu jsou zřejmy, a každou hodinu Bohu od andělů se oznamují.

Naznačuje nám to prorok, an v myšlénkách našich takto Boha vezdy přítomného ukazuje řka: »Bůh zkoušuje srdce a ledví;« ¹⁾ a dále: »Hospodin zná myšlení lidská, že marna jsou;« ²⁾ a opět dí: »Porozuměl jsi myšlením mým zdaleka,« ³⁾ a »myšlení člověka chváliti tě bude.« ⁴⁾ Aby tedy v příčině svých špatných myšlének byl na stráži, říkej si hodný bratr vždycky ve svém srdci: »Tenkráté budu neposkvrněný před ním, budu-li vystříhati se nepravosti své.« ⁵⁾

Vuli pak vlastní činiti zapovídá nám Písmo, řkouc: »A od vůle své se odvracuj;« ⁶⁾ a podobně prosíme Boha v modlitbě, »aby se stala vůle jeho v nás.« ⁷⁾ Právem tedy jsme poučeni, abychom nečinili své vůle; neboť jenom tak vystříháme se toho, o čem praví Písmo: »Jsou cesty, které se zdají lidem přímé, jejichž konec až do propasti pekla pohřbíží;« ⁸⁾ a tak jenom varujeme se toho, co jest řečeno o nedbalých: »Porušení jsou a zohavení ve snažení svém.« ⁹⁾

Také při žádostech těla, věrme, že Bůh jest nám vždycky přítomen, ježto dí prorok k Hospodinu: »Pane, před tebou jest všecka žádost má.« ¹⁰⁾ Jest tedy se nám vystříhati zlé žádosti, poněvadž u vchodu k rozkoši postavena jest smrt; pročez přikazuje Písmo řkouc: »Po žádostech svých nechod.« ¹¹⁾

Jestliže pak »oči Hospodinovy spatřují dobré (lidi) i zlé,« ¹²⁾ a »Hospodin s nebe ustavičně hledí na syny lidské, aby viděl, jestli kdo rozumný aneb hledající Boha;« ¹³⁾ a jestli ustanovení nám andělé každodenně, ve dne i v noci, Bohu naše skutky přednášejí, tož varujme se, bratří, každé hodiny, jak praví prorok v žalmu, aby neshlédl nás Bůh někdy »odchýlící se« ke

¹⁾ Žalm 7, 10. — ²⁾ Žalm 93, 11. — ³⁾ Žalm 138, 3. —
⁴⁾ Žalm 75, 11. — ⁵⁾ Žalm 17, 24. — ⁶⁾ Sir. 18, 30. — ⁷⁾ Srovnej
Mat. 6, 10. — ⁸⁾ Přísl. 16, 25. — ⁹⁾ Žalm 13, 1; 52, 2. — ¹⁰⁾ Žalm 37, 10. —
¹¹⁾ Sir. 18, 30. — ¹²⁾ Přísl. 15, 3. — ¹³⁾ Žalm 13, 2.

zlému a »neužitečnými učiněné;«¹⁾ a, jakkoliv šetří nás v tomto životě, ježto milostiv jest a čeká, že se obrátíme k lepšímu, aby nám neřekl v budoucnosti: »To jsi činil, a mlčel jsem.«²⁾

Druhý stupeň pokory jest, když člověk nemiluje vlastní vůle a nelibuje si žádosti své ukojiti, nýbrž skutky následuje onoho hlasu Páně řkoucího: »Nepřišel jsem činit vůle své, ale toho, kterýž mne poslal.«³⁾ Rovněž se praví: »svévole má muka, a nutnost plodí korunu.«⁴⁾

Třetí stupeň pokory jest, aby se člověk z lásky k Bohu celým poslušenstvím poddal představenému, následuje Pána, o němž dí apoštol: »Učiněn poslušným až ke smrti.«⁵⁾

Čtvrtý stupeň pokory jest, když mnich v té poslušnosti v těžkých a protivných věcech, ano i v jakémkoliv učiněném sobě bezpráví mlčenlivým svědomím trpělivost miluje, a trpě neochabuje ani neustupuje, ježto dí Písmo: »Kdo setrvá až do konce, ten spasen bude;«⁶⁾ a opět: »Posilni se srdce tvé, a očekávej Hospodina.«⁷⁾ A ukazujíc, že věrný sluha má pro Boha všecko i protivné snášeti, praví ve jménu trpících: »Pro tebe usmrcování jsme každého dne, jmíni jsme jako ovce k zabití (odevzdané).«⁸⁾

A jsouce bezpečni nadějí božské odplaty, dodávají radostně, řkouce: »Ale v tom ve všem přemáháme pro toho, kterýž nás zamiloval.«⁹⁾ A opět na jiném místě praví Písmo: »Zkusil jsi nás, Bože, ohněm zkoumal jsi nás, jako se ohněm zkoumá stříbro; uvedl jsi nás do osidla, naložil jsi soužení na hřbet náš.«¹⁰⁾ A aby ukázalo, že máme býti pod představeným, pokračuje řkouc: »Vsadil jsi lidi nad hlavy naše.«¹¹⁾ Ale i přikázání Páně v protivenstvích a křivdách skrze trpělivost plníce, budeření byvše v líce, nastavují i druhé; beroucimu sukni nechají i plášť;

¹⁾ Žalm 52, 4. — ²⁾ Žalm 49, 21. — ³⁾ Jan, 5, 30; 6, 38. —

⁴⁾ Srv. Zjev. 2, 10. — ⁵⁾ Filip. 2, 8. — ⁶⁾ Mat. 24, 13. — ⁷⁾ Žalm 26, 14. —

⁸⁾ Žalm 43, 22. — ⁹⁾ Řím. 8, 37. — ¹⁰⁾ Žalm 65, 10. 11. — ¹¹⁾ Žalm 65, 12.

a donucení k jedné míli, jdou i dvě;«¹⁾ s apoštolem Pavlem »snášejí falešné bratry,²⁾ a těm, kdo jim zlořečí, dobrořečí.«³⁾)

Pátý stupeň pokory jest, když mnich všecka zlá myšlení v jeho srdci povstávající a všecko zlé od něho tajně spáchané pokorným vyznáním vyjevuje svému opatovi. Napomíná nás k tomu Písmo řkouc: »Vyjev Hospodinu svou cestu, a naději měj v něm;«⁴⁾ a opět praví: »Vyznávejte se Hospodinu, nebo dobrý jest; nebo na věky (trvá) milosrdenství jeho,«⁵⁾ a rovněž prorok: »Hřích svůj oznámil jsem tobě; a nepravosti své neukryl jsem (před tebou). Řekl jsem: vyznám na sebe nepravost svou Hospodinu, a ty odpustil jsi bezbožnost srdce mého.«⁶⁾)

Šestý stupeň pokory jest, když jest mnich spokojen se vším nejchatrnějším a nejnutnějším, a když se považuje ke všemu, co se mu ukládá, za dělníka špatného a nehodného, mluvě k sobě s prorokem: »V nic jsem uveden a nevěděl jsem; jako hovádko učiněn jsem u tebe, avšak vždycky budu s tebou.«⁷⁾)

Sedmý stupeň pokory jest, když se ze všech nejnižším a nejbídnejším netoliko svými ústy zове, nýbrž i co nejupřímněji v srdci svém za takového se pokládá, ponízuje se a říká s prorokem: »Já pak jsem červ a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce;«⁸⁾ vyvýšen jsem a ponížen a zahanben;«⁹⁾ a opět: »Dobréf mi jest, že jsi mne ponížil, abych se naučil tvým přikázáním.«¹⁰⁾)

Osmý stupeň pokory jest, když mnich nic nečiní, leč k čemu ho vybízejí společná řehole monastýru a příklady starších.

Devátý stupeň pokory jest, když mnich zdržuje jazyka od mluvení, a zachovává mlčenlivost nemluví, až jest otázan, jakož ukazuje Písmo, že »při mnoho mlu-

¹⁾ Mat. 5, 39 nn. — ²⁾ 2 Kor. 11, 26. — ³⁾ 1 Kor. 4, 12. —

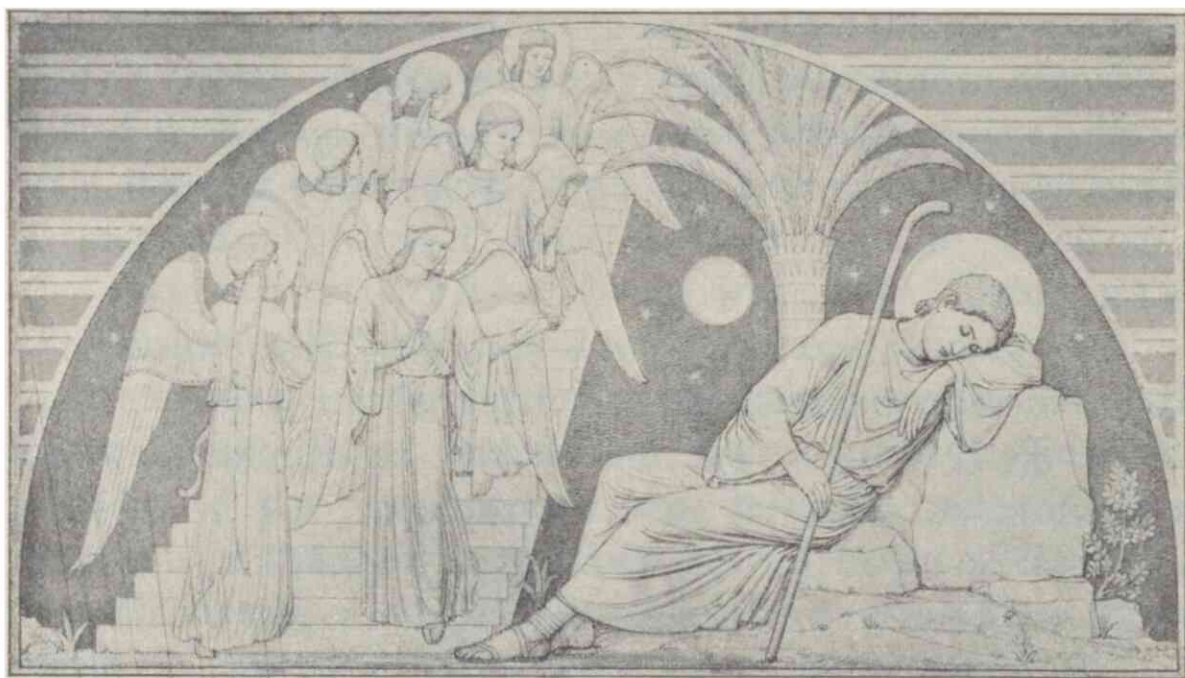
⁴⁾ Žalm 36, 5. — ⁵⁾ Žalm 105, 1. — ⁶⁾ Žalm 31, 5. — ⁷⁾ Žalm 72, 22, 23. —

⁸⁾ Žalm 21, 7. — ⁹⁾ Žalm 87, 16. — ¹⁰⁾ Žalm 118, 71.

vení neujde se hříchu;« ¹⁾ a že »muž žvavý nepozvedne se na zemi.« ²⁾)

Desátý stupeň pokory jest, když není náchylen a rychle hotov ke smíchu, poněvadž jest psáno: »Blázen ve smíchu povýšuje hlasu svého.« ³⁾)

Jedenáctý stupeň pokory jest, když mnich v řeči mluví jemně a beze smíchu, skromně a s vážností; když pronáší málo slov ale rozumných, a když nekřičí svým hlasem,

Jakobův řebřík.

Chceme-li vrcholu pokory dosíci, jest nám postaviti z našich skutků, jako z příclí, onen řebřík, který se ukázal Jakobovi ve snách.

(Sv. řeh. Hl. 7.)

jakož jest psáno: »Moudrý prozrazuje se málo slovy.« ⁴⁾)

Dvanáctý stupeň pokory jest, když mnich pokoru netoliko v srdci svém chová, nýbrž ji i tělem těm, kteří ho vidí, povždy projevuje; to jest, když při službách Božích, v oratoriu, v klášteře, v zahradě, na cestě, na poli, anebo kdekoliv sedí, chodí neb stojí, vždycky má hlavu skloněnou a oči k zemi sklopeny; každé hodiny pokládá

¹⁾ Přisl. 10, 19. — ²⁾ Žalm 139, 12. — ³⁾ Sir. 21, 23. —

⁴⁾ Srv. Kaz. 5, 1; 10, 14.

se vinným svými hříchy; myslí si, jakoby již stál na hrozném soudu Božím, říká sobě v srdci vždycky ona slova, která mluvil onen celník v evangeliu se sklopenýma k zemi očima: »Pane, já hříšník nejsem hoden pozdvihnouti očí svých k nebesům;«¹⁾ a opět s prokem: »Skřiven a snížen jsem přenáramně.«²⁾

Když tedy mnich všech těchto stupňů pokory dostoupí, brzy dojde oné dokonalé lásky Boží, která »bázeň

Hořící keř.

Řekl Hospodin k Mojžíšovi: »Nepřibližuj se sem: zzuž obuv z noh svých: nebo místo, na kterém stojíš, země svatá jest!«

(Srv. Sv. řeh. Hl. 20.)

ven vyhání,³⁾ a skrze kterou všeho, co dříve nikoliv bez úzkosti zachovával, počne ostříhati bez jakékoliv obtíže a jako přirozeně a ze zvyku; nikoliv již ze strachu před peklem, nýbrž z lásky ke Kristu, a právě z dobrého zvyku a z obluby ctností. To pak již ráčí Hospodin ukázati na svém dělníku očištěném od nepravostí a hříchů, skrze Ducha svatého.

¹⁾ Luk. 18, 13. — ²⁾ Žalm 37, 9; 118, 107. — ³⁾ 1 Jan 4, 18.

Hlava osmá.

O službách Božích v noci.

Zimního času, to jest od prvního listopadu až do velikonoci nechť se vstává v osmou hodinu noční dle obecného počítání, tak aby se po půlnoci ještě poněkud odpočívalo a po té řádně vstalo. Co však zbývá času po Vigiliích, ať ho užijí bratří podle potřeby ke studiu žaltáře a čtení. — Ale od velikonoci až do svrchu řečeného prvního listopadu buď hodina k nočním službám Božím tak zařízena, aby po nich zůstala maličká přestávka, ve které by bratří mohli ven vyjít, a potom hned následují Chvály, které se mají konati za svítání.

Hlava devátá.

Kolik žalmů má se říkati při nočních hodinkách.

Zimního času předsýlej se nejprve verš: »Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuandum me festina; Bože, ku pomoci mé vzezři, Pane, ku pomoci mé pospěš!«¹⁾ Na to třikráte se říkej: »Domine labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam; Pane, rty mé otevřeš, a ústa má zvěstovati budou chválu tvou,«²⁾ k čemuž se připoj třetí žalm s »Gloria«. Po tomto budiž žalm devadesátý čtvrtý s antifonou, anebo jenom jednoduše zpíván.

Následuj hymna a po ní šest žalmů s antifonami. Když jsou ukončeny a řečen verš, dej opat požehnání. Když pak se všickni usadili na lavicích, buďte čtena střídavě od bratří z knihy na pulpítě tři čtení, mezi nimiž tři responsoria buďte zpívána. Dvě responsoria říkejte se bez »Gloria«; po třetím však čtení připoj zpěvák ku responsoriu »Gloria«; kteréž jakmile zanotí, ihned všickni se sedadel povstaňte pro čest a úctu k nejsvětější Trojici.

Knihy pak čteny buďte při Vigiliích původu Božského jak Starého tak Nového Zákona, ale i výklady jejich, které

¹⁾ Žalm 69, 2. — ²⁾ Žalm 50, 17.

jsou složeny od nejznamenitějších, pravověrných Učitelů a Otců církevních.

Po těch třech čteních s jejich responsoriy buď jiných šest žalmů s »Alleluja« zpíváno. Následují částka z Apoštola, z paměti říkána, verš, modlitby litaní čili »Kyrie eleison«, a tím končí noční Vigilie.

Hlava desátá.

Kterak letního času konati se má noční Chvála.

Od velikonoci však až do prvního listopadu budiž celý počet žalmů, jak svrchu bylo řečeno, zachováván, kromě že čtení z knihy pro krátkost nocí ať se nečtou, nýbrž místo těch tří čtení říkej se z paměti jedna částka ze Starého Zákona, po níž následuj krátké responsorium, a ostatní všecko, jak bylo udáno, se konej: to jest, ať se nikdy neříká méně než dvanácte žalmu při nočních Vigiliích, mimo žalm třetí a devadesátý čtvrtý.

Hlava jedenáctá.

Kterak se mají konati Vigilie v neděli.

V neděli vstaňte bratří časněji k Vigiliím. Tyto Vigilie konejte se následovně. Když se bylo odzpívalo šest žalmu s veršem, jak jsme svrchu ustanovili, a všickni se usadili slušně a pořádkem na sedadlech, buďtež čtena z knihy, jak jsme nahoře pravili, čtyři čtení s jejich responsoriy, ale toliko při čtvrtém responsoriu budiž připojeno od zpěváka »Gloria«, které když zanotí, ihned všickni s uctivostí povstaňte. Po těchto čteních následuj po pořádku jiných šest žalmů s antifonami, jako dřívější, a verš. Po těchto žalmech buďte opět čtena jiná čtyři čtení s jejich responsoriy pořádkem jako svrchu. Potom buďte říkány tři chvalozpěvy z Proroků, které ustanoví opat; tyto chvalozpěvy nechť se říkají s »Alleluja.« Když pak byl řečen verš, a opat dal požehnání, ať se čtou ještě jiná čtyři čtení z Nového Zákona pořádkem svrchu uvedeným. Po čtvrtém však responsoriu zanotí opat chvalozpěv »Te Deum laudamus«. Když

jest ukončen, čte opat částku z Evangelia, při čemž všickni s úctou a bázní stojí, a po přečtení všickni odpovědí: »Amen«. Hned potom počne opat chvalozpěv »Te decet laus«. (»Tobě přísluší chvála«.) A po požehnání začnou Chvály.

Tento pořádek Vigilií zachovávej se každého času jak v létě tak v zimě stejně, leč by snad bratří, co se nemá přihoditi, později vstali, a potom muselo by se něco ze čtení aneb z responsorií zkrátiti. Budiž však vůbec pečováno, aby se to nestalo. Pakli by se to přihodilo, nechť náležitě za to Bohu učiní zadost v oratoriu, či nedbalostí se to stalo.

Hlava dvanáctá.

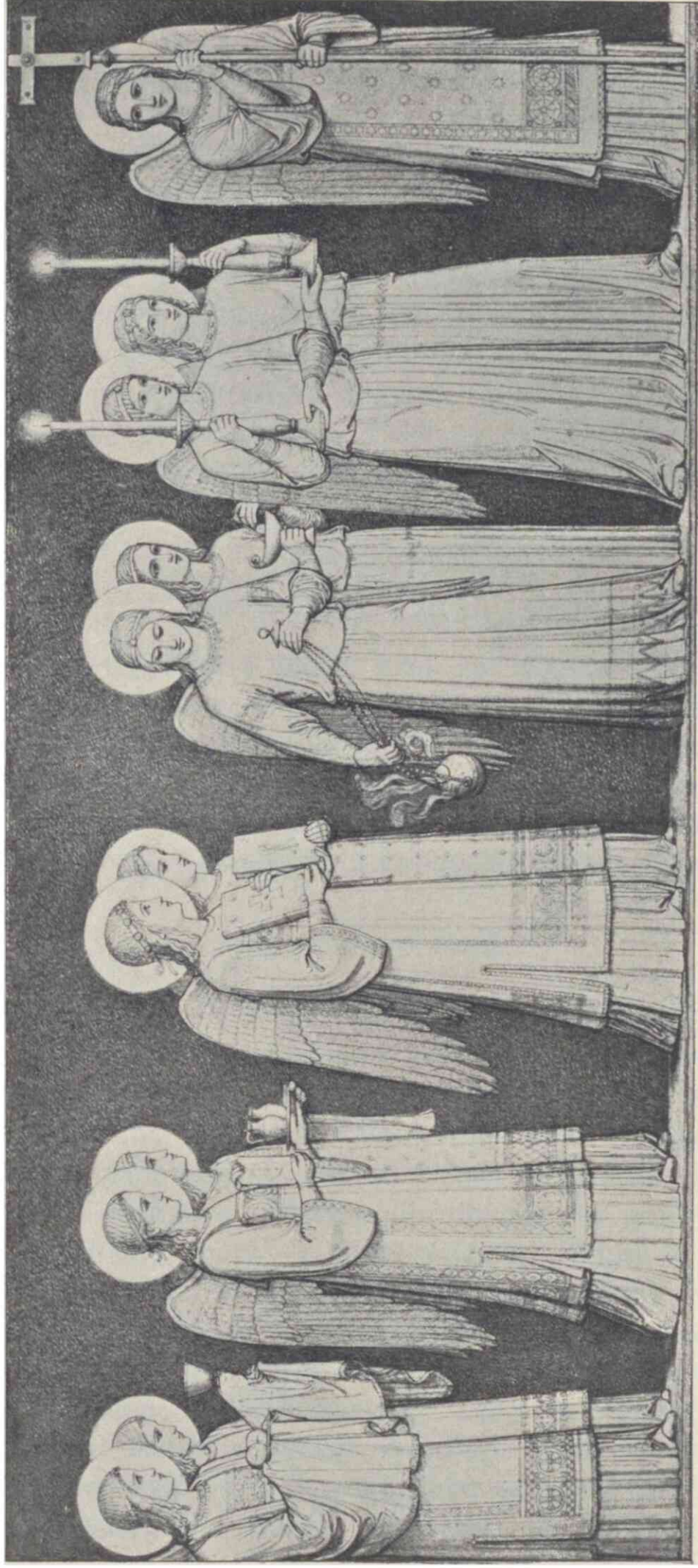
Jak se mají Chvály slaviti.

Ke Chválám v neděli říkej se nejprve žalm šedesátý šestý bez antifony jednoduše. Po tomto přijde žalm padesátý s »Alleluja«, potom žalm sto sedmnáctý a šedesátý druhý. Na to následují chvalozpěv »Benedicite« a žalmy »Laudate«, jedna částka ze Zjevení z paměti, responsorium, hymna, verš, chvalozpěv z Evangelia, litanie, a jest konec.

Hlava třináctá.

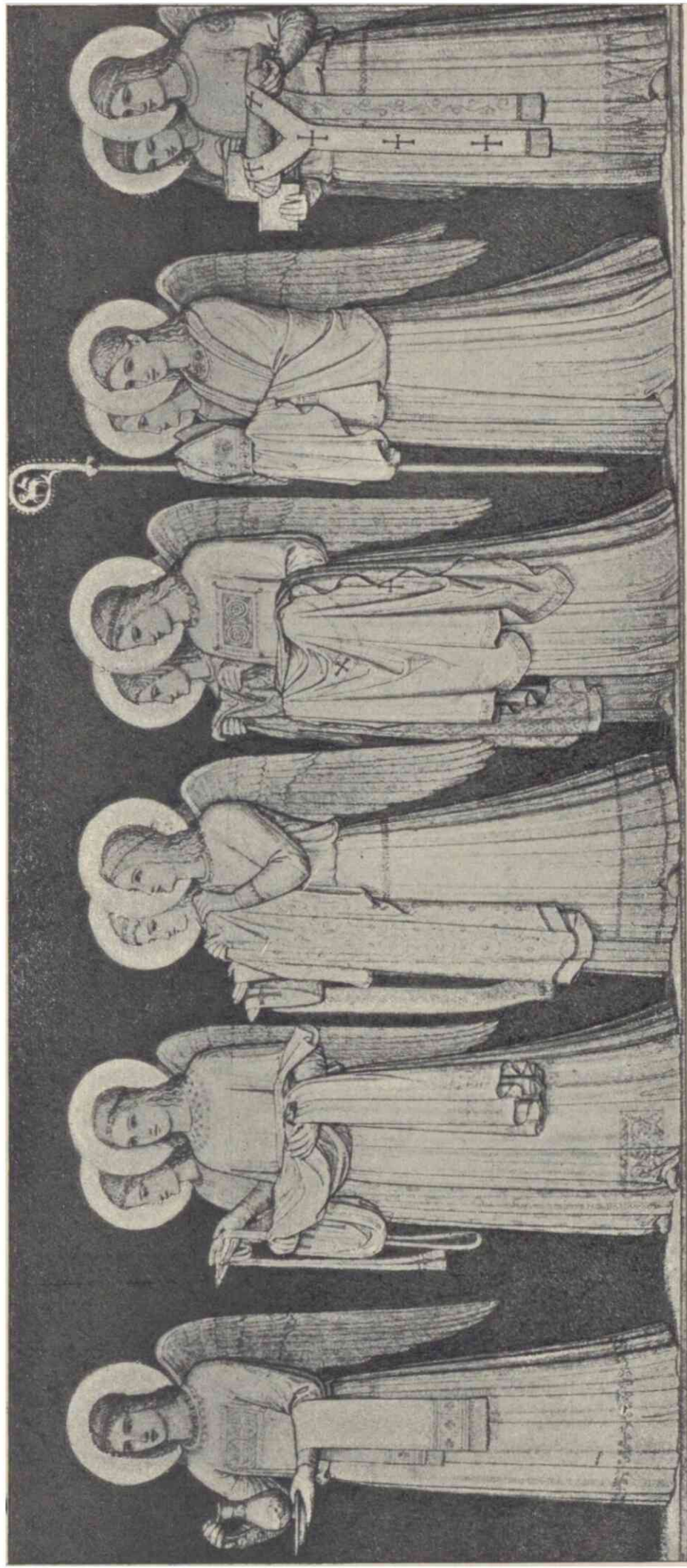
Kterak ve všední dny mají se Chvály konati.

Ve všední dny konejte se Chvály následovně. Nejprve říkej se, jako v neděli, žalm šedesátý šestý jednoduše, bez antifony, poněkud zdlouhavěji, aby se všickni sešli k žalmu padesátému, jenž se říkej s antifonou. Po tomto následují jiné dva žalmy podle obyčeje, to jest, v pondělí pátý a třicátý pátý; v úterý čtyřicátý druhý a padesátý šestý; ve středu šedesátý třetí a šedesátý čtvrtý; ve čtvrtek osmdesátý sedmý a osmdesátý devátý; v pátek sedmdesátý pátý a devadesátý první; v sobotu však stý čtyřicátý druhý a chvalozpěv z Deuteronomia, který se rozdělí na dvě »Gloria«. Neboť v ostatní dni buď říkán chvalozpěv pro každý den zvláštní z Proroků, jako se modlí Církev římská. Potom následujte žalmy »Laudate«, na to jedna částka

Andělé, služebníci nebeské svatyně, nesou k oltáři posvátné nářadí.

Jsou nám připravíti naše srdce i těla ke službě Hospodinově. (Proslav.)

Andělové, služebníci nebeské svatyně, nesou k oltáři posvátná roucha.

Proto uvažujme, kterak se máme chovati před obličejem Božím a Jeho andělu. (Sv. řeh. III. 19.)

z Apoštola z paměti, responsorium, hymna, verš, chvalozpěv z Evangelia, litanie, a tím se zakončí.

Nikdy však nemají se vykonati Chvály a Nešpory, aby nebyla říkána od představeného ku konci celá modlitba Páně, tak aby ji všickni slyšeli, pro ostny pohoršení, jež lehce povstávají, aby bratří takořka donuceni jsouce skrze závazek obsažený v této modlitbě: »Odpusť nám, jakož i my odpouštíme«¹⁾ očistili se od takového poklesku.

Při jiných ale hodinkách říkej se jenom poslední část této modlitby hlasitě, aby všickni odpověděli: »Sed libera nos a malo.« »Ale zbav nás od zlého.«

Hlava čtrnáctá.

Kterak se mají konati Vigilie ve svátky Svatých.

Ve svátky pak Svatých a na všechny slavnosti konejte se Vigilie tak, jak jsme určili pro neděli; toliko žalmy, antifyny a čtení nechť se vezmou k tomu dni příslušné. Způsob však buď zachován svrchu udaný.

Hlava patnáctá.

Kterého času má se říkati »Alleluja«.

Od svaté velikonoci až do letnic říkej se stále »Alleluja« jak při žalmech, tak při responsoriích. Od letnic až do začátku čtyřicetidenního postu říká se každé noci jenom ku šesti poslednějším žalmům Vigilií. Každou pak neděli mimo čtyřicetidenní půst říkejte se ve Vigiliích chvalozpěvy, potom Chvály, Prima, Terc, Sexta, a Nona s Alleluja; ale Nešpory opět s antifonami. Responsoria však nikdy se neříkají s »Alleluja«, leč od velikonoci až do letnic.

Hlava šestnáctá.

Kterak se mají služby Boží za dne konati.

Jakož dí prorok: »Sedmkrát za den vzdával jsem chválu tobě.«²⁾ Tento posvátný sedmerý počet bude

¹⁾ Mat. 6, 12; Luk. 11; 4. — ²⁾ Žalm 118, 164.

tak vyplněn, když ráno, potom v čase hodiny první, třetí, šesté, deváté, nešpor a kompletu Bohu svou povinnou službu vykonáme; neboť o těchto hodinkách za dne řekl prorok: »Sedmkrát za den vzdával jsem chválu tobě.«¹⁾ O nočních Vigiliích však praví: »O půl noci vstával jsem, abych chválu vzdával tobě.«²⁾ Pročež vzdávejme i my v tyto časy chvály svému Tvůrci »ze soudů spravedlnosti jeho,«³⁾ to jest, o Chválách, při Primě, Tercii, Sextě, Noně, při Nešporách a Kompletu, a v noci vstávejme, abychom Ho velebili.

Hlava sedmnáctá.

Kolik žalmů má se říkati při těchto hodinkách.

Pro noční Vigilie a Chvály ustanovili jsme již pořádek žalmování, nyní přihlédněme k ostatním hodinkám.

K první hodině (Prima hora) buďte říkány tři žalmy tak, aby po každém z nich přišlo »Gloria«. Hymna této hodinky následuje po verši: »Deus in adiutorium«, před žalmy. Po dokončení tří žalmů říkej se jedno čtení, verš a »Kyrie eleison«, a závěrek.

Hodinka třetí (Tertia), šestá (Sexta) a devátá (Nona) koná se týmž způsobem; říkají se tedy: verš »Deus in adiutorium«, příslušná hymna, tři žalmy, čtení, verš, »Kyrie eleison«, a závěrek. Je-li obec řeholní větší, říkejte se žalmy s antifonami; pakli menší, jednoduše.

Nešpory pozůstávají ze čtyř žalmů s antifonami. Po žalmech následují čtení, potom responsorium, hymna, verš, chvalozpěv z Evangelia, litanie, a modlitbou Páně se uzavře. Komplet konečně obsahuje tři žalmy, kteréžto žalmy říkejte se jednoduše bez antifony. Po nich následuje hymna této hodinky, jedno čtení, verš, »Kyrie eleison« a požehnáním buď skončeno.

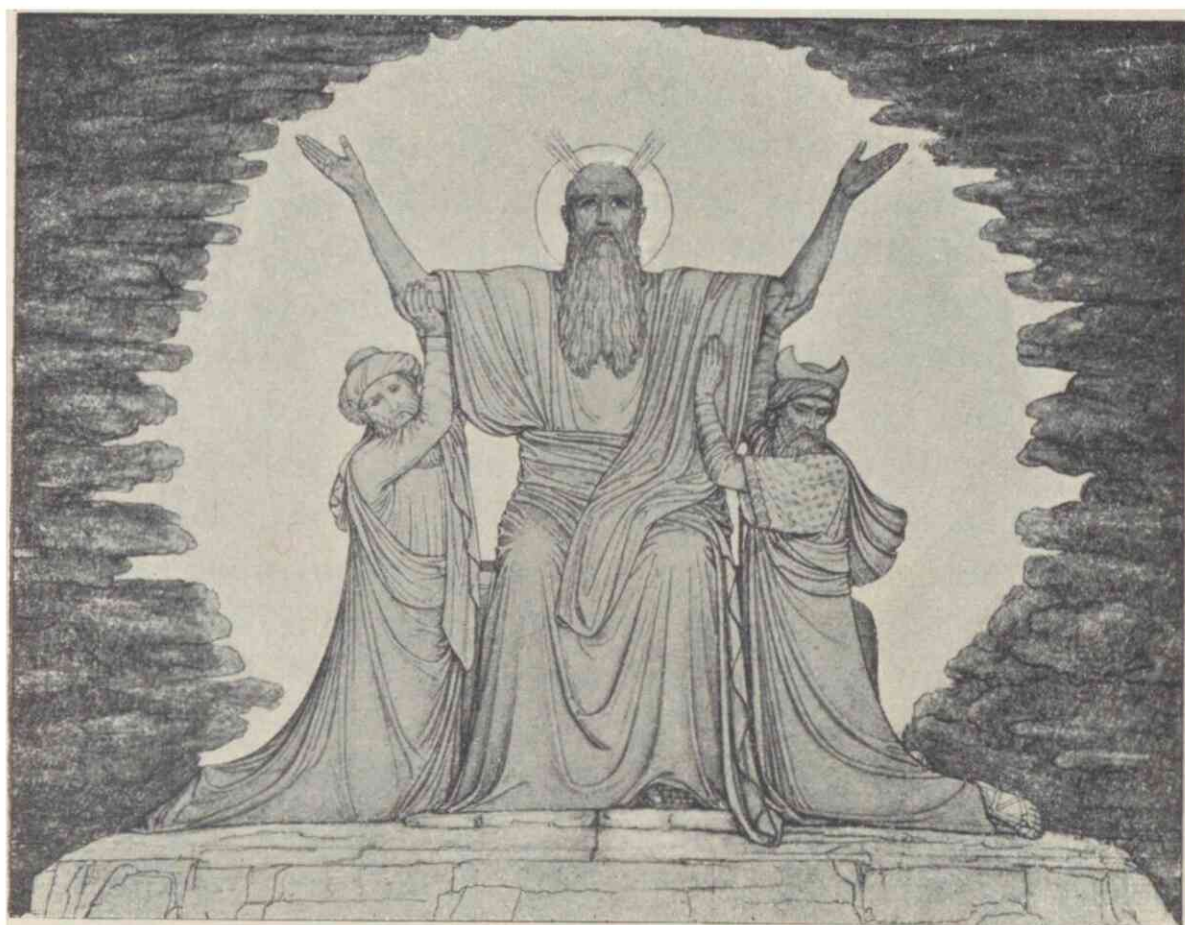
Hlava osmnáctá.

Jakým pořádkem mají se žalmy říkati.

Nejprve říká se vždycky při denních hodinkách verš: »Deus in adiutorium meum intende, Domine ad

¹⁾ Žalm 118, 164. — ²⁾ Žalm 118, 62. — ³⁾ Žalm 118, 62. 164.

adiuvandum me festina« s »Gloria«. Na to hymna jedné každé hodinky. Potom ku první hodině v neděli buďte říkány čtyři částky žalmu stého osmnáctého; k ostatním pak hodinkám, to jest, ku třetí, šesté a deváté, buďte říkány tři částky dotčeného žalmu stého osmnáctého. Ke Primě v pondělí říkejte se tři žalmy, to jest první, druhý a šestý; a tak buď říkáno ku Primě každého dne až do neděle po

Modlí se Mojžíš.

A když pozdvíhoval Mojžíš rukou, přemáhal Israel; pakli maličko upouštěl, přemáhal Amalech. (2 Mojž. 17, 11.)

třech žalmech, totiž následující žalmy po pořádku až do žalmu devatenáctého; ale žalm devátý i sedmnáctý budiž rozdělen na dvě »Gloria«. Takovým způsobem počne se vždycky v neděli o Vigiliích žalmem dvacátým.

K Tercii pak, Sextě a Noně v pondělí budiž vzato devět částek, které zbývají ze žalmu stého osmnáctého, po třech částkách ke každé z těchto hodin. Ježto žalm stý osmnáctý jest takto rozdělen na dva dni, totiž na neděli

a pondělí, v úterý ku Tercii, Sextě a Noně žalmuj se po třech žalmech, od stého devatenáctého až do stého dvacátého sedmého, to jest žalmů devět. A tyto žalmy budtež vždycky až do neděle při těchto hodinách opakovány, a podobně berou se i stejné hymny, verše a stejná čtení po všecky tyto všední dny až do neděle, o kteréžto se vždycky opět počne žalmem stým osmnáctým.

Nešpory nechť se každodenně slaví zpíváním čtyř žalmu. Tyto žalmy se vezmou od stého devátého až do stého čtyřicátého sedmého, kromě těch, které jsou z nich určeny k jiným hodinám, totiž od stého sedmnáctého až do stého dvacátého sedmého, a stého třicátého třetího, a stého čtyřicátého druhého. Ostatní všecky mají se v Nešporách zpívati. Ale poněvadž tři žalmy se nedostávají, proto budtež rozděleny, které ve svrchu dotčeném počtu jsou delšími, to jest, stý třicátý osmý, stý čtyřicátý třetí, a stý čtyřicátý čtvrtý. Stý však šestnáctý, ježto jest krátký, buď spojen se stým patnáctým. Tím jsou stanoveny žalmy k Nešporám; ostatní, to jest, čtení, responsorium, hymna, verš a chvalozpěv, nechť se vezme, jako jsme svrchu udali. Ke Kompletu opakují se každodenně tytéž žalmy, totiž čtvrtý, devadesátý, a stý třicátý třetí.

Toto jest pořádek žalmozpěvu pro hodinky za dne; všecky ostatní žalmy, které vybyvají, budtež stejně rozděleny na sedm nočních Vigilií, a budtež opět rozdvojeny, které žalmy jsou mezi nimi delší, a buď dvanácte pro každou noc určeno. Při tom však výslovně připomínáme, kdyby se snad někomu toto rozdělení žalmů nelíbilo, ať je uspořádá dle svého lepšího soudu, jenom když všemožně k tomu se přihlíží, aby se každého téhodne žaltář v plném počtu stopadesáti žalmu přeříkal, a v neděli k Vigiliím aby se vždycky od počátku opakoval; neboť příliš málo horlivosti ve službě Boží ukazují mniši, kteří ne celý žaltář s obvyklými chvalozpěvy v jednom týdnu žalmují. Dočítáme se zajisté, že svatí naši otcové v jednom dni statně to vykonali, což my vlažní kéž bychom za celý týden učinili.

Svatá Cecilie, panna a mučennice,
patronka posvátné hudby.

Hlava devatenáctá.

O kázni při žalmování.

Věříme, že jest Bůh všude přítomen a že »oči Hospodinovy na všelikém místě spatřují dobré (lidi) i zlé,«¹⁾ než obzvláště to bez jakékoliv pochybnosti věřme, když jsme shromážděni ke službám Božím. Proto budme vždycky pamětlivi, co praví prorok: »Služte Hospodinu v bázi;«²⁾ a opět: »Prozpěvujtež moudře;«³⁾ a: »Před obličejem andělů žalmy budu tobě zpívati.«⁴⁾ Proto uvažujme, kterak se máme chovati před obličejem Božím a jeho andělů, a tak stůjme při žalmování, aby mysl naše shodovala se s hlasem naším.

Hlava dvacátá.

O uctivosti při modlitbě.

Chceme-li s mocnými osobami o něčem mluvit, neosmělujeme se, leč s pokorou a uctivostí; čím více jest nám Bohu, Pánu všehomíra, se vší pokorou a s nejčistší oddaností prosby své přednáseti! A vezme, že »nikoliv při mnohomluvení,«⁵⁾ nýbrž při čistotě srdce a kajicných slzách býváme vyslyšáni. A proto krátka a čista má býti modlitba, leč by se snad z vnuknutí Boží milosti prodloužila. V konventě však buď modlitba vůbec odměřena, a na dané znamení od představeného nechť všickni zároveň vstanou.

Hlava dvacátá první.

O děkanech (či desátnících) samostanu.

Je-li klášterní obec větší, buďtež ze sboru bratří někteří dobrého svědectví a svatého obcování zvoleni a ustanoveni děkany, kteřížto by měli dozor a péči vždycky nad desíti bratry ve všem podle příkázání Božích a rozkazů svého opata. Za děkany buďte zvoleni takoví, mezi něž by opat bezpečně mohl rozdělití svá břemena; proto ne-

¹⁾ Přisl. 15, 3. — ²⁾ Žalm 2, 11. — ³⁾ Žalm 46, 8. — ⁴⁾ Žalm 137, 1. — ⁵⁾ Mat. 6, 7.

buďte voleni po pořádku, nýbrž podle zásluhy svého života, učenosti a moudrosti. Jestli by snad některý z dotčených děkanů nadut jsa pýchou shledán byl hodným domluvy: buď pokárán jednou, a po druhé i po třetí; pakli by se polepšiti nechtěl, buď svržen, a na jeho místo buď jiný, který je hoden, dosazen. A totéž ustanovujeme o převorovi.

Hlava dvacátá druhá.

Kterak mají mniši spáti.

Každý ať spí ve zvláštní posteli. Potřeby ložní obdrží mniši dle ustanovení svého opata, jak jest přiměřeno jejich stavu. Muže-li to býti, spěte všickni v jedné místnosti; pakli toho však počet nepřipouští, odpočívejte po desíti, anebo po dvaceti se svými staršími, kteří by nad nimi dohlíželi. V ložnici hoř ustavičně světlo až do rána. Oblečení spěte a jsouce opásáni pásy anebo šňurami, toliko nemějte po boku, když spíte, svých nožů, abyste se snad ve snách neranili; a připraveni buďte mniši vždycky, a na dané znamení bez prodlení vstanouce pospíchejte vespolek se předejiti ke službám Božím, se všelikou však vážností a mírností. Mladší bratří nemějte vedle sebe lože, nýbrž střídavě se staršími. Vstávající ke službám Božím povzbuzujte se vespolek skromně, aby ospalí neměli žádné výmluvy.

Hlava dvacátá třetí.

O vyobcování pro poklesky.

Kdyby některý bratr byl svéhlavým, neposlušným, hrdým anebo reptavým, anebo v něčem by se nechoval podle svaté řehole a opovrhoval by rozkazy svých představených, budiž podle příkazu Pána našeho¹⁾ napomenut jednou a podruhé soukromí od představených. Pakli se nepolepší, budiž pokárán veřejně přede všemi. Když by se však ani tímto způsobem nepolepšil, rozumí-li, jaká jest to pokuta, budiž vyobcován; je-li ale ničemný, budiž tělesně potrestán.

¹⁾ Mat. 18, 15.

Hlava dvacátá čtvrtá.

Jaký má býti způsob vyobcování.

Podle povahy provinění má se řídití míra vyobcování a kázně. Soud v příčině stupně provinění přísluší opatovi. Provinil-li se některý bratr lehčími poklesky, budiž vyloučen od společného stolu. Trest vyloučeného od stolu pak záleží v tom, že nesmí v oratoriu žalm ani antifonu začínati, ani čtení říkati, dokud neučinil zadost. Své jídlo obdrží po stole bratří sám jediný; tak když ku příkladu bratří jedí v šestou hodinu, onen bratr jez v devátou; jest-li bratří v devátou, onen na večer; a to tak dlouho, až přiměřeným zadostučiněním dosáhne odpuštění.

Hlava dvacátá pátá.

O těžších proviněních.

Dopustil-li se některý bratr těžšího provinění, budiž vyloučen od stolu a od choru zároveň. Žádný z bratří s ním nikterak neobcuj ani nemluv. Sám buď při práci jemu uložené a setrvej v kajícím zármutku, pamětliv jsa onoho hrozného výroku apoštola řkoucího, »aby vydán byl takový člověk satanu k zahubení těla, aby duch spasen byl v den Páně.«¹⁾ Jídlo ať dostává pro sebe v míře a v hodinu, jak uzná za dobré pro něho opat. Nebuď také od nikoho mimojdoucího pozdravován, ani nežehnej se pokrm, který se mu dává.

Hlava dvacátá šestá.

O těch, kteří bez rozkazu obcují s vyobcovanými.

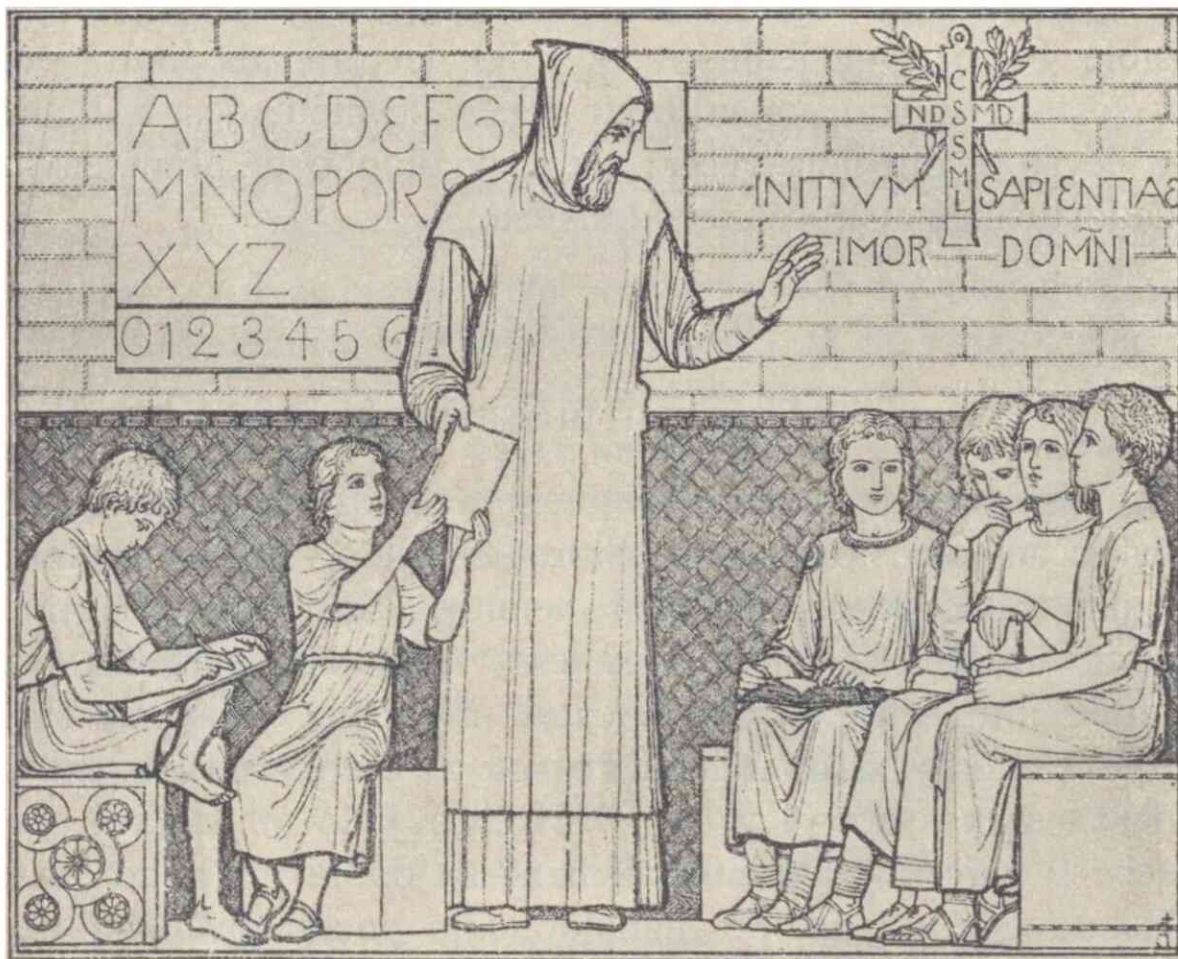
Kdyby se některý bratr opovážil bez rozkazu opata s vyloučeným bratrem jakýmkoliv způsobem obcovati, s ním mluvití anebo dáti mu něco vyřídití, propadni ve stejnou pokutu vyobcování.

¹⁾ Srv. 1 Kor. 5, 5.

Hlava dvacátá sedmá.

Kterak má býti opat starostliv o vyobcované.

Se všelikou bedlivostí měj opat péči o bratry, kteří se nějakých provinění dopustili; poněvadž »nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní.« ¹⁾ Proto má jako moudrý lékař používat každého prostředku. Nechť vysílá soudruhy jako soukromé těšitele, to jest, starší moudré bratry, kteří

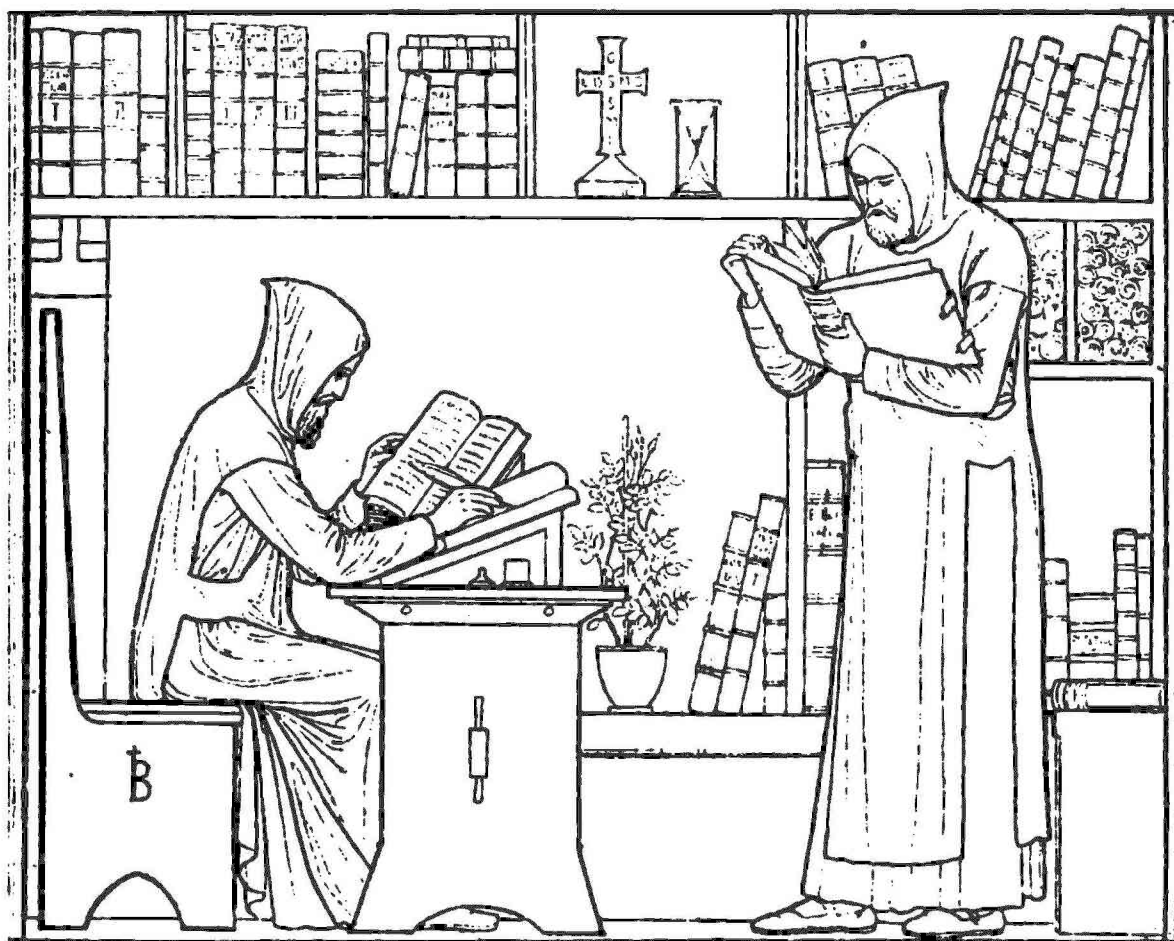

Práce mnichu: Ve škole. (Hl. 48.)

by takorčka tajně těšili bratra vrtkavého a pobízeli ho k pokornému zadostučinění. Tito mají ho »těšiti, aby snad přílišným zármutkem nebyl stráven,« a jak dí dále apoštol, »mají k němu utvrditi lásku,« a všickni ať se za něho modlí.²⁾ Zajisté velice má opat o to pečovat i s všelikou důmyslností a bedlivostí se starati, aby neztratil žádné z ovčí sobě svěřených. Neboť věz, že převzal

¹⁾ Mat. 9, 12. — ²⁾ 2 Kor. 2, 7. 8.

správu nemocných duší, nikoliv libovolnou vládu nade zdravými; a boj se hrozby prorokovy, v níž Bůh praví: »Co jste viděli tučného, přijali jste, a co bylo mdlého, zavrhli jste.«¹⁾ A následuj laskavého příkladu dobrého Pastýře, jenž zanechav devadesát devět ovcí na horách, šel hledat jedné ovce, která byla zabloudila; nad jejížto slabostí měl takovou útrpnost, že ji ráčil na svá posvátná ramena vložiti a tak donést ke stádu.

Práce mnichů: V knihovně. (Hl. 48.)

Hlava dvacátá osmá.

O těch, kteří častěji byvše potrestáni, se nenapravují.

Kdyby některý bratr pro nějaký poklesek často byv pokárán, kdyby, byv také vyobcován, se nepolepšil, budiž přísněji potrestán, to jest buď šlehy pokutován. Pakli by se ani potom nepolepšil, anebo snad, čeho Bůh uchovej,

¹⁾ Exech. 34, 3.

pýchou jsa nadut i hájiti chtěl svých skutků, tu jednej opat, jako moudrý lékař. Když použil mírnících prostředků, když mastí napomínání, když léků Písem svatých, když konečně palčivého prostředku vyobcování a šlehání metlou, a vidí, že snaha jeho nic neprospívá, přičiň ještě, co větší jest, svou i všech bratří za něho modlitbu, aby Pán, jenž může všecko, uzdravil nemocného bratra. Neuzdraví-li se ani tímto prostředkem, pak již použij opat nože, jenž hni-jící úd odstraňuje, jakož dí apoštol: „Vyvrztež zlého sami ze sebe;“¹⁾ a opět: „Chce-li nevěřící odejít, nechať odejde,“²⁾ aby jedna ovce prašivá nenakazila celého stáda.

Hlava dvacátá devátá.

Mají-li opět přijati se bratří, kteří z kláštera odešli.

Chce-li bratr, jenž vlastní vinou ze samostanu odešel, se navrátiti, musí nejprve přislíbiti úplné napravení chyby, která byla příčinou jeho odchodu. Potom může býti opět přijat, ale obdrží poslední místo, aby se z toho jeho pokora dosvědčila. Vystoupí-li znova, budiž podobným způsobem po druhé i po třetí opět přijat. Ale potom již věz, že jest mu všeliký přístup k návratu odepřen.

Hlava třicátá.

Kterak mladší chlapci mají býti trestáni.

Každý věk a každý stupeň poznání vyžaduje zvláštního zacházení. Dopustí-li se tedy něčeho chlapci, nebo mladší bratří, anebo takoví, kteří tomu nemohou rozuměti, jak vážný jest trest vyobcování, ti budtež potrestáni přísnými posty, anebo ostrým výpraskem, aby se polepšili.

Hlava třicátá první.

Jaký má býti cellerar kláštera.

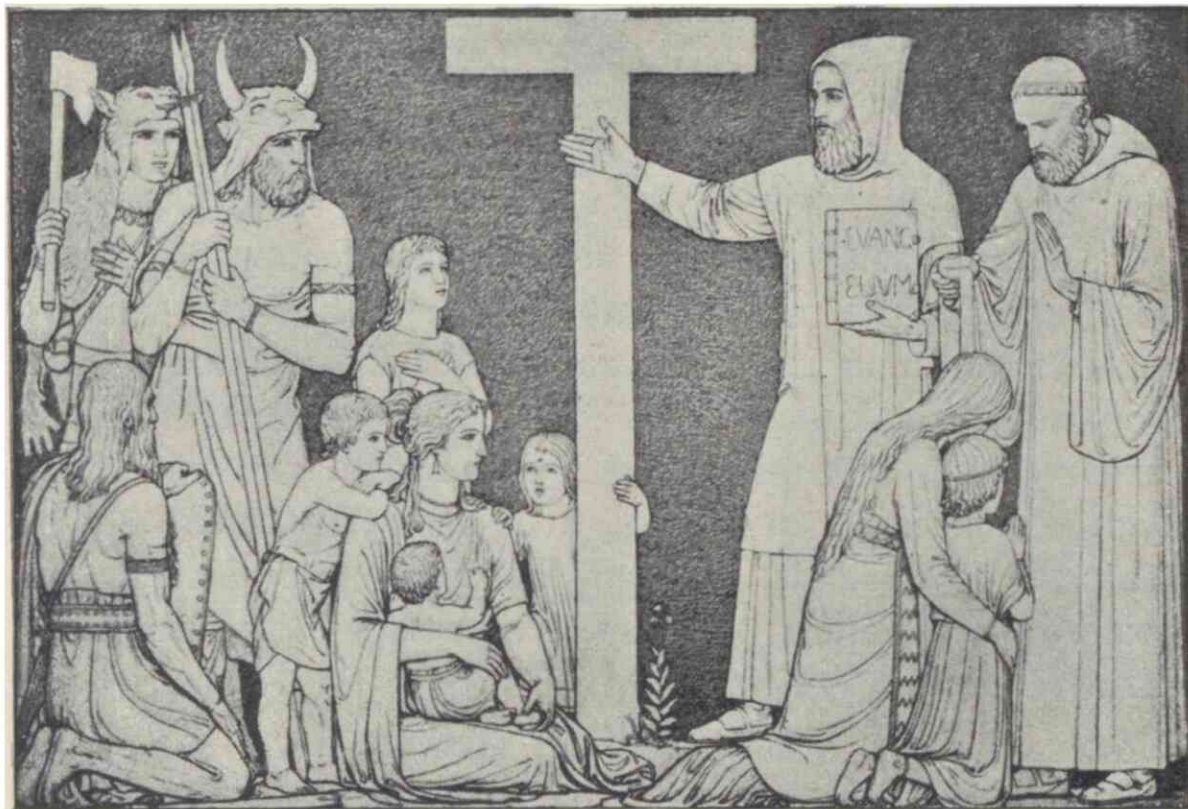
Cellerarem³⁾ kláštera buď zvolen z řeholní obce bratr moudrý, zralý co do povahy, střídmy v jídle a pití, ne pyšný,

¹⁾ 1 Kor. 5, 13. — ²⁾ Kor. 7, 15. — ³⁾ Cellerar nazývá se v »Zákoně sv. B.« sklepník, jinde klíčník, provisor kláštera.

Svatý Anselm, arcibiskup a učitel církevní,
patron posvátné vědy.

ne bouřivý, ne křivdivý, ne váhavý, ne mrhavý, nýbrž bojící se Boha, který by celé družině byl jako otec. Péči měj o všechno, bez rozkazu opatova nečiň ničeho. Co se mu poručí, toho ostříhej. Bratři nezarmucuj. Žádá-li od něho některý bratr něco nerozumného, nekormuť ho pohrdavou odpovědí, nýbrž odepři nedobře žádajícímu rozumně a pokorně. Buď bdělý nad svou duší, pamětliv jsa vždycky výroku apoštolova, že „kdo by dobře posluhoval, dobrého stupně sobě dobude.“¹⁾ Se všelikou be-

Práce mnichů: V působení apoštolském. (Hl. 48.)

dlivostí pečuj o nemocné, o děti, hosti a chudé, jsa přesvědčen, že ze všech těchto v den soudný bude klásti počet. Všechno nádobí klášterní a všechn nábytek považuj za posvátné jako náradí oltární. Ničeho nezanedbávej. Nebuď ani lakomým ani marnotratným, a neutrácej zboží klášterního, nýbrž čiň všechno s měrou a podle nařízení svého opata.

Pokoru měj především, a není-li pro někoho věci, která by se mu dala, buď dáno v odpověď dobré slovo,

¹⁾ 1 Timoth. 3, 13.

jakož jest psáno: »Slovo dobré nad dar nejlepší.«¹⁾ Všecko, co mu uloží opat, měj pod svou starostí, co mu zakáže, toho si nedovoluj. Bratřím ustanovenou míru dávej beze všeho osobování nebo odkládání, aby se nehoršili, pamětliv jsa božského výroku, čeho zasluhuje, »kdoby pohoršil jedno z maličkých.«²⁾ Je-li klášterní obec veliká, buďte mu dáni pomocníkové, aby od nich jsa podporován, i sám s klidnou myslí konal úřad jemu svěřený. V příslušný čas buď dáno, co se má dáti, a buď žádáno, zač se má žádati, aby nikdo nebyl znepokojován a rmoucen v domě Božím.

Hlava třicátá druhá.

O nářadí a jiných věcech klášterních.

Nářadí, šatstvo a jiné věci, které má monastýr, svěř opat bratřím, na něž se může pro jejich život a mravy spolehnouti, a urči jim, jak za dobré uzná, jednotlivé věci k opatrování a k uschování. Tyto věci měj opat na lístku zaznamenané, aby věděl, když se bratří v přejímání dotčených věcí střídají, co vydává, a co nazpět přijímá. Kdyby však někdo nakládal s věcmi kláštera špinavě nebo nedbale, buď pokárán; pakli by se nepolepšil, buď podroben kázni řeholní.

Hlava třicátá třetí.

Smějí-li mniši míti něco vlastního.

Obzvláště ta nepravost buď s kořenem vyhubena ze samostanu, aby se nikdo neopovážil něco dáti anebo přijati bez nařízení opatova, anebo něco míti vlastního; žádnou docela věc, ani knihu, ani tabulky, ani pisadlo, zkrátka docela nic nesmějí míti v držení, kteří ani nad svým tělem a nad svou vůlí nemají již vlastního práva. Všecko potřebné očekávejte od otce monastýru, ale ničeho nemějte, čeho by opat nebyl dal, anebo dovolil. A »všecko budiž všem společno,« jakož jest psáno, »a nikdo nena- zývej ničeho svým,« ani si ničeho nepřivlastni.³⁾ Pakli

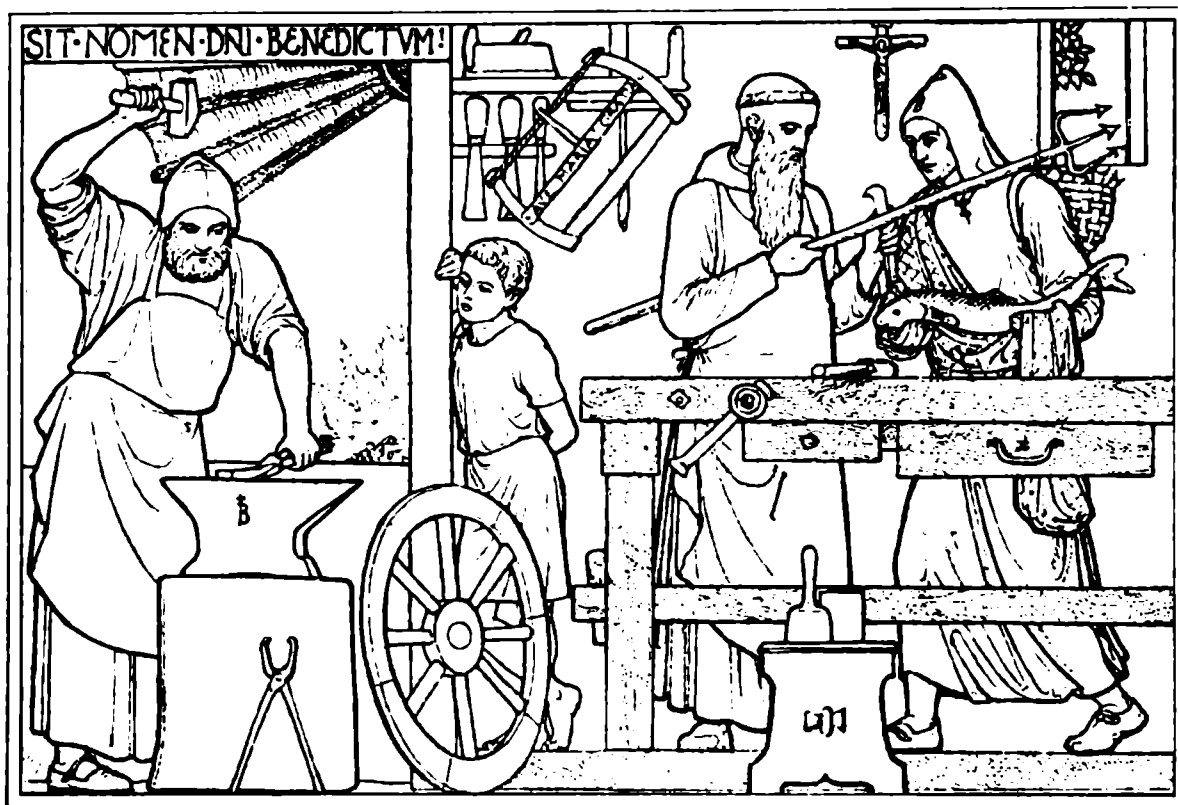
¹⁾ Sirach 18, 16. — ²⁾ Mat. 18, 6. — ³⁾ Skut. apošt. 4, 32.

by někdo byl postižen, jenž by byl oddán této nejničemnější nepravosti, buď napomenut jednou a po druhé; jest-li se nepolepší, budiž potrestán.

Hlava třicátá čtvrtá.

Mají-li všickni stejně potřebné věci dostávat.

Jak jest psáno: »Rozdělovalo se jednomu každému, jakž komu potřebí bylo.«¹⁾ Tím nepravíme,

Práce mnichů: V dílně. (Hl. 48.)

aby mělo platnost přijímání osob, čeho Bůh uchovej; nýbrž aby se bral zřetel ke slabostem. Kdo méně potřebuje, čiň Bohu díky a nermuť se; kdo však více potřebuje, pokoruj se pro svou křehkost a nevyvyšuj se pro milosrdenství, a tak budou všickni údové v pokoji. Především ať se zlo reptání pod jakoukoliv záminkou, jakýmkoliv slovem anebo znamením neprojeví. Pakli by někdo v této věci byl postižen, budiž přísněji potrestán.

¹⁾ Skut. ap. 4, 35.

Hlava třicátá pátá.

O týhodních služebnících kuchyně.

Bratří tak sobě vespolek posluhujte, aby nikdo nebyl vyjmut ode služby v kuchyni, leč pro nemoc, anebo pro velmi důležité zaměstnání, poněvadž se tím větší odplata a vzrůst v lásce získá. Slabým však bratřím buďte dáni pomocníci, aby té služby nekonali se zasmušilostí, jakož vůbec všickni mají míti pomocníky, kdykoliv toho velikost řeholní obce anebo poloha kláštera vyžaduje. Je-li obec četna, budiž cellerar vyjmut ze služby v kuchyni, anebo když někteří, jak jsme pravili, důležitějšími pracemi jsou zaměstnání. Ostatní však služte sobě v lásce vespolek.

Vystupující z téhodne v sobotu, vyčisti všecky věci. Ubrusy, jimiž si bratří ruce a nohy utírají, vyper; nohy však i ten, jenž ze služby vystupuje, i onen, jenž službu nastupuje, všem bratřím umývejte. Vystupující ukaž náčiní, kterého ve službě užíval, čisté a celé cellerarovi; cellerar pak zase je odevzdej nastupujícímu, aby věděl, co vydává a co přijímá. Ti, kteří mají službu v kuchyni, nechť obdrží hodinu před obědem kromě ustanovené míry něco k pití a chleba, aby v čas oběda bez reptání a bez obtíže sloužili svým bratřím. Ale ve dni sváteční posečkejte až po mši.

V neděli po skončených Chválách padnou, kteří měli v uplynulém týdnu službu kuchyně a kteří ji nastupují, v choru k nohám všech, prosíce, aby se za ně modlili. Vystupující z týhodní služby říkej tento verš: »Benedictus es Domine Deus, qui adiuvistis me et consolatus es me — Požehnaný jsi, Pane Bože, jenž jsi spomohl mi a mne potěšil.«¹⁾ Když to bylo třikráte řečeno, obdržíž požehnání vystupující. Po něm následuje službu nastupující a říká: »Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuvandum me festina — Bože, ku pomoci mé vzezři, Hospodine, ku pomoci mé pospěš.«²⁾ Také tento verš

¹⁾ Žalm 85, 17. — ²⁾ Žalm 69, 2.

všickni třikráte opakuji, načež obdrží bratr požehnání a nastoupí svou službu.

Hlava třicátá šestá.

O nemocných bratřích.

O nemocné má se přede vším a nade všechno pečovat, aby se jim jako by Kristu samému sloužilo, poněvadž sám pravil: »Nemocen jsem byl, a navštívili jste mne;«¹⁾ a »Co jste učinili jednomu z těchto mých nejmenších, mně jste učinili.«²⁾ Ale i nemocní nechť jsou pamětlivi, že se jim slouží ke cti Boží, a nechť nezarmucují bratří je obsluhujících zbytečnými žádostmi. Než i takoví musejí se trpělivě snášeti, poněvadž se při nich získá hojnější odplata. Proto pečuj opat velice o to, aby nějak nebyli zanedbávání.

Pro nemocné bratry budiž určena zvláštní jizba, a ustanoven opatrovník bojící se Boha, a pilný a pečlivý. Užívání lázní budiž nemocným poskytnuto, kdykoliv jest prospěšno; zdravým však a zvláště mladším nebudiž tak lehce povoleno. Také požívání masa budiž slabým nemocným ku posílnění dovoleno; ale jakmile se zotaví, masa obvyklým způsobem všickni se zdržujte. Péči však největší měj opat, aby od cellerarů anebo opatrovníků nebyli nemocní zanedbání, poněvadž sám tím jest vinen, čehokoliv jeho učenníci se dopustí.

Hlava třicátá sedmá.

O kmetech a dítkách.

Jakkoliv sama přirozenost lidská jest k těmto věkům, kmetů totiž a dítek, nakloněna k milosrdenství, nicméně i řehole svou vážností se o ně postarej. Nechť se vždycky prohlédá k jejich slabosti, a nepodrobují se přísnosti řehole v příčině stravy; nýbrž buď jich laskavě šetřeno, a nechť se jim dovolí před ustanovenými hodinami jísti.

¹⁾ Mat. 25, 36. — ²⁾ Mat. 25, 40.

Hlava třicátá osmá.

O týhodním čtenáři.

Při stole bratří nemá čtení scházeti; ale nemá, kdo by snad náhodou popadl knihu, tam čísti, nýbrž ustanoví se pro celý týden čtenář, jenž v neděli nastoupí. Nastupující pros po mši a přijímání na všech, aby se za něho modlili, aby Bůh od něho odvrátil ducha vysokomyslnosti. Za tím účelem říkej se v choru tento verš třikráte ode všech, on však začni: »Domine labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam; Pane, rty mé otevřeš, a ústa má zvěstovati budou chválu tvou.«¹⁾ Na to obdrží požehnání a nastoupí svůj úřad čtenáře.

Při stole buď svrchované mlčení, aby nebylo slyšeti šepotu nikoho, ani hlasu, leč jediného čtenáře. Čeho však bratří při jídle a pití potřebují, tak sobě vespolek poslužte, aby nikdo nepotřeboval ničeho žádati; a když přece něco chybí, buď to žádáno spíše znamením, než hlasem. Také se nikdo neopovažuj při jídle o čtení samém nebo po něčem jiném se dotazovati, aby nebyla dána příčina k mluvení, leč by snad chtěl představený ke vzdělání něco zkrátka říci.

Týhodní čtenář obdržíž, prve než začne čísti, něco chleba a vína pro svaté přijímání, a aby mu snad nebylo obtížno zůstatí lačným; potom pak jez s těmi, kteří mají službu v kuchyni a při stole. Nemají však všickni bratří po pořádku čísti anebo zpívati, nýbrž jen ti, kteří posluchače vzdělávají.

Hlava třicátá devátá.

O míře pokrmův.

Máme za to, že dostačují ku dennímu občerstvení, děje-li se o hodině šesté nebo deváté, pro každé stolování dva vařené pokrmy vzhledem k slabostem různých, aby snad, kdo by z jednoho nemohl jísti, z druhého požíval. Tedy dva vařené pokrmy všem bratřím dostačujte; a je-li ovoce anebo mladá zelenina, přidej se i třetí. Chleba libra

¹⁾ Žalm 50, 17.

jedna odvážená dostačíž na den, ať jest jedno stolování, anebo ať se jí v poledne a na večer. Jedí-li bratří také na večer, třetí část z té libry schovej cellerar a dej k večeři. Kdyby snad práce byla těžší, bude na vůli a v moci opatově, prospěšno-li něco přidati, ale vyloučena buď především všeliká nestřídmost, a nikdy nemá se mnich přesyti, poněvadž nic není tak nedůstojno každého křesťana jako nestřídmost, jakož dí náš Pán: »Hleďte, aby snad nebyla obtížena srdce vaše nestřídmostí.«¹⁾ Mladým však chlapcům nebuď dávána tatáž míra, nýbrž menší než starším, ve všem pak buď zachovávána spořivost. Od požívání masa čtvernožců zdržujte se všickni docela, kromě velice slabých nemocných.

Hlava čtyřicátá.

O míře nápoje.

»Jedenkaždý má od Boha vlastní dar, jeden tak a jiný jinak.«²⁾ A proto s jakousi úzkostlivostí ustanovujeme míru stravy jiných. Hledíce však k potřebám slabých, myslíme, že hemina vína dostačuje jednotlivým na den. Komu pak udělí Bůh daru zdržlivosti, vězte, že zvláštní odplatu vezmou. Kdyby místní poměry, anebo práce, anebo letní vedro více vyžadovaly, buď zůstaveno na vůli představeného; ale nechť povždy toho dbá, aby se nevloudilo přesycení anebo opilství. Dočítáme se sice, že se víno vůbec pro mnichy nehodí, ale poněvadž za našich časů nelze toho od mnichů žádati, shodněme se alespoň v tom, abychom nepili až do sytosti, nýbrž skrovněji, ježto »víno činí odpadlci i moudré.«³⁾ Kde však chudoba místa toho s sebou nese, že ani svrchu určená míra nemůže se dostat, nýbrž mnohem méně, anebo docela nic, chvalte Boha, kteří tam přebývají, a nereptejte; to nade všechno a přede vším připomínáme, aby bratří nereptali.

¹⁾ Luk. 21, 34. — ²⁾ 1 Kor. 7, 7. — ³⁾ Sirach 19, 2.

Hlava čtyřicátá první.

Ve kterou hodinu mají bratří jísti.

Od svaté veliké noci až do letnic jedí bratří v šestou hodinu a na večer. Od letnic pak po celé léto, nemají-li mniši práci polních, anebo přílišné horko jich netíží, ve středu a v pátek se postěte až do hodiny deváté; v ostatní však dni obědvejte v hodinu šestou. Tato hodina šestá k obědu má se podržeti, jsou-li práce na polích, anebo je-li v létě přílišné vedro, a to buď starostí opatovou. A tak vůbec všechno řiďte a spravujte, aby to jednak sloužilo duším ke spasení, jednak, co činí bratří, aby činili bez spravedlivé stížnosti. — Od čtrnáctého září pak až do začátku čtyřicetidenního postu stolujte bratří vždycky v hodinu devátou. V postě však až do veliké noci jezte po Nešporách. Ale Nešpory potom tak časné se konejte, aby nepotřebovali bratří při jídle světla lampy, nýbrž aby za světla ještě denního všechno bylo dokončeno. Než i každého času, je-li večer druhé nebo jediné stolování, má býti k tomu hodina tak určena, aby ještě za světla všechno bylo hotovo.

Hlava čtyřicátá druhá.

Že po Kompletě nikdo nemá již mluvit.

Každého sice času mají mniši býti pilni mlčení, zvláště však v hodiny noční. Pravidelně, jak v dny postní, tak kdykoliv se v poledne obědvá, a sice o dnech, o kterých se v poledne obědvá, ihned jakmile se od večere vstane, sesedněte se všickni pospolu, a jeden předčítej »Collationes«, anebo »Životy Otcův«, anebo vůbec něco, co by vzdělávalo posluchače; nikoliv však z Písma sedmero prvních knih anebo knihy královské, poněvadž slabým myslem nebylo by prospěšno, tyto části Písma v tu hodinu slyšeti; v jinou pak dobu buďtež čteny. Je-li den postu, sejděte se po skončených Nešporách za malou chvíli brzo ku řečenému čtení »Collationes«. Nechť se čte čtyři nebo pět listů, nebo mnoho-li čas připouští; a mezi tímto čtením shromaždete se všickni, i kdo byl někde svěřenou jemu práci

Blahosl. Karlomann, ujec Karla Velikého, jako mnich Kassinský ostříhá ovčí.

zaměstnán. Když potom jsou všickni pohromadě, říkejte Komplet, a po něm nesmí již nikdo s nikým ničeho mluvit. Bude-li někdo postižen, že tento předpis mlčenlivosti přestupuje, budiž přísně potrestán; vyjma, že by se museli přijati hosté, anebo že by snad opat někomu něco nařizoval; ale i to staň se s největší vážností a skrovností.

Hlava čtyřicátá třetí.

O těch, kteří ke službám Božím nebo ke stolu pozdě přicházejí.

Ku hodině služeb Božích ihned, jakmile uslyšíte, bratří, znamení, nechte všeho, co máte v rukou a s největším chvatem pospíchejte; nicméně s vážností, aby nebyl dán podnět k lehkomyslnosti. Tedy ničemu nebudiž dána přednost před službami Božími.

Přijde-li někdo při nočních Vigiliích po »Gloria« žalmu devadesátého čtvrtého, kterýž proto chceme, aby se docela protáhle a zdlouha říkal, nestůj na svém místě v choru, nýbrž stůj poslední všech, anebo na zvláštním místě, jež by takovým opozdilcům ustanovil opat, aby viděn byl od něho i ode všech, až by po ukončených službách Božích veřejným zadostučiněním pykal.

Proto však jsme usoudili, že mají státi na posledním místě anebo stranou, aby vidění jsouce ode všech i pro toto své zahanbení se napravili. Nebo kdyby zůstali před oratoriem, snad by se našel takový, jenž by si buď zase ulehl a spal, anebo zajisté venku by seděl a zevloval, a dala by se příležitost zlému (nepříteli); nechť jdou tedy do vnitř, aby všeho nezameškali a ostatně se polepšili.

Kdo přijde při denních hodinkách ke službám Božím po verši »Deus in adiutorium« a »Gloria« prvního žalmu, stůj dle ustanovení svrchu uvedeného na posledním místě a neopovaž se družiti se ke sboru žalmujících až do zadostučinění, leč s výslovným dovolením opatovým; avšak musí vinník i potom ještě pokání vykonati.

Ke stolu však kdo nepřijde před veršem, aby všickni pospolu říkali verš a se modlili a najednou společně všickni

sedli ke stolu, stalo-li se to jeho nedbalostí anebo vinou, budiž proto po prvé a po druhé pokárán; jestli se opět nepolepší, nebudiž připuštěn ke společnému stolu, nýbrž ať jí odloučen od společnosti všech sám, a buď mu odňata jeho částka vína, dokud neučiní zadost a se nepolepší. Podobný trest stihni toho, kdo není přítomen verši, jenž se říká po jídle. Také nikdo se neopovažuj před ustanovenou hodinou anebo potom něco jísti nebo píti. Ale nabízí-li se komu něco od představeného a bratr odepře to přijati, později však přece by to mítí chtěl, ať neobdrží ani toho, co dříve odmítl, ani nic jiného, dokud se náležitě nenaopraví.

Hlava čtyřicátá čtvrtá.

Kterak mají zadost činiti, kteří jsou vyobcováni.

Kdo pro těžší provinění jest vyobcován od oratoria a od stolu, v čase, kdy se služby Boží v oratoriu konají, nechť leží na tváři přede dveřmi oratoria nic neříkaje, a zůstane prostřen u nohou všech vycházejících z oratoria. A to dělej tak dlouho, až uzná opat, že jest dosti učiněno. Je-li pak zavolán od opata, padni nejprve k nohám opata, potom všech bratří, aby se za něho modlili. Od té chvíle může opět na rozkaz opata připuštěn býti k choru, a opat vykáže mu místo; ale nesmí žádný žalm začínati, ani žádné čtení ani nic jiného v oratoriu přednáseti, leč by opět opat poručil. A při všech hodinkách, když se končí služby Boží, padni na zemi na tom místě, na kterém stojí, a tak číň zadost, až mu opat přikáže, aby i od tohoto pokání ustál. Kterí však jsou pro lehké poklesky vyobcováni jen od stolu, ať činí pokání v oratoriu a v něm pokračují tak dlouho, až dá opat požehnání a řekne: jest dosti.

Hlava čtyřicátá pátá.

O těch, kteří v choru pochybují.

Chybí-li někdo, když říká žalm, responsorium, antifonu anebo čtení, a nepokoří se na místě zadostučiněním přede všemi, jest podroben většímu trestu, poněvadž nechtěl

pokorou napravit, co nedbalostí zavinil. Pacholíci však buďte za takové provinění trestáni bitím.

Hlava čtyřicátá šestá.

O těch, kteří v jiných jakýchkoliv věcech se proviní.

Jestliže některý bratr při práci v kuchyni, ve sklepě, v dílně, v pekárně, v zahradě, při svém řemesle, anebo na

Práce mnichů: Na vinici a na poli. (Hl. 48.)

kterémkoliv místě něco zaviní, rozbije nebo ztratí, nebo cokoliv jiného učiní, a nepřijde ihned před opata nebo před shromážděnou družinu dobrovolně sám od sebe učinit zadosť a své chyby vyjevit, bude-li to skrze jiného zvěděno, takový buď podroben přísnější kázni. Běží-li však o poklesk týkající se svědomí, pak budiž vyjeven toliko opatovi anebo některému z duchovních otců, kteří umějí vlastní a cizí rány léčiti, a neodkrývají jich ani nevyzrazují.

Hlava čtyřicátá sedmá.

O znamení ke službám Božím.

Opat o to pečuj, aby ke službám Božím za dne i v noci dáváno bylo znamení; a sice nechť sám dává znamení, anebo nechť uloží tuto starost takovému bedlivému bratru, aby se všecko vykonalo v příslušné hodiny. Žalmy a antifony začínejte po opatovi po pořádku bratří, kterým jest přikázáno. Také zpívati nebo čísti neopovaž se, leč kdo může ten úřad zastati, aby vzdělával posluchače. Potom má se to díti s pokorou, s vážností a se svatou bázní, a od toho, komu nařídí opat.

Hlava čtyřicátá osmá.

O ruční práci denní.

Zahálka jest nepřítelkyní duše. A proto mají se bratří v některou dobu zaměstnávat ruční prací, a v jinou opět dobu svatým čtením. Pro toto obojí zaměstnání míníme čas rozvrhnouti tímto způsobem:

Od velikonoc až do počátku října jdou bratří ráno ke práci a obstarávají, co jest potřeba, od první až téměř do čtvrté hodiny. Od hodiny čtvrté až do času, kdy se modlí Sextu, zabývejte se čtením. Když pak po šesté hodině vstanou od stolu, odpočiňtež si na svých ložích ve vší tichosti; anebo chce-li kdo snad pro sebe čísti, čti si tak, aby druhého nerušil. Nona konej se trochu dříve, okolo půl osmé hodiny, a po té opět pracujte, co jest dělati, až do Nešpor. Kdyby však místní poloha nebo chudoba toho žádala, aby se sami zabývali sklizením plodin, nermuťte se; poněvadž tehdy jsou v pravdě mnichy, živí-li se prací svých rukou, jakož i otcové naši a apoštolové. Ale všecko děj se v míře se zřetelem k malomyslným.

Od prvního však října až do začátku čtyřicetidenního postu věnujte se čtení až do konce druhé hodiny; o druhé hodině konej se Tercie, a po té až do Nony dělejte všickni svou práci, která se jim uloží. Na dané první znamení k Noně opusť každý svou práci a buď připraven, až by

Škotský mnich a biskup sv. Kentingern oře jeleny.

druhé znamení zaznělo. Po jídle zanášejte se opět čtením anebo žalmy.

Ve dnech doby svatopostní od rána až do konce třetí hodiny věnujte se čtení, a až do konce desáté hodiny pracujte, co se uloží.

Pro tuto dobu čtyřicetidenního postu ať obdrží každý knihu z bibliotšky, kterouž má po pořádku celou přečísti. Tyto knihy rozdělí se na počátku postu. Ale především buďte ustanoveni jeden nebo dva starší, kteří by obcházelí samostan v hodinách, v kterých se zabývají bratří čtením, a dohlíželi by, není-li snad některý bratr lenivý, jenž se oddává zahálce nebo marnému povídání, a není pilen čtení, a tak nejenom sobě jest neužitečen, nýbrž i jiné pohoršuje. Byl-li by takový, čehož Buh uchovej, postižen, buď pokárán jednou a po druhé; pakli se nepolepší, buď podroben kázni řeholní a sice takovým způsobem, »aby i jiní bázeň měli.¹⁾ Také ať bratr s bratrem neobcuje v nepatřičný čas. V neděli věnujte se čtení všickni, vyjma těch, kteří jsou ustanoveni v rozličných úřadech.

Kdyby však byl někdo tak nedbalý a leniv, že by nechtěl studovati nebo čísti, anebo kdyby toho někdo neuměl, ulož se mu něco jiného činiti, aby nezahálel. Bratřím churavým a slabým budiž určena taková práce, nebo dáno takové zaměstnání, aby ani nezaháleli, ani tíží nebyli přemoženi nebo odstrašeni. K jejich nestateči jest opatovi prohlédati.

Hlava čtyřicátá devátá.

O zachovávání čtyřicetidenního postu.

Měl by sice život mnicha každého času ostříhati kázně doby svatopostní, poněvadž však málokterí mají k tomu sílu, proto radíme, aby každý alespoň v době čtyřicetidenního postu svůj život ve vši čistotě zachovával a zároveň všech nedbalostí jiných času v těchto posvátných dnech obmýval. Toto děje se důstojným způsobem ten-

¹⁾ 1 Tim. 5, 20.

krátě, když se všech poklesků varujeme, a modlitby se lkáním, posvátné četby, zkroušenosti srdce a zdržlivosti jsme pilni. V těchto tedy dnech přidejme si něco k obyčejnému úkolu své služby: totiž zvláštní modlitby, újmu v jídle a pití, tak aby každý nad míru sobě ustanovenou něco z vlastní vůle »s r a d o s t í D u c h a s v a t é h o«¹⁾ Bohu obětoval, to jest, odepřel něco svému tělu v pokrmu, v nápoji, v spánku, v mluvení, v žertování, a s radostí duchovní touhy svatý hod velikonoční očekával. Co však každý obětuje, oznam svému opatu, a s jeho děj se požehnáním a vůlí, poněvadž co se koná bez dovolení duchovního otce, připočte se k osobivosti a k marné chloubě, nikoliv ke zásluze. S vůlí opata má se tudíž všecko konati.

Hlava padesátá.

O bratřích, kteří daleko od oratoria jsou zaměstnáni.

Bratří, kteří jsou daleko v práci a podle uznání opatova nemohou přijíti v určité hodiny do choru, konejte služby Boží tam, kde právě pracují, ve svaté bázni na kolena padající. Podobně ti, kteří jsou na cestě, nemají nechat minouti ustanovené hodiny k svaté službě, nýbrž ať je dle možnosti zachovají a nezameškají povinnou službu vykonati.

Hlava padesátá první.

O bratřích, kteří nejdou velmi daleko.

Bratr, jenž jest vyslán v příčině nějaké záležitosti a doufá téhož dne se vrátiti do samostanu, neopovažuj se venku jísti, i kdyby ho někdo třeba prosil; leč by mu bylo od jeho opata přikázáno. Pakli jinak učiní, budiž vyobcován.

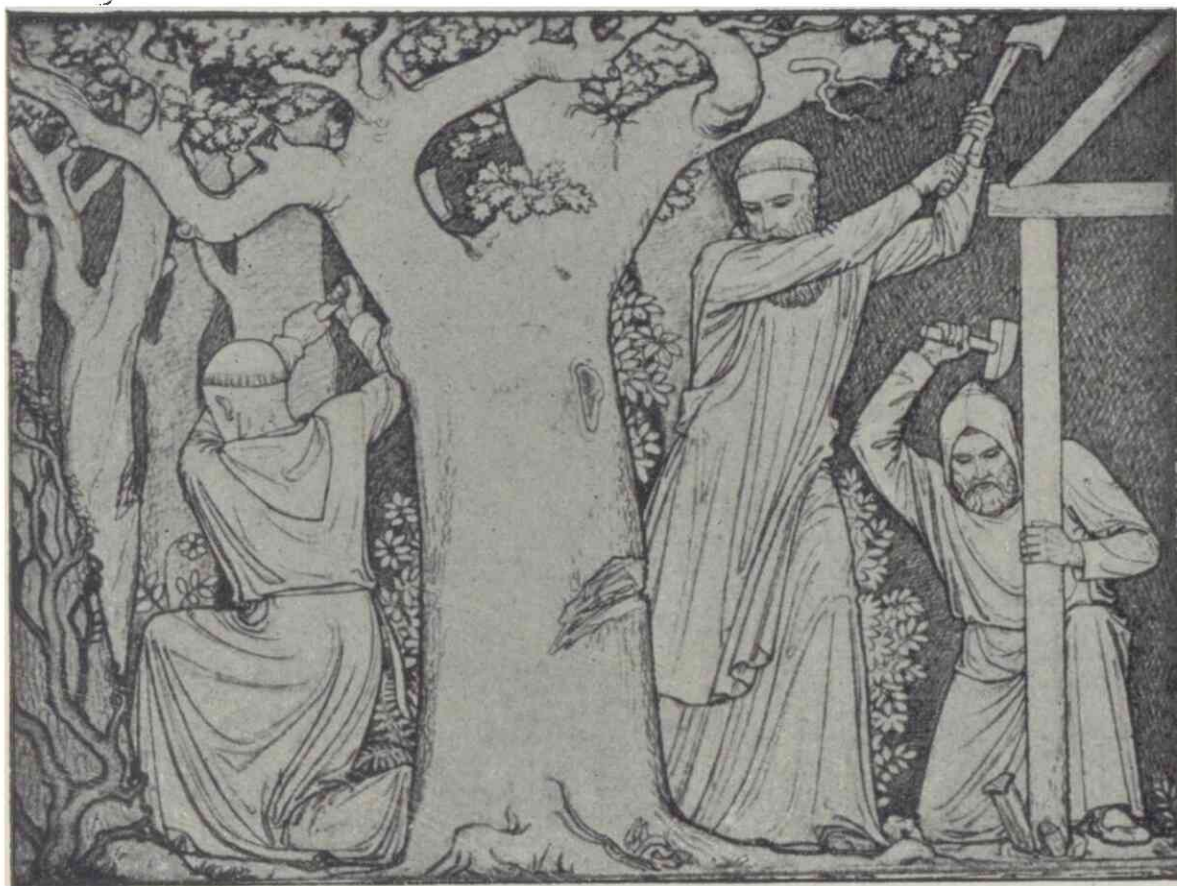
Hlava padesátá druhá.

O oratoriu monastýru.

Oratorium²⁾ budiž tím, od čehož jest nazváno a jmenováno, a nebuď tam nic jiného činěno nebo chováno. Po

¹⁾ 1 Thess. 1, 6. — ²⁾ Místo k modlení, ke službám Božím, chrám.

skončených službách Božích všickni, vzdavše úctu Bohu, v největší tichosti odejděte, aby bratr, jenž by snad sám soukromí chtěl se modlití, nebyl rušen znepokojováním se strany druhého. Také chce-li se někdo vubec pro sebe tiše modlití, jednoduše vejdi a modli se; ale nikoli hlasitě, nýbrž v slzách a vroucnosti srdce. Kdo by však tohoto úmyslu neměl, tomu nebuď dovoleno po dokonaných službách Božích v oratoriu prodlévati, aby, jak praveno, druhý nebyl rušen.

Práce mnichů: V lese. (Hl. 48.)

Hlava padesátá třetí.

O přijímání hostí.

Všickni příchozí hosté buďte přijati jako Kristus, poněvadž sám jedenkrát řekne: »Hostem jsem byl, a přijali jste mne.«¹⁾ A všem buď prokázána příslušná čest, »zvláště pak domácím víry«²⁾ a pocestným. Jakmile tedy host jest oznámen, vyjděte mu vstříc

¹⁾ Mat. 25, 35. — ²⁾ Srv. Gal. 6, 10.

představený nebo bratří se vší úslužností a láskou; a nejprve se spolu pomodlete a pak se pozdravte v pokoji. Políbení pokoje nedává se tudíž dříve, až po vykonané modlitbě, pro šalby ďábelské. Při pozdravení samém buď projevena všecka pokora. Ve všech hostech, jak při jejich příchodu tak při odchodu, budiž se skloněnou hlavou nebo úplným vrhnutím se na zemi Kristus uctíván, jenž se v nich přijímá.

Když jsou hosté takto přijati, buďte vedeni k modlitbě, a potom sed' s nimi představený, anebo komu sám nařídí. Čti se před hostem zákon Boží, aby se vzdělal, a po té buď mu prokazována všeliká laskavost. Půst k vůli hostu může představený zrušiti, leč by snad byl zvláštní den postu, jenž by nemohl býti zrušen; ale bratří ať zachovají obyčeje postu. Vodu na ruce lej opat hostům; nohy umývejte všem hostem jak opat, tak celá klášterní družina; načež říkejte tento verš: »Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. Přijali jsme, Bože, milosrdenství tvé uprostřed chrámu tvého.« ¹⁾ Největší pozornost a péče budiž věnována přijímání chudých a pocestných, poněvadž v nich obzvláště Kristus se přijímá; kdežto pych boháčů sám sobě úctu vymáhá.

Kuchyně opata a hostí buď pro sebe, aby v nejisté hodiny příchozí hosté, kteří nikdy nescházejí klášteru, neznepokojovali bratří. Do této kuchyně budtež dáni vždy na rok dva bratří, kteří by tuto službu dobře mohli obstarati. Potřebují-li, budtež jim přidáni pomocníci, aby sloužili bez reptání; a tito pomocníci, nemají-li již dosti zaměstnání, ať jdou opět po práci, která se jim přikáže. A nejenom při těchto, nýbrž i při všech ostatních zaměstnáních v klášteře má se k tomu hleděti, aby, kde jest toho potřebí, dali se pomocníci, kteří pak, když nemají již co dělati, budtež opět poslušni jiných rozkazů. Také buď některému bohabojnému bratru svěřena starost o pokoj pro hosti; tam má býti dostatečně upravených loží, a vůbec buď dům Boží od moudrých a moudře spravován. K hostům konečně nikdo, komu není poručeno, se nepřidružuj, ani s nimi

¹⁾ Žalm 47, 10.

Svatý trpitel Job.

Stávejme se trpělivostí účastnými utrpení Kristova, od Jeho vedení se nikdy nevzdalující a v Jeho učení až do smrti v klášteře setrvávající, abychom si zasloužili i Jeho království býti společníky. (Proslov sv. řehole.)

nemluv; nýbrž potkáš nebo vidíš-li je, pokorně je pozdrav, a požádav za požehnání jdi dále s podotknutím, že nemáš dovolení mluvit s hostem.

Hlava padesátá čtvrtá.

Že nesmí mnich listů nebo darů přijímati.

Nikterak nebuď mnichům dovoleno ani od rodičů, ani od koho jiného, ani mezi sebou listy, památky nebo jakékoliv dárky přijímati anebo dávat bez dovolení opatova. Kdyby některému bratru i od jeho rodičů něco bylo posláno, neopovažuj se to přijati, pokud by to dříve nebylo oznámeno opatovi. Dovolí-li opat, aby se věc přijala, jest přece v jeho moci, komu přikáže ji dáti; a nermuť se bratr, kterému snad byla věc poslána, aby nebyla dána příležitost ďáblu. Kdo by se však odvážil jinak jednati, budiž podroben kázni řeholní.

Hlava padesátá pátá.

O oděvu a obuvi bratří.

Oděv buď dán bratřím podle jakosti nebo podnebí místa, kde přebývají, poněvadž se ve studených krajinách více potřebuje, v teplých však méně. Posouzení o tom přísluší opatovi. My však máme za to, že v mírných krajinách pro každého mnicha dostačují kukla¹⁾ a tunika;²⁾ kukla v zimě z tlustého sukna, v létě tenká nebo již obnošená; potom škapulír pro práce, a za obuvi punčochy a střevíce. O barvu anebo hrubost všech těchto věcí nestarejte se mniši, nýbrž vezměte, co lze dostat v krajině, kde žijí, anebo co může býti laciněji koupeno. Opat však měj péči o správnou míru, aby nebyla roucha krátká nosícím je, nýbrž přiměřena. Obdrževše nová roucha, vždycky ihned stará vraťte, aby se uschovala v šatnici pro chudé. Neboť dostačuje mnichovi míti dvě tuniky a dvě kukly pro noc a pro praní. Co nad to jest, zbytečno jest, a má býti odňato. I střevíce a cokoliv jest obnošeno, nechť navrátí

¹⁾ Cuculla. — ²⁾ Tunica, sukně, říza, habit.

bratří, když dostanou nové. Kteří se ubírají na cestu, ať obdrží ze šatnice nabedrnice, jež vrátivše se, zase tam odevzdejte vyprané. Kukle pak a tuniky buďtež poněkud lepší, než jaké obyčejně nosí; také tyto obdrží ze šatnice bratří vydávající se na cestu, a navrátivše se opět je odvedou.

Jakožto potřeby ložní dostačujte rohožka, prostěradlo, pokrývka a polštář. Lože má opat často prohlížeti, jestli v nich nic není, co by si byl některý bratr přivlastnil; a pakli by se u někoho něco našlo, čeho nedostal od opata, budiž co nejpřísněji potrestán. A aby tato nepravost soukromého vlastnictví z kořene byla vyhubena, budiž od opata všecko dáno, čeho jest potřebí, totiž kukla, tunika, punčochy, střevíce, pás, nuž, pisadlo, jehla, utěradlo, tabulky, aby všeliká výmluva potřeby byla odňata. Ostatně měj opat vždycky na paměti výrok Skutků apoštolských: že »rozdělovalo se jednomo každému, jakž komu potřebí bylo.«¹⁾ Pročež prohlédej i opat k potřebám slabých, nikoli však ke zlé vůli závistivých. Ale ve všech svých soudech pamatuj na Boží odplatu.

Hlava padesátá šestá.

O stolu opatově.

Opat má míti svůj stůl vždycky s hostmi a cizími. Kdykoliv však jest méně hostí, na jeho buď vůli a moci, povolati z bratří k svému stolu, které chce. Ale postarej se, aby jeden nebo dva starší vždycky s bratřími zůstali pro kázeň.

Hlava padesátá sedmá.

O umělcích monastýru.

Jsou-li v samostanu bratří, kteří nějaké řemeslo anebo umění znají, se vši pokorou je vykonávejte, dovolí-li opat. Kdyby se však některý z nich vypínal znalostí svého umění, domnívaje se, že tím prospívá něčím klášteru, takový buď odstraněn od toho umění a nezabývej

¹⁾ Skut. ap. 4, 35.

se jím opět, leč by se snad stal pokorným, a opat zase mu je přikáže.

Je-li něco z prací umělcův a řemeslníků na prodej, viztež, skrze čí ruce má to býti obstaráno, aby se neopovážili dopustiti se nějakého podvodu na klášteru. Pamatujte povždy Ananiaše a Safiry, aby snad smrti, kteréž tito na těle podlehli, se všemi, kteří se zbožím klášterním jakkoliv nepoctivě zacházejí, neutrpěli na duši. Při cenění pak nevluď se zlo lakoty, nýbrž vždycky o něco laciněji buď dáno, než jak od světských lidí může býti prodáváno, aby ve všem ctěn byl Bůh.¹⁾

Hlava padesátá osmá.

O způsobu přijímání bratří.

Přijde-li někdo nový oddat se životu řeholnímu, nebudiž lehce přijat, nýbrž šetřiti jest výroku apoštola: „Zkušujte ducha, jsou-li z Boha.“²⁾ Vytrvá-li pak příchozí tluka, a činěné jemu nesnáze a obtíže v příčině přijatí po čtyři nebo pět dní trpělivě snáší, a trvá na své prosbě, buď mu vstup povolen, a nechť dlí několik dní v příbytku hostí. Po té přebývej v jizbě novicu, kde rozjímej, jez a spi. A buď mu přidělen takový starší bratr, jenž jest způsobilý získati duše a jenž by ho velmi bedlivě pozoroval, hledá-li v pravdě Boha, je-li naplněn horlivostí ke službám Božím, k poslušnosti a ke snášení pokoreň. Buďte mu pověděny všechny těžkosti a příkrosti, skrze než se kráčí k Bohu. Slibuje-li vytrvati ve své stálosti, po uplynutí dvou měsíců přečti se mu celá tato řehole a řekni se mu: „Ejhle zákon, pod kterým chceš bojovati; můžeš-li ho zachovávat, vstup; pakli nemůžeš, svobodně odejdi!“. Zůstává-li při svém úmyslu, buď opět zaveden do svrchu dotčené jizby novicu a dále zkoušen ve vší trpělivosti a se vším učením.³⁾ Po šesti měsících buď mu zase přečtena řehole, aby věděl, k čemu vstupuje; a setrvá-li ještě, za čtyři měsíce buď mu znova táž řehole přečtena.

¹⁾ 1 Petr 4, 11. — ²⁾ 1 Jan 4, 1. — ³⁾ Srv. 2 Tim. 4, 2.

Jestli pak věc u sebe uváživ, slíbí všechno zachovávat a všeliké rozkazy plnit, tehdy budiž přijat do klášterní obce a budiž si vědom, že podle zákona řehole od toho dne není mu dovoleno z monastýru vystoupiti, ani se šije se-
trásti jeho řehole, kteréž za tak dlouhého rozmýšlení bylo mu volno buď zamítnouti, buď přijati.

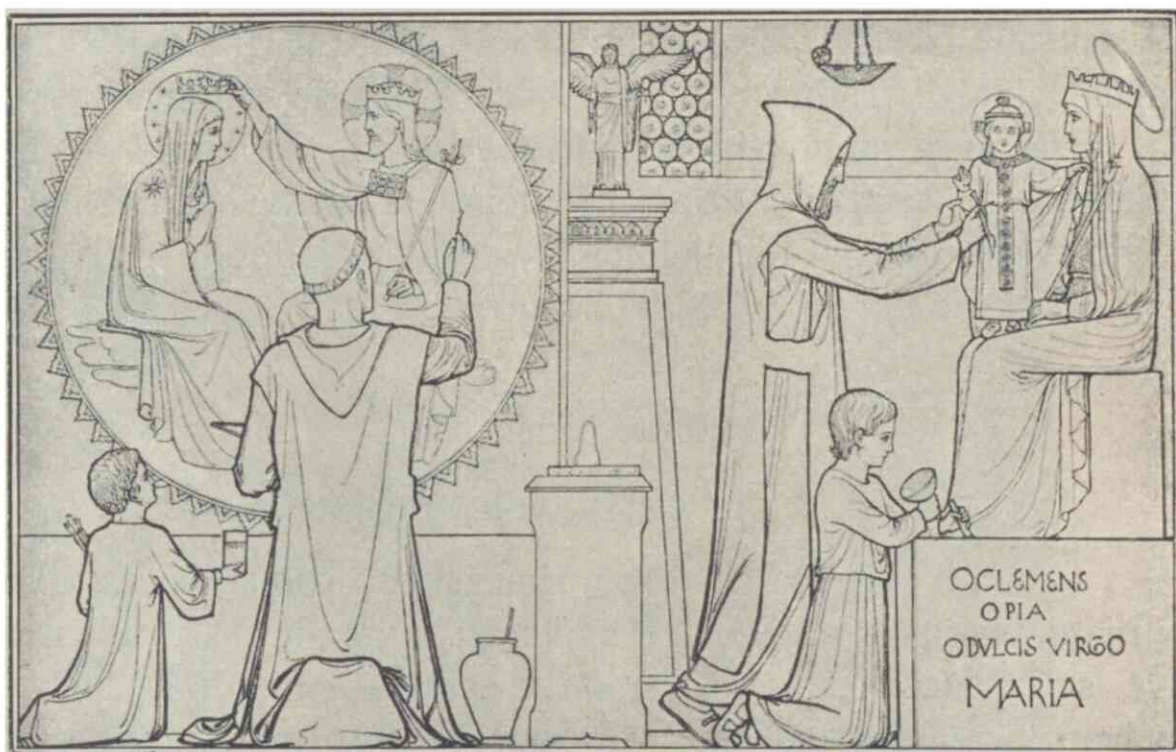
Ten pak, který má býti přijat, slib v oratoriu přede všemi stálost, obrácení svých mravů a poslušnost, před Bohem a Svatými *jeho*, aby věděl, že,

Práce mnichů: Umění stavitelské. (Hl. 57.)

kdyby někdy proti tomu jednal, od toho bude zavržen, jemuž se posmívá. O tomto svém slibu vyhotov listinu na jméno Svatých, jichž ostatky tam jsou, a přítomného opata. Tuto listinu vlastní rukou napiš, anebo alespoň, není-li psaní znalý, jiný od něho byv požádán ať ji napíše, a onen novic přičiní k tomu znamení a vlastní rukou položí ji na oltář. Když byl záslibný list tam položil, začni novic ihned tento verš: »Suscipe me, Domine, secundum eloquium tuum et vivam; et non confundas me ab expectatione mea. Přijmiž mne, Hospodine, podle slova svého, a živ budu; a nezahanbuj

mne v očekávání mém!« ¹⁾ Tento verš opakuj celý sbor třikráte a připoj »Gloria Patri.« Po té nový bratr padni k nohám všech po řadě, aby se za něho modlili, a od toho dne budiž počítán do klášterní obce. Má-li nějaké jmění, ať rozdá je dříve chudým, anebo učiniv slavné darování odevzdá je klášteru, ničeho sobě nepodrzuje ze všeho; vždyť ví, že od toho dne ani nad vlastním tělem moci nemá. Proto hned v oratoriu buď svlečen z vlastních šatů a oblečen v roucho klášterní. Onen však oděv, z něhož

Práce mnichů: Malířství a sochařství. (Hl. 57.)

byl svlečen, buď uschován v šatnici, aby, kdyby snad někdy, čeho Bůh nedopusť, svolil pokušení ďáblově a chtěl ze samostanu vystoupiti, vysvlečen byv z roucha klášterního, byl vypuzen. Onoho však listu záslibného, jež s oltáře vzal opat, ať neobdrží, nýbrž uschovej se v monastýru.

Hlava padesátá devátá.

O synech šlechticů nebo chudých.

Jestli snad někdo ze šlechticův obětuje svého syna Bohu do kláštera, a chlapec jest mladšího věku, vyhotovte

¹⁾ Žalm 118, 116.

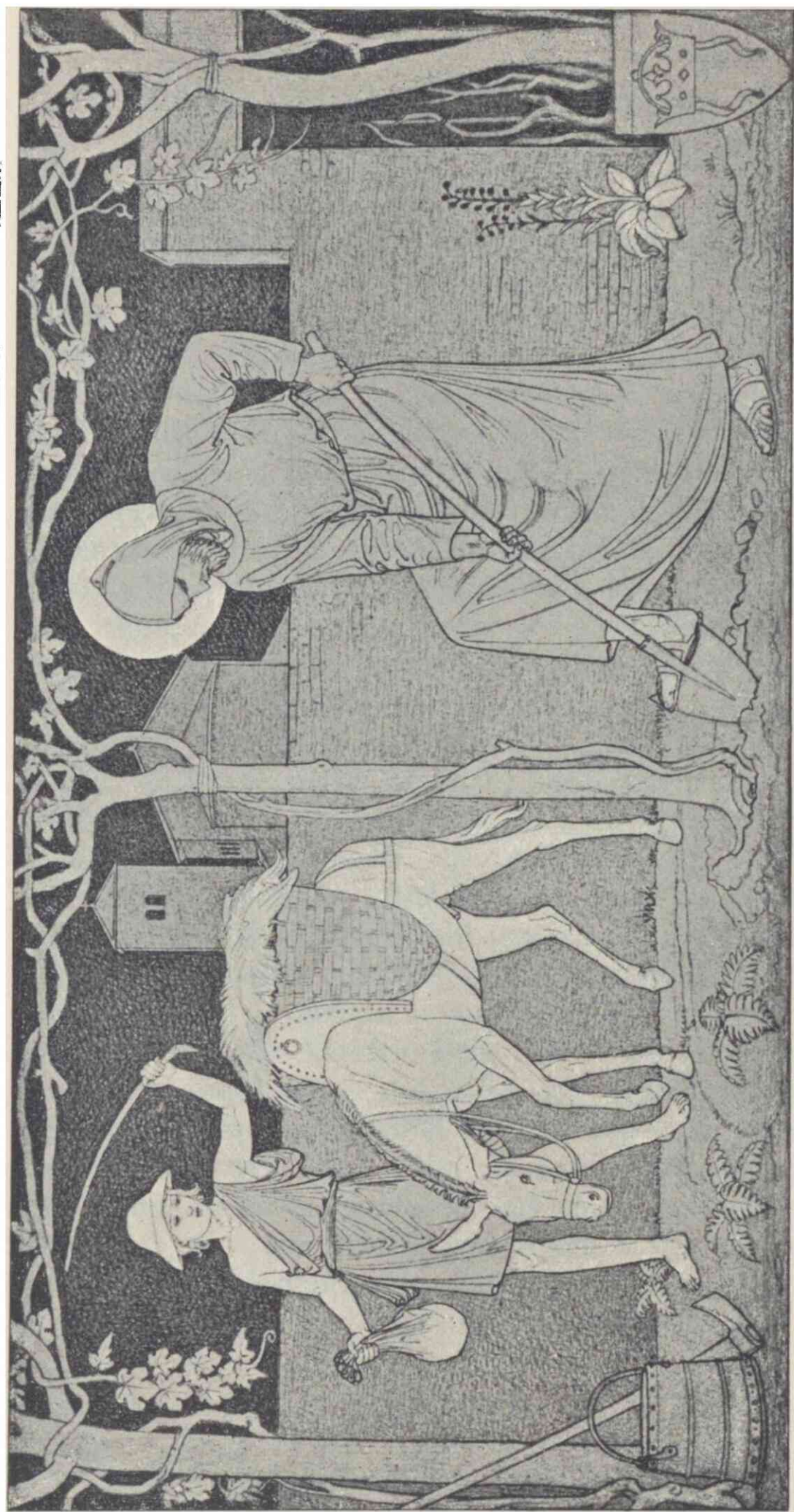
jeho rodiče listinu, o níž jsme svrchu mluvili, a zaviňte zároveň s darem obětním tuto listinu a ruku chlapce do plátna oltářního a tak jej oběťte. Co se týče jeho jmění, slibte v této listině pod přísahou, že nikdy ani sami, ani skrze nějakého prostředníka, ani jakýmkoliv způsobem z toho mu nic nedají, ani že mu neposkytnou příležitosti, něco jako vlastnictví míti v držení. Nechtějí-li však toho učiniti, nýbrž raději chtějí něco obětovati monastýru almužnou ku své zásluze, učínte z toho, co chtějí dáti, klášteru darování, vyhradíce sobě, chtějí-li, toho zboží užívání. A tak budiž všemožně zabráněno, aby v té příčině nezůstala chlapci žádná vyhlídka, která by jej mohla svést a, čeho Bůh uchovej, do záhuby uvrci, jak jsme to ze zkušenosti seznali. Podobně učínte i méně zámožnější. Kdo však docela nic nemají, vyhotovte jednoduše listinu a oběťte s darem obětním svého syna před svědky.

Hlava šedesátá.

O kněžích, kteří chtějí vstoupiti do kláštera.

Žádá-li někdo ze stavu kněžského do kláštera býti přijatu, nebud' proto snáze svoleno; vytrvá-li však naprosto ve své žádosti, věz, že musí všecku kázeň řehole zachovávat i a ničeho se mu nepopustí, aby bylo, jakož jest psáno: »Příteli, nač jsi přišel?« ¹⁾ Ale bud' mu dovoleno podle opata státi, požehnání říkati a mši slaviti, nařídí-li však opat; pakli jinak, ničeho se neodvažuj, věda, že jest poddán kázni řeholní, a že má spíše dávat všem příklad pokory. A když se snad v monastýru projednává nějaká volba nebo jiná věc, prohlédej k místu, které se srovnává s jeho vstoupením do kláštera, nikoli k onomu, které mu bylo vykázáno z úcty k důstojnosti kněžské. Chce-li však někdo z kleriků z téže touhy přijatu býti do samostanu, budiž také postaven na místo poněkud vyšší, ale jenom tenkrát, slíbí-li zachovávání řehole a svou stálost.

¹⁾ Mat. 26, 50.

Blah. Radehis, král Lombarduv, jako mnich Kassinský pracuje na vinici.

Hlava šedesátá první.

O cizích mniších.

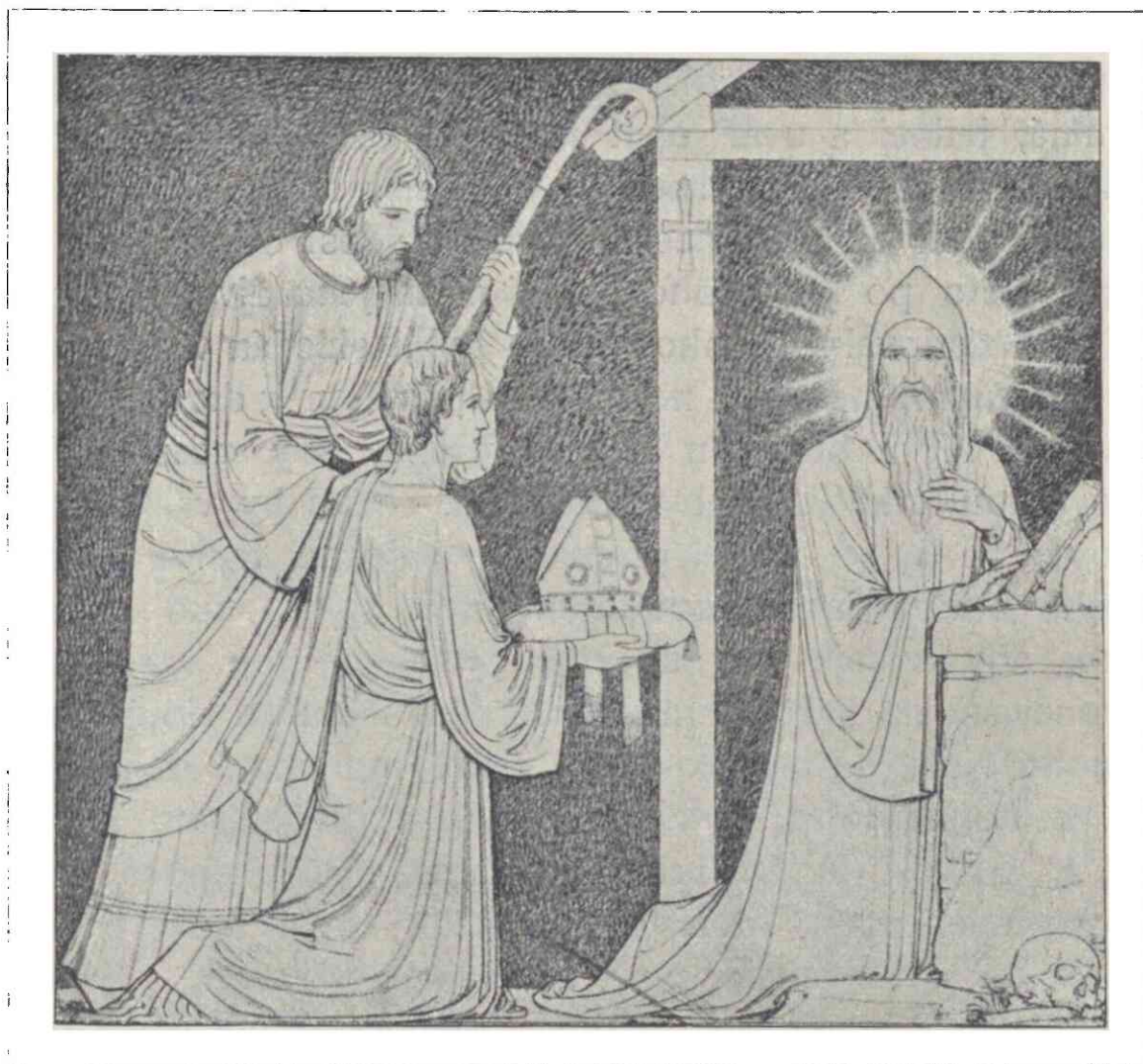
Přijde-li některý cizí mnich z dalekých krajín a chce jako host přebývati v klášteře, je-li spokojen se způsobem života, který shledává, a neznepokojuje monastýru a zbytečných věcí nepožaduje, nýbrž prostě jest spokojen s tím, co nalézá, budiž přijat, na jak dlouho si přeje. Jestli něco rozumně, moudře, s pokorou a láskou vytýká anebo připomíná, jednej a uvaž opat moudře, jestli ho snad Pán Bůh právě za tím účelem nebyl poslal. Chtěl-li by však potom slíbiti stálost, neboť taková žádost odepřena, tím méně, ježto po čas pohostinství mohl jeho život býti seznán. Požadoval-li mnoho, anebo byl-li shledán v tom čase nešlechetným, netoliko nemá býti přivtělen k družině monastýru, nýbrž buď mu slušně řečeno, aby odešel, aby jeho bídou také jiní nebyli nakaženi. Pakli by však nebyl takový, že by se musel propustiti, nejenom teprve k jeho prosbě buď přijat za soudruha obce, nýbrž buď mu raděno, aby zůstal, aby se jeho příkladem jiní vzdělávali, a poněvadž na každém místě jednomu Pánu se slouží, pro jednoho Krále se bojuje. Také může mu opat, pokládá-li ho za hodna toho, vykázati poněkud přednějšího místa. Totéž, co jest tu řečeno o mnichovi, měj platnost i při svrchu uvedených kněžích a klericích; opat může je postavit na vyšší místo, než které jim vzhledem k jejich vstoupení do monastýru přísluší, znamená-li, že jejich obcování toho zasluhuje. Varuj se však opat, aby nikdy z nějakého známého samostanu nepřijímal mnicha ku trvalému přebývání bez svolení jeho opata a bez listu doporučného, neboť jest psáno: »Čeho nechceš, aby dalo se tobě, hled, abys i ty jinému nečinil.«¹⁾

¹⁾ Mat. 7, 12; Tob. 4, 16.

Hlava šedesátá druhá.

O kněžích monastýru.

Chce-li si opat někoho dáti posvětit na kněze nebo jáhna, vyvol ze svých, kdo by hoden byl kněžský úřad vykonávati. Posvěcený však varuj se vypínání a pýchy, a neodvažuj se dělati, leč co mu opat nařídí, věda, že nyní

Povolání mnicha k pastýřskému úřadu církve.

mnohem více musí se řeholní kázni podrobiti. Kněžství nemá mu zavdati příčinu, aby zapomínal na poslušnost a kázeň řehole, nýbrž více a více prospívej v Bohu. Místo však ono vždycky drž, které mu přísluší podle vstoupení do monastýru, kromě ve službě oltáře, a jestli snad mu klášterní obec samovolně se svolením opata pro jeho zásluhy ustanoví vyšší místo. Nicméně věz, že musí zacho-

vávati předpisy děkanů a představených. Pakli se opovází jinak jednati, nikoliv za kněze, nýbrž za odbojníka buď pokládán; a jestli, často byv napomenut, se nenapraví, vezmi se i biskup na svědectví. Nepolepší-li se ani potom, ježto poklesky jeho jsou zjevny, budiž ze samostanu vyloučen; však jenom, je-li tvrdošijnost jeho tak velika, že se nechce ani podrobiti, ani řehole poslouchati.

Hlava šedesátá třetí.

O pořádku v řeholní obci.

Pořádek v klášteře zachovávejte bratří takový, aby rozhodovaly v té příčině čas příchodu, zásluha života a určení opata. Při tom však neuváděj opat ve zmatek stádce jemu svěřeného, ani, jakoby svobodné své moci užívaje, neustanovuj nic nespravedlivě, nýbrž pamatuj vždycky, že ze všech svých soudův a skutků skládati bude Bohu počet. Tedy podle pořádku, který opat určil, anebo který bratřím přísluší, ať přistupují k políbení pokoje, ku přijímání, nechť počínají žalmy a stojí v choru; a nikdy a nikde nemá určovati pořádek ani přednost míti věk, vždyť Samuel a Daniel mládenci soudili starší. Mimo ty tudíž, které by opat, jak jsme pravili, z vyššího úmyslu povýšil anebo z jistých příčin sesadil, všickni ostatní následujte po sobě podle svého vstoupení, takže ku příkladu kdo přišel v druhou hodinu denní, věz, že jest v monastýru mladší onoho, jenž přišel v první hodinu denní, jakéhokoliv věku anebo kteréhokoliv důstojnosti jest. U chlapců však má se ve všem a ode všech držeti kázeň.

Mladší tedy ctěte své starší, starší však mladší milujte. Při vzájemném oslovení nebo jmenování není nikomu dovoleno druhého toliko pouhým jménem nazývati; nýbrž starší jmenujte své mladší »bratřími«, mladší však své starší »nonni«, to jest, »ctihodnými otci« nazývejte. Opat však, poněvadž u víře pokládá se za náměstka Kristova, budiž jmenován »pán« a »opat«, nikoli svým osobováním, nýbrž z úcty a lásky ke Kristu. On pak tak se ukazuj ve smýšlení a jednání, aby byl hoden takové

cti. Kdekoliv se bratři potkají, mladší od staršího žádej požehnání. Jde-li starší mimo, mladší povstaň a postup jemu

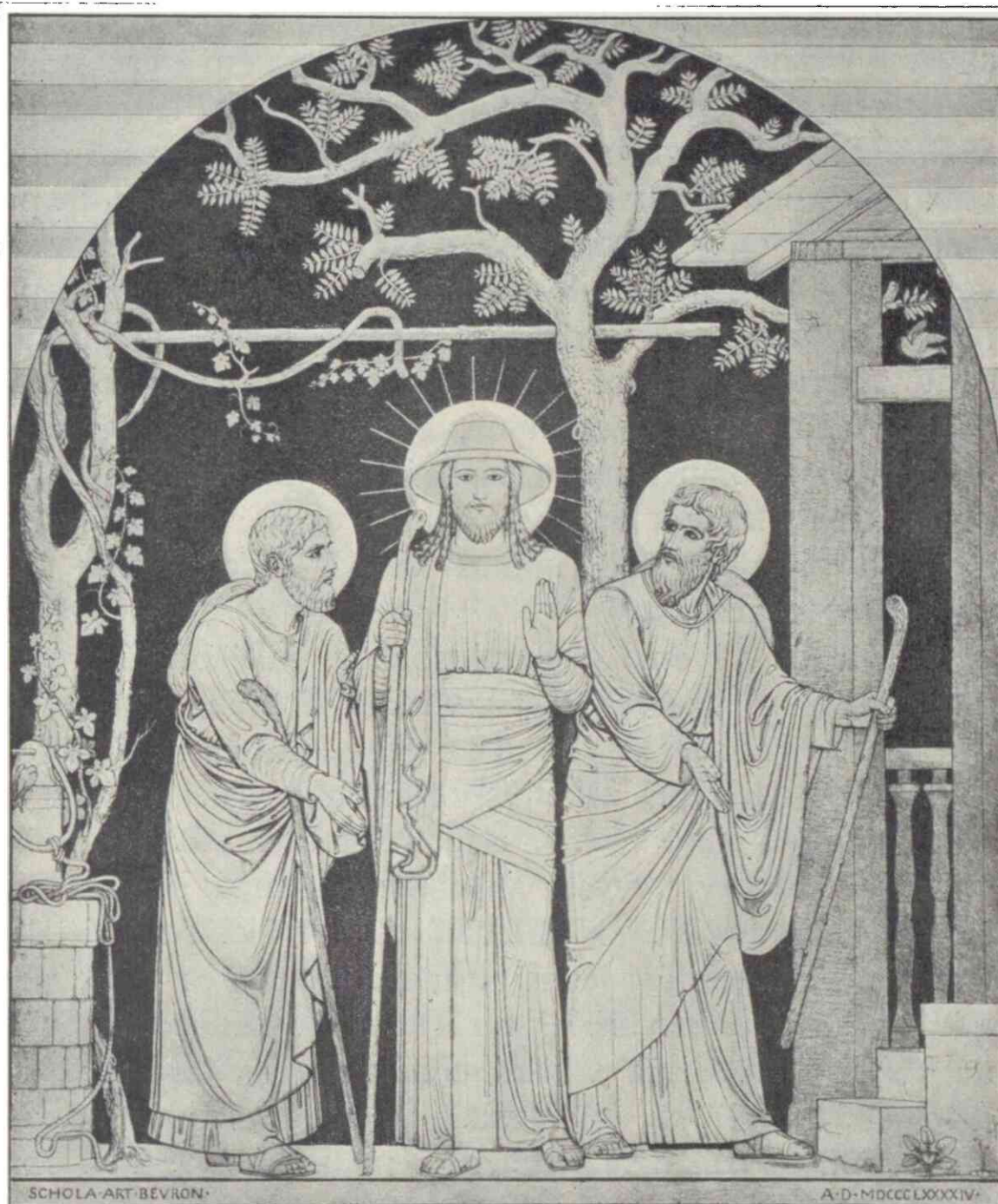

Pohostinství Abrahamovo. (Hl. 53.)

»Řekl Abraham: Pane, našel-li jsem milost před očima tvýma, nepomíjej služebníka svého; ale přinesu trochu vody, a umejte nohy své a odpočiňte pod stromen.« 4 Mojž. 18, 3. 4.

místo ku sednutí, a neosměluj se k němu přisednouti, až jej k tomu starší vybídne, aby se stalo, jakož jest psáno:

Uctivostí se vespolek předcházejíce.¹⁾ Chlapci, jak malí tak větší, nechť obdrží svá místa v oratoriu a při

Pohostinství učenníku Emauských. (Hl. 53.)

I přinutili ho říkouce: Zstaň s námi, neb se připozdívá, a den se již nachýlil. I všel s nimi. Luk. 24, 29.

stole podle kázně; venku však a kdekoliv ať jsou pod dohlídkou a kázní, až dojdou rozumného věku.

¹⁾ Řím 12, 10.

Hlava šedesátá čtvrtá.

O ustanovení opata.

Při ustanovení opata budiž vždycky té zásady šetřeno, aby ten byl ustanoven, kterého si celá řeholní obec jednomyslně v bázni Boží, anebo i malá část její lepší radou zvolila. Buď však volen podle zásluh života a umění moudrosti, kdo má býti ustanoven, byť byl třeba poslední v pořadí řeholní obce. Pakli by i celá družina si předsevzala voliti osobu, čehož Bůh uchovej, souhlasící s její nepořádky, tu biskup, k jehož diecesi ono místo náleží, aneb opatové, aneb sousední věřící, jakmile se poněkud o těchto nepořádcích dozvědí, zabraňte, ať úrada zlých nepřevládá, a ustanovte domu Božímu hodného správce, vědouce, že obdrží za to hojnou odplatu, učiní-li to s čistým úmyslem a z horlivosti pro Boha, jakož naopak hřích budou mítí, pakli toho zanedbají.

Ustanovený opat pamatuj povždy, jaké břímě převzal a komu musí vydati počet z vladařství svého, i věz, že má více prospěšným než představeným býti. Musí tedy býti znalý zákona Božího, aby věděl, odkud vynášeti nové i staré věci.¹⁾ Budiž čistotný, střízlivý, milosrdný a vždycky vyvyšuj milosrdenství nad soud,²⁾ aby sám téhož dosáhl. Nenávid' nepravostí, miluj bratry. Při trestání jedne opatrně a ne přes míru, aby, když příliš touží vyhladiti rez, nepukla nádoba. Povždy s nedůvěrou hled' na vlastní křehkost a pomni, že třtina nalomená nemá býti dolomena.³⁾ Tím však nepravíme, aby dopouštěl rozmáhati se nepravosti, nýbrž opatrně a s láskou je odstraňuj, jak by se mu při každém, jakž jsme již pravili, za prospěšné vidělo, a hled' býti více milován, než obáván. Nebuď bouřlivý a úzkostlivý, nebud' přílišný a neústupný, ani žehravý a příliš podezřivý, sic nebude mítí nikdy pokoje.

Ve svých nařízeních buď opatrný a rozvážlivý. Práce, které ukládá, ať se týkají Boha nebo světa, vždycky rozděľ

¹⁾ Mat. 13, 52. — ²⁾ Nad spravedlnost, přisnost; srv. Jak. 2, 13. —

³⁾ Srv. Is. 42, 3.

s měrou moudrosti a mírnosti, pamětliv jsa moudré umírněnosti svatého Jakoba řkoucího: »Přinutím-li stáda svá více v chůzi se uhnati, pomrou všechna jednoho dne.«¹⁾ Tohoto tedy a jiných příkladů moudré umírněnosti, mateře ctnosti, se drže, tak všechno pořádej, aby stateční ještě více konati žádali, a slabí se neodstrašovali. Ale zvláště nechť tuto řeholi ve všem zachovává, aby, když dobře sloužiti bude, uslyšel od Pána, co onen služebník dobrý, jenž rozdal pšenici svým spoluslužebníkům v pravý čas: »Amen pravím vám, nade vším statkem svým jej ustanoví.«²⁾

Hlava šedesátá pátá.

O převoru monastýru.

Zajisté často se stává, že ustanovení převora vede k velikým pohoršením v samostanech, ježto jsouc někteří duchem pýchy naduti a domýšlejíce se druhými opaty býti, osobují si samovládu, pěstují pohoršení a činí různice v obci řeholní, a to zvláště na těch místech, kde od téhož kněze, aneb od týchž opatů, kteří opata ustanovují, od nich také i převor ustanoven bývá. Jak špatný jest tento obyčej, lze snadno poznati. Takovému převoru dává se totiž hned na počátku, uvedením v jeho úřad, podnět k pýše, ježto mu jeho myšlenky vnukají, že jest vyproštěn z moci svého opata, »poněvadž právě od týchž jest ustanoven, od kterých i opat.« Odtud povstávají závisti, sváry, utrhaní, žehráni, různice, nepořádky;³⁾ a když opat a převor proti sobě jsou, nemůže býti jinaké, než že i jejich duše touto nesvorností trpí, a ti, kteří pod nimi jsou, pochlebující jedné či druhé straně, jdou k záhubě. A tímto celým zlem vinni jsou hlavně ti, kteří se ho učinili skrze ustanovení (převora) původci. Proto považujeme pro zachování pokoje a lásky za prospěšné, aby na vůli opatově záleželo obsazování úřadů jeho monastýru. A může-li to býti, budťež všechny záležitosti samostanu obstarány, jak jsme dříve

¹⁾ 1 Mojž. 33, 13. — ²⁾ Mat. 24, 47. — ³⁾ Srv. 2 Kor. 12, 20; Gal. 5, 20.

nařídili, podle ustanovení opata skrze děkany, aby, když se správa několika bratřím svěřuje, jeden nezpyšněl.

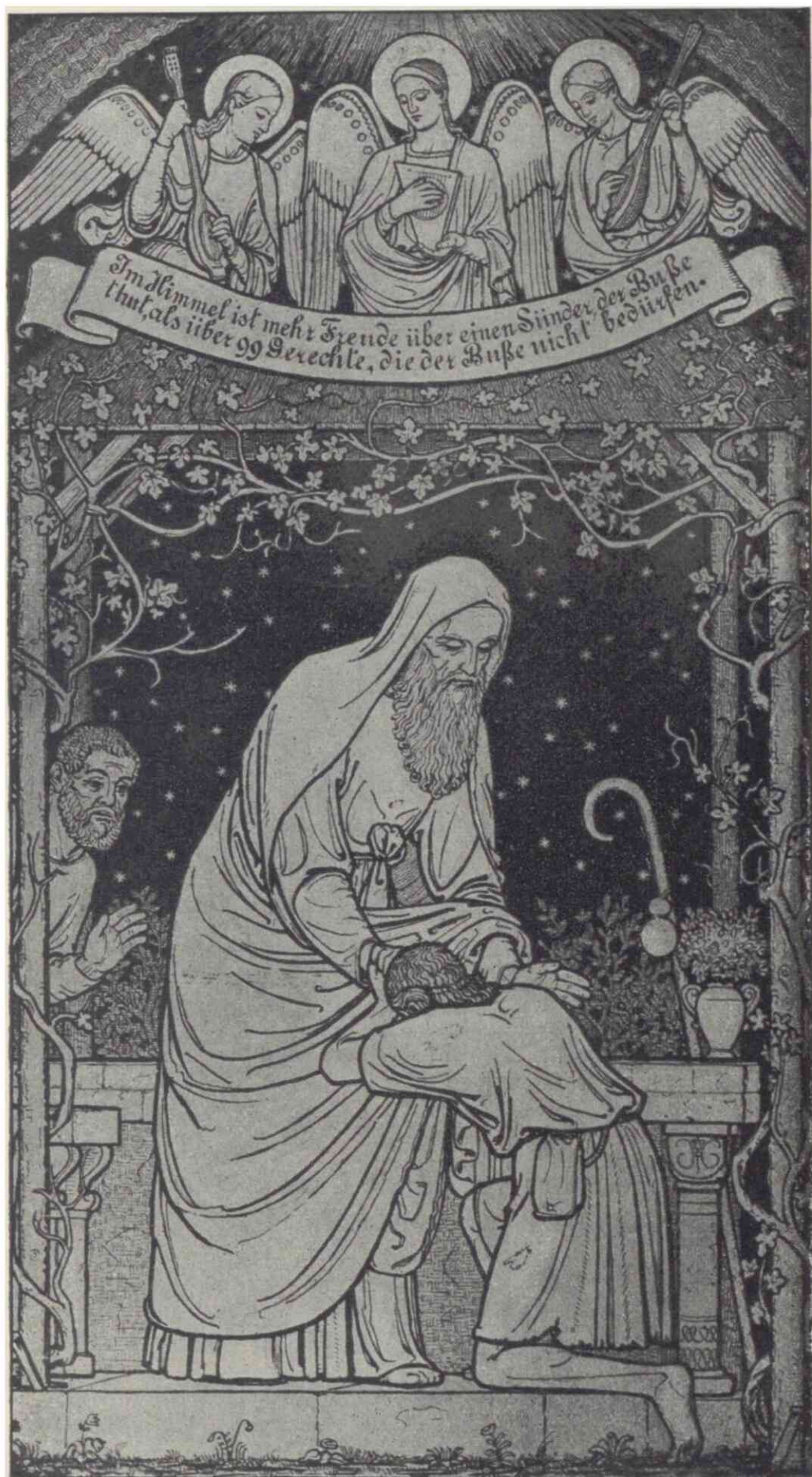
Pakli však toho místní poměry vyžadují, anebo řeholní družina z rozumných důvodů a s pokorou za to prosí a opat pokládá to za prospěšné, ustanov si sám opat za převora toho, koho si s radou bratří bojících se Boha vyvolí. Tento pak převor konej s uctivostí, co mu opat uloží, a nic nečin proti vůli a ustanovení opata, neboť čím více jest povýšen nad jiné, tím bedlivěji má zachovávat předpisy řehole. Kdyby však převor byl shledán nešlechtným nebo pyšným, anebo kdyby se dokázalo, že pohrdá svatou řeholí, budiž napomenut slovy až čtyřikráte; jestli se nepolepší, buď užito proti němu trestu podle kázně řeholní. Pakli ani toto neprospěje, tehdy buď s úřadu převora svržen, a jiný, jenž jest hoden, buď na jeho místo dosazen. A kdyby ani potom nebyl v řeholní obci pokojným a poslušným, musel by se docela z monastýru vyloučiti. Ale pamatuj opat, že ze všech svých soudů Bohu bude klásti počet, aby snad plamen závisti nebo řevnivosti netrávil duše jeho.

Hlava šedesátá šestá.

O vrátném monastýru.

Ku bráně samostanu buď ustanoven moudrý starší bratr, jenž by uměl přijati zprávu nebo dáti odpověď, a jehožto dospělost nepřipouštěla by mu se toulati. Vrátný má míti jizbu vedle brány, aby příchozí vždycky našli někoho přítomného, jenž by jim dal odpověď. Jakmile někdo zaklepe anebo chudý se ozve, uvítej ho slovy: »Deo gratias« nebo Benedicite¹⁾, a se vší mírností pochodící z bázně Boží rychle dej odpověď s vroucí láskou. Potřebuje-li vrátný pomocníka, ať dostane některého mladšího bratra. Monastýr však, je-li možno, má býti tak zařízen, aby všecko potřebné, jako: voda, mlýn, zahrada při něm byly, a rozličná umění a řemesla aby se uvnitř samostanu pro-

¹⁾ »Bohu díky« nebo »Dejte požehnání«.

Marnotratný syn.

Se všelikou bedlivostí měj opat péči o bratry, kteří se nějakých provinění dopustili; neboť nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní.

(Sv. řeh. Hl. 27.)

vozovala, aby nebylo potřebí mnichům ven choditi, poněvadž to docela duším jejich neprospívá.

Ustanovujeme, aby se tato řehole častěji v družině bratří četla, aby se nikdo nemohl vymlouvatí její neznalostí.

Hlava šedesátá sedmá.

O bratřích, kteří jsou posláni na cestu.

Bratří, kteří jsou vysláni na cestu, poručte se modlitbě všech bratří a opata; a děj se vždycky při závěrku služeb Božích v modlitbě vzpomínka všech nepřítomných. Vrátivše se pak bratří z cesty, téhož dne, kdy přijdou, ke konci té které příslušné kanonické hodinky padněte v oratoriu na zemi a prostě všecky za modlitbu pro přestupky, které se jim snad cestou vloudily viděním aneb slyšením zlé věci, anebo daremnou řečí. Také nikdo se neopovazuje jinému vypravovati, cokoliv viděl nebo slyšel mimo klášter, poněvadž to způsobuje mnohou škodu. Pakli by se někdo opovážil, buď podroben řeholnímu trestu. Podobně i ten, kdo by se opovážil klausuru monastýru překročiti, anebo kamkoliv jíti, anebo cokoliv býti i nepatrného učiniti bez příkazu opata.

Hlava šedesátá osmá.

Když by se bratrovi nemožné věci uložily.

Uloží-li se některému bratru snad něco těžkého anebo nemožného, přijmi sice rozkaz velícího se vší tichostí a poslušností. Pakli však vidí, že břímě naprosto převyšuje síly jeho, přednes příčiny své nemožnosti tomu, kterýž mu to rozkázal, trpělivě a příležitostě, nikoli zpupně, aneb vzdorovitě, aneb odmlouvavě. Jestli po oznámení té nemožnosti představený setrvá na svém mínění a rozkazu, věz mladší bratr, že mu to tak prospěšno, a poslechni z lásky spoléhaje na pomoc Boží.

Hlava šedesátá devátá.

Že se nikdo v klášteře nemá opovážiti jiného se zastávati.

Všemožně má býti zabráněno, aby při jakékoliv příležitosti neopovážil se mnich mnicha v monastýru se zastávati anebo jaksi ochraňovati, byť by krásně kterýmkoliv příbuzenstvím spříznění byli. A nijakým způsobem se toho mnichové neodvažujte, poněvadž to může dáti příčinu k velmi těžkým pohoršením. Pakli někdo tento předpis přestoupí, budiž přísně potrestán.

Hlava sedmdesátá.

Že nikdo nemá se opovážiti jiného bítí.

Aby se nedala v monastýru žádná příčina k smělosti a opovážlivosti, nařizujeme a stanovíme, aby nikomu nebylo dovoleno někoho z bratří svých vyobcovati anebo bítí, jediné komu by moc byla od opata dána. »Ti však, kteříž hřeší, buďtež přede všemi potrestáni, aby jiní bázeň měli.«¹⁾ Chlapci až do patnáctého roku jejich věku buďtež bedlivě držáni v kázni a ostříhání ode všech, nicméně se vši měrou a rozumem. Neboť kdo by si proti dospělejším bez nařízení opatova něco takového dovolil, anebo také proti chlapcům z míry se rozhorlil, budiž potrestán podle kázně řeholní, poněvadž jest psáno: »Čeho nechceš, aby dalo se tobě, hled', abys i jinému nečinil.«²⁾

Hlava sedmdesátá první.

Že mají bratří vespolek se poslouchati.

Dobro poslušnosti má se netoliko opatovi prokazovati ode všech, nýbrž také sebe vespolek poslouchajte bratří, vědouce, že touto cestou poslušnosti kráčetí budou k Bohu. A protož nejprve buď vyplněn příkaz opatův a představených od něho ustanovených, a nedovolujeme,

¹⁾ 1 Tim. 5, 20. — ²⁾ Mat. 7, 12; Tob. 4, 16.

aby dána byla přednost rozkazům soukromým jednoduchých mnichů před oním, ale v ostatním poslouchejte všickni mladší svých starších s veškerou láskou a bedlivostí. Shledá-li se kdo svárlivým, buď potrestán. Je-li však některý bratr pro nějakou sebe menší příčinu od opata aneb od kteréhokoliv jiného svého představeného kárán jakýmkoliv způsobem, aneb znamená, že mysl kteréhokoliv představeného na něho jest poněkud rozhořčena anebo popuzena, byť jen nepatrně, ihned bez odkladu vrhni se před ním na zemi a tak dlouho setrvej jsa prostřen na zadostučinění, až se požehnáním udobří ona rozčilenost. Pakli toho někdo neučiní z opovržení, budiž tělesně potrestán, anebo, zustane-li tvrdošíjným, budiž ze samostanu vyloučen.

Hlava sedmdesátá druhá.

O dobré horlivosti, jakou mají mniši míti.

Jako jest horlivost hořká a zlá, která odlučuje od Boha a vede do pekla, tak jest horlivost dobrá, jež odlučuje od nepravostí a vede k Bohu a k životu věčnému. Tuto medle horlivost pěstujte mnichové s nejvroucnější láskou, to jest, uctivostí se vespolek předcházejte; slabosti své buď co do těla, buď co do mravů nejtrpělivěji snášejte; poslušnost sobě o závod prokazujte; nikdo nehledej toho, co sobě, nýbrž více, co jinému za prospěšné uznává; lásku bratrskou čistou k sobě mějte; Boha se bojte; opata svého upřímnou a pokornou láskou milujte; nedávejte docela ničemu přednost před Kristem, jenž nás pospolu přivede k životu věčnému.

Hlava sedmdesátá třetí.

O tom, že není všechno, co náleží k dokonalé spravedlnosti, v této řeholi obsaženo.

Řeholi tuto jsme napsali, abychom zachovávalíce ji v monastýrech, alespoň v nějaké míře počestné mravy a počátek duchovního života na jevo dávali. Pro toho však, jenž k dokonalosti v obcování spěchá, jsou nauky svatých

Otců, jejichž ostříhání vede člověka ku vrcholu dokonalosti. Neboť který list aneb který výrok Písma svatého Starého i Nového Zákona není nejpřímějším pravidlem života lidského? Anebo která kniha svatých katolických Otců to nehlásá, kterak přímým směrem přijdeme ke Tvůrci svému? A podobně Rozpravy Otců, Ustanovení a Životy jejich, jakož i řehole svatého Otce našeho Basilia, co jsou jiného, než příklady a návody ku ctnostem bohabojně žijících a poslušných mnichů? Nám však vedoucím život líný, bídný a nedbalý jest se rdíti a se stydět.

Kdokoliv tedy ke vlasti nebeské spěcháš, zachovej s pomocí Kristovou tuto maličkou pro začátek psanou řeholi; a potom dojdeš posléze pod ochranou Boží svrchu dotčených vznešených výsostí moudrosti a ctnosti.

Končí řehole svatého Otce Benedikta.

Obsah.

Život svatého Otce Benedikta.

	Strana
Úvod	3
Hlava 1. O spravení rozbité řítice	4
» 2. O přemožení tělesného pokušení	6
» 3. Kterak znamením kříže číše s jedem se rozpadla	10
» 4. O potrestání toulavého mnicha	14
» 5. Kterak Muž Boží vyvodil na vrchu hory ze skály vodu	19
» 6. Kterak železný nástroj ze hlubiny vypluv, vpravil se do držadla	20
» 7. Kterak Maurus chodil po vodě	20
» 8. Kterak krkavec zanesl chléb s jedem	23
» 9. Kterak veliký kámen modlitbou Muže Božího byl pozdvižen	29
» 10. O zdánlivém ohni v kuchyni	29
» 11. O vzkříšení mladistvého, zdí rozdrceného mnicha	30
» 12. O mniších, kteří mimo klášter požíli pokrmu	30
» 13. Kterak Muž Boží poznává v duchu, že bratr mnicha Va- lentina ruší na cestě púst	33
» 14. Kterak Muž Boží odkryl podvod krále Totily	34
» 15. Kterak Muž Boží předpověděl králi Totilovi budoucí jeho osudy	35
» 16. Kterak Muž Boží osvobodil na čas jakéhosi klerika od zlého ducha	36
» 17. Kterak Muž Boží předpověděl zpusťování svého monastýru	43
» 18. Kterak Muž Boží poznal, že někdo si uschoval nádobu s vínem	46
» 19. Kterak Muž Boží poznal, že mnich přijal kapesní šátky	46
» 20. Kterak Muž Boží poznal pyšné myšlenky mnicha	47
» 21. Kterak za času hladu bylo nalezeno před klášterem dvě stě korců mouky	47
» 22. Kterak muž Boží naznačil ve snu plán ke stavbě kláštera	50
» 23. O jeptiškách, které byly po smrti církevní pokuty sprostěny	52
» 24. Kterak pochovaný mladistvý mnich ven ze hrobu byl vy- vržen	54
» 25. Kterak mnich odcházející z monastýru spatřil na cestě draka, jenž se proti němu hnál	54

	Strana
Hlava 26. O uzdravení malomocného	59
» 27. Kterak částka peněz k zaplacení dluhu věřiteli zázračně byla zaopatřena	59
» 28. Kterak skleněná nádoba padši na skálu zůstala neporušena	61
» 29. Kterak prázdný sud olejem se naplnil	62
» 30. Kterak mnich od zlého ducha byl osvobozen	63
» 31. Kterak spoutaný rolník pouhým pohledem Muže Božího pout byl zbaven	64
» 32. Kterak Muž Boží vzkřísil mrtvého pacholíka	66
» 33. O zázraku jeho sestry Školastiky	69
» 34. Kterak spatřil u vidění duši své sestry z těla vyšlou . .	73
» 35. Kterak patřil u vidění veškeren svět v jedno shrnutý, a duši Germana, biskupa kapuanského, nesenou do nebe	73
» 36. Muž Boží sepsal řeholi pro mnichy	78
» 37. Kterak předpověděl bratřím svou smrt	81
» 38. Kterak jakási šílená žena v jeskyni svatého Muže byla uzdravena	82

Uctění svatého Otce Benedikta.

Hymny ku poctě svatého Benedikta.

K Nešporám	84
Na Jitřní	87
Ke Chválám	87
Modlitby ku cti sv. Benedikta	88
Modlitby ku cti sv. Školastiky	91
Modlitby ku cti Svatých řádu benediktinského	91

Řehole svatého Otce Benedikta.

Proslov	97
Hlava 1. O rozličných druzích mnichův	103
» 2. Jaký má býti opat	104
» 3. O poradě s bratřími	107
» 4. Které jsou články dobrých skutků	108
» 5. Jaká má býti poslušnost učenníků	113
» 6. O mlčenlivosti	114
» 7. O pokoře	116
» 8. O službách Božích v noci	124
» 9. Kolik žalmů má se říkati při nočních hodinkách	124
» 10. Kterak letního času konati se má noční Chvála	125
» 11. Kterak se mají konati Vigilie v neděli	125

	Strana
Hlava 12. Jak se mají Chvály slaviti	126
» 13. Kterak ve všední dny mají se Chvály konati	126
» 14. Kterak se mají konati Vigilie ve svátky Svatých	131
» 15. Kterého času má se říkati »Alleluja«	131
» 16. Kterak se mají služby Boží za dne konati	131
» 17. Kolik žalmů má se říkati při těchto hodinkách	132
» 18. Jakým pořádkem mají se žalmy říkati	132
» 19. O kázni při žalmování	137
» 20. O uctivosti při modlitbě	137
» 21. O děkanech samostanu	137
» 22. Kterak mají mniši spáti	138
» 23. O vyobcování pro poklesky	138
» 24. Jaký má býti způsob vyobcování	139
» 25. O těžších proviněních	139
» 26. O těch, kteří bez rozkazu obcují s vyobcovanými	139
» 27. Kterak má býti opat starostliv o vyobcované	140
» 28. O těch, kteří častěji byvše potrestáni, se nenapravují	141
» 29. Mají-li opět přijati se bratří, kteří z kláštera odešli	142
» 30. Kterak mladší chlapci mají býti trestáni	142
» 31. Jaký má býti cellerar kláštera	142
» 32. O náradí a jiných věcech klášterních	146
» 33. Smějí-li mniši míti něco vlastního	146
» 34. Mají-li všickni stejně potřebné věci dostávati	147
» 35. O týhodních služebnících kuchyně	148
» 36. O nemocných bratřích	149
» 37. O kmetech a dítkách	149
» 38. O týhodním čtenáři	150
» 39. O míře pokrmův	150
» 40. O míře nápoje	151
» 41. Ve kterou hodinu mají bratří jísti	152
» 42. Že po Kompletě nikdo nemá již mluvíti	152
» 43. O těch, kteří ke službám Božím nebo ke stolu pozdě přicházejí	155
» 44. Kterak mají zadost činiti, kteří jsou vyobcováni	156
» 45. O těch, kteří v choru pochybují	156
» 46. O těch, kteří v jiných jakýchkoliv věcech se proviní	157
» 47. O znamení ke službám Božím	158
» 48. O ruční práci denní	158
» 49. O zachovávání čtyřicetidenního postu	161
» 50. O bratřích, kteří daleko od oratoria jsou zaměstnání	162
» 51. O bratřích, kteří nejdou velmi daleko	162
» 52. O oratoriu monastýru	162
» 53. O přijímání hostí	163
» 54. Že nesmí mnich listů nebo darů přijímati	167

	Strana
Hlava 55. O oděvu a obuvi bratří	167
» 56. O stolu opatově	168
» 57. O umělcích monastýru	168
» 58. O způsobu přijímání bratří	169
» 59. O synech šlechticů nebo chudých	171
» 60. O kněžích, kteří chtějí vstoupiti do kláštera	172
» 61. O cizích mniších	175
» 62. O kněžích monastýru	176
» 63. O pořádku v řeholní obci	177
» 64. O ustanovení opata	180
» 65. O převoru monastýru	181
» 66. O vrátném monastýru	182
» 67. O bratřích, kteří jsou posláni na cestu	185
» 68. Když by se bratrovi nemožné věci uložily	185
» 69. Že se nikdo v klášteře nemá opovážiti jiného se zastávati	186
» 70. Že nikdo nemá se opovážiti jiného bít	186
» 71. Že mají bratří vespolek se poslouchati	186
» 72. O dobré horlivosti, jakou mají mniši míti	187
» 73. O tom, že není všechno, co náleží k dokonalé spravedl- nosti, v této řeholi obsaženo	187

Seznam ilustrací.

1. Sv. Benedikt, patriarcha řeholnictva na Západě. (Kresba s tuší.) Titulní obraz
2. Řehoř Veliký píše Život sv. Otce Benedikta. (Nástěnná malba na Monte Kassině.) Titulní list
3. Sv. Benedikt jest pronásledován od ďábla. (Nástěnná malba v Emausích v Praze.) 5
4. Sv. Benedikt v jeskyni Subjaské. (Nástěnná malba v Beuroně a v Emausích.) 7
5. Kláštery v Subjaku: Sv. Školastika a Sacro Speco 10
6. Klášter vystavený nad jeskyní Subjaskou Sacro Speco 11
7. Sv. Benedikt vyučuje Maura a Placida a posílá Placida k jezeru pro vodu. (Nástěnná malba v Beuroně a v Emausích.) 16
8. Sv. Maurus dostává požehnání od sv. Benedikta k zachránění sv. Placida, a kráčí po vodě. (Nástěnná malba v Beuroně a v Emausích.) 17
9. Sv. Benedikt činí, že železný nástroj, jenž spadl do jezera, vpravil se do držadla. (Nástěnná malba v Beuroně a v Emausích.) 21
10. Sv. Benedikt odebírá se do Kassina. (Nástěnná malba na Monte Kassině.) 25
11. Sv. Benedikt obrací lid ku víře. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.) 27

	Strana
12. Patriarchové a proroci St. Z., jichž duchem sv. Benedikt byl naplněn. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	31
13. Sv. Benedikta modlitbou těžký kámen stává se lehkým. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	36
14. Sv. Benedikt uhašuje oheň v kuchyni. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	37
15. Sv. Benedikt křísí rozdrčeného mnicha. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	40, 41
16. Sv. Benedikt ničí na hoře Kassinské háj Venušin a modlu Apollou. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	40, 41
17. Mnich z kláštera odcházející vidí draka. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	44
18. Sv. Benedikt poznává myšlenky mnicha, který má mu držeti světlo. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	45
19. Sv. Benedikt předpovídá bratřím nouzi trpícím přebytek. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	48
20. K modlitbě sv. Benedikta naplňuje se prázdný sud olejem. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	49
21. Arcikláster Monte-Kassino (se strany západní a jižní)	51
22. Arcikláster Monte-Kassino (se strany severní a západní)	53
23. Sv. Benedikt vysílá sv. Maura do Gallie. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	56
24. Sv. Benedikt vysílá sv. Placida do Sicilie. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	57
25. Sv. Benedikt zaopatřuje zázračně jakémusi dlužníkovi částku peněz k zaplacení jeho dluhu. (Nástěnná malba na M. K.)	60
26. Sv. Benedikt křísí mrtvého pacholíka. (Nástěnná malba na M. K.)	61
27. Sv. Benedikt naznačuje plán ke stavbě jistého kláštera. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	63
28. Sv. Benedikt napomíná poustevníka Martina. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	65
29. Sv. Placid dosahuje mučennictví. (Nástěnná malba v Beuroně.)	67
30. Poslední rozmluva. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	71
31. Sv. Benedikt patří odchod sv. Školastiky na věčnost. (Nástěnná malba v Emausích.)	74
32. Pohřeb sv. Školastiky. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	75
33. Sv. Benedikta vidění. (Nástěnná malba v Emausích.)	78
34. Sv. Benedikt vypouští svou duši. (Nástěnná malba na Monte Kassině a v Emausích.)	79
35. Andělové hrající. (Závěreční vignetta.)	83
36. Sv. Benedikt vznáší se k nebesům. (Nástěnná malba v Emausích.)	85
37. Sv. Benedikt a sv. Školastika skládají hold Královně nebes. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	89
38. Božský Spasitel na kříži. (Tabulový obraz v Beuroně.)	95

	Strana
39. Spasitel nese kříž. (Nástěnná malba v Emausích.)	101
40. Dobrý Pastýř. (Kresba.)	106
41. Dobrý Pastýř. (Kresba.)	107
42. David, král a prorok. (Kresba.)	111
43. Slavení sv. tajemství. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	115
44. Sv. papež Řehoř Veliký. (Nástěnná malba v Emausích.)	117
45. Jakobův řebřík. (Nástěnná malba v Beuroně.)	122
46. Hořící keř. (Nástěnná malba v Beuroně.)	123
47. Andělové nesou koltáři posvátné náradí. (Tab. obraz v Emausích.)	128
48. Andělové nesou koltáři posvátná roucha. (Tab.obraz v Emausích.)	129
49. Modlíci se Mojžíš. (Nástěnná malba na M. K. a v Emausích.)	133
50. Sv. Cecílie. (Nástěnná malba v Emausích.)	135
51. Práce mnichů: Ve škole. (Nástěnná malba na M. Kassině.) . .	140
52. Práce mnichů: V knihovně. (Nástěnná malba na M. Kassině.)	141
53. Sv. Anselm. (Obraz tabulový v koleji sv. Anselma v Římě.) .	143
54. Práce mnichů: V apoštolském působení. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	145
55. Práce mnichů: V dílně. (Nástěnná malba na M. Kassině.) . . .	147
56. Blah. Karlomann ostříhá ovcí. (Nástěnná malba v Beuronu.) .	153
57. Práce mnichů: Na vinici a na poli. (Nástěnná malba na M. K.)	157
58. Sv. Kentigern oře jeleny. (Nástěnná malba v Beuronu.)	159
59. Práce mnichů: V lese. (Nástěnná malba na Monte Kassině.) .	163
60. Svatý trpitel Job. (Perokresba.)	165
61. Práce mnichů: Umění stavitelské. (Nástěnná malba na M. K.)	170
62. Práce mnichů: Malířství a sochařství. (Nástěnná malba na M. K.)	171
63. Blah. Radchis pracuje na vinici. (Nástěnná malba v Beuronu.)	173
64. Povolání mnicha k pastýřskému úřadu církve. (Nástěnná malba na Monte Kassině.)	176
65. Pohostinství Abrahamovo. (Nástěnná malba v Beuronu.) . . .	178
66. Pohostinství učenníků Emauských. (Nástěnná malba v Beuronu.)	179
67. Marnotratný syn. (Perokresba.)	183
68. Anděl s knihou života. (Závěreční vignetta.)	188
69. Medalie sv. Benedikta. (Líc.)	Titulní list
70. Medalie sv. Benedikta. (Rub.)	194

U. I. O. G. D.